

Projekt

z dnia 10 stycznia 2018 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU PSZCZYŃSKIEGO**

z dnia 24 stycznia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020,
z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024"**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz.1868), w związku z art.18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz.519 z późn.zm.)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się "Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024", w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Pszczyńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Dokument "Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024" został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na powiaty zapisami art.17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2017 poz. 519 z późn. zm.).

Polityka ochrony środowiska, to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383). Dokument ten swoją strukturą i opisem realizacji celów nawiązuje bezpośrednio do „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” oraz strategii i polityk przyjętych zarówno na szczeblu powiatowym, wojewódzkim jak i krajowym. Jednocześnie jako punkt odniesienia dla obecnego programu przyjęto "Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2018". Ponadto przy pracy nad programem uwzględnione zostały wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, opublikowane przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- 1.Określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Pszczyńskiego, zawierającej charakterystykę poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną ich stanu;
- 2.Określeniu konstruktywnych działań zmierzających do poprawy w zakresie ochrony środowiska poprzez przedstawienie celów strategicznych, celów długo- i krótkoterminowych oraz kierunków działań wraz z opracowaniem programów operacyjnych dla poszczególnych segmentów środowiska;
- 3.Przedstawieniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, systemu zarządzania środowiskiem i Programem;
- 4.Określeniu zasad monitorowania efektów wdrażania Programu.

Projekt Programu został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Zakres i treść prognozy zostały opracowane zgodnie z wymogami art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz z uzgodnieniami zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, określonymi pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 20.07.2016r., znak: WOOŚ.411.142.2016.BM oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach z dnia 19.07.2016 r., znak: NS-NZ.042.137.2016.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Zarząd przekazywał informację o kolejnych etapach pracy nad aktualizacją programu ochrony środowiska. Projekt został także poddany konsultacjom społecznym – informacja o możliwości składania uwag i wniosków do programu zostały zamieszczone w prasie lokalnej, BIP-ie oraz na stronie internetowej powiatu.

Przedmiotowe opracowania otrzymały wszystkie wymagane prawem opinie:

- opinia Zarządu Województwa Śląskiego wyrażona uchwałą Nr 2429/227/V/2017 z dnia 21 listopada 2017 roku,
- opinia Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zawarta w piśmie z dnia 30.01.2017r. znak NS-NZ.042.4.2017,
- opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach zawarta w piśmie z dnia 30 stycznia 2017 roku znak WOOŚ.410.27.2017.BM.

Do projektów dokumentów nie wniesiono żadnych uwag i wniosków.

WICESTAROSTA
Krystian Szostak

zai. do projektu uchwały

ZARZĄD POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego

do roku 2020,
z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

AUTORZY

Emilia Miniak
Bogumiła Ziółkowska

październik, 2017

1. WPROWADZENIE	
1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	4
1.2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
1.3. HORYZONT CZASOWY.....	5
1.4. METODYKA OPRACOWANIA.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA DLA OPRACOWANIA PROGRAMU WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU.....	6
DOKUMENTY POWIATOWE	6
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	8
DOKUMENTY KRAJOWE	17
3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO	29
3.1. DANE OGÓLNE.....	29
3.2. HISTORIA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO	32
3.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	35
3.4. SYTUACJA GOSPODARCZA	36
3.5. WARUNKI MIESZKANIOWE I JAKOŚĆ ŻYCIA	37
4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	38
4.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE I RZEŹBA TERENU.....	38
4.2. WARUNKI KLIMATYCZNE.....	39
4.3. LASY.....	39
4.4. ZASOBY NATURALNE, SUROWCE MINERALNE.....	41
4.5. GLEBY.....	43
4.6. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	44
4.6.1. Wody powierzchniowe.....	44
4.6.2. Wody podziemne.....	44
5. PRZYRODNICZE OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE	57
5.1. PRZYRODNICZE OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE.....	57
5.2. POMNIKI PRZYRODY	66
6. STAN ŚRODOWISKA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO. CELE I KIERUNKI INTERWENCJI	69
6.1. OCHRONA WÓD.....	69
6.1.1. Ochrona wód powierzchniowych	69
6.1.2. Ochrona wód podziemnych	73
6.2. STAN GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ W POWIECIE PSZCZYŃSKIM.....	74
6.3. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	77
6.4. PRZEOBRAŻENIA GLEB I PRZEKSZTAŁCENIA POWIERZCHNI ZIEMI	81
6.5. POWAŻNE AWARIE I ZAGROŻENIA NATURALNE.....	83
6.6. ZAGROŻENIA GÓRNICZE I SZKODY GÓRNICZE.....	85
6.7. OCHRONA PRZED HAŁASEM I ODDZIAŁYWANIEM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	86
6.7.1. Hałas.....	86
6.7.2. Pole elektromagnetyczne.....	88
6.8. GOSPODARKA ODPADAMI.....	90
6.8.1. Odpady komunalne	90
6.8.2. Odpady z sektora gospodarczego.....	98
7. CHARAKTERYSTYKA INFRASTRUKTURY DROGOWO - TECHNICZNEJ NA OBSZARZE POWIATU	101
7.1. KOMUNIKACJA.....	101

8. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU.....	102
8.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM.....	102
8.2. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA.....	104
8.3. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA POWIATU	110
8.4. EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	111
8.5. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO.....	111
9. MONITORING POLITYKI ŚRODOWISKOWEJ	112
10. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WRAZ Z ASPEKTAMI FINANSOWYMI REALIZACJI PROGRAMU	115
11. SPIS WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH.....	125

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel i zakres opracowania

Obowiązek opracowania Programu ochrony środowiska dla powiatu, wynika z art. 17 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017r., poz.519). Program ten, na podstawie aktualnego stanu środowiska powinien określać w szczególności: cele i priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do realizacji celów.

Organ wykonawczy, ma obowiązek zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu sporządzenia POŚ, na zasadach i w trybie określonym w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Realizacja Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla stałego i ciągłego wdrożenia wymagań aktualnie obowiązującego prawa.

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, przeanalizowano poniższe zagadnienia.

Są to głównie:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska został opracowany ze względu na zachodzące w środowisku zmiany z uwzględnieniem istniejącego stanu faktycznego.

Struktura niniejszego dokumentu obejmuje:

- Omówienie kierunków ochrony środowiska w Powiecie i instytucjach w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych; w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych z podaniem ich stanu aktualnego,
- Ocenę stanu wyjściowego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Stan docelowy zostanie osiągnięty po zrealizowaniu zaproponowanych zadań stanowiących zarówno zadania Powiatu, a także instytucji i podmiotów działających na analizowanym terenie,
- Dowodów osiągania stanu docelowego dostarczać będzie ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo w formie Raportu z Realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Całość działań proekologicznych zamykają wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Powiatu.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań własnych, czyli finansowanych w większości ze środków własnych i zadań koordynowanych, czyli takich, które realizowane są na terenie Powiatu, ale nie koniecznie z własnych środków finansowych. Zadania te będą realizowane często bez zaangażowania środków finansowych gminy i powiatu przez przedsiębiorstwa lub mieszkańców.

Harmonogram określa terminy i jednostki odpowiedzialne za realizację zadań, planowane efekty ekologiczne oraz planowane szacunkowe koszty przedsięwzięć. Harmonogramy są zebrane w jedną całość, jako zbiorcze zestawienie w końcowej części opracowania. Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych Powiatu Pszczyńskiego.

1.2. Podstawa prawna opracowania

Projekt "Programu ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024" (zwany dalej POŚ) został opracowany przez firmę INTERIOR Emilia Miniak, Łódź, na podstawie umowy z dnia 26 lipca 2016 r. zawartej z Powiatem Pszczyńskim.

1.3. Horyzont czasowy

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024", spełnia wymagania Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017r., poz. 519).

Polityka ochrony środowiska, to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383).

Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą: wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Organ wykonawczy powiatu w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza powiatowy program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, wyższego szczebla.

Projekt programu ochrony środowiska podlega zaopiniowaniu przez RDOŚ i PWIS.

Organ wykonawczy powiatu zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024", uchwała Rada Powiatu Pszczyńskiego.

Z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska, organ wykonawczy powiatu sporządza, co 2 lata raporty, które przedstawia radzie powiatu.

Po przedstawieniu raportu Radzie Powiatu, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy powiatu do organu wykonawczego województwa.

1.4. Metodyka opracowania

Sposób opracowania Programu został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

1. **Określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego** na terenie Powiatu Pszczyńskiego, zawierającej charakterystykę poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną ich stanu;
2. **Określeniu konstruktywnych działań zmierzających do poprawy w zakresie ochrony środowiska** poprzez przedstawienie celów strategicznych, celów długo- i krótkoterminowych oraz kierunków działań wraz z opracowaniem programów operacyjnych dla poszczególnych segmentów środowiska;
3. **Przedstawieniu uwarunkowań realizacyjnych Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, systemu zarządzania środowiskiem i Programem;
4. **Określeniu zasad monitorowania** efektów wdrażania Programu.

Program ochrony środowiska jest opracowaniem kompleksowo przedstawiającym politykę środowiskową powiatu, będącym równocześnie aktualnym źródłem informacji o stanie środowiska i kierunkach zmian wynikających z realizacji zapisanych w Programie celów i zadań dla Powiatu Pszczyńskiego. Należy pamiętać, że efektywność realizowanych działań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego, zależy przede wszystkim od polityki i rozwiązań

przyjętych na szczeblu lokalnym oraz odpowiednio prowadzonej edukacji ekologicznej i wzroście świadomości ekologicznej lokalnej społeczności.

Jako punkt odniesienia dla niniejszego Programu ochrony środowiska, przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na miesiąc wrzesień 2016 roku z uwzględnieniem dostępnych danych za lata wcześniejsze.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do 2024 jest dokumentem następującym po poprzednim dokumencie t.j. Programie ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2018, opracowaną przez Firmę EKOTEREN Pracownia Ochrony Środowiska z 2012 roku.

Źródłami informacji dla Programu... były materiały uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Pszczynie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, a także prace instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami, jak również dostępna literatura fachowa.

Koncepcja Programu oparta jest o zapisy następujących aktów prawnych oraz dokumentów:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017r., poz.519). Definiuje ona ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024. W dokumencie tym określono długoterminową politykę ochrony środowiska dla województwa śląskiego, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.
- Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Warszawa, 2 września 2015).

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA DLA OPRACOWANIA PROGRAMU WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 sporządzony został zgodnie z dokumentami wyższego szczebla.

Dokumenty powiatowe

Definiując wizję i misję rozwoju powiatu pszczyńskiego, wzięto pod uwagę intencje jego władz przyświecające chęci przygotowania, a następnie wdrożenia **Strategii Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2016-2023**, których działania skoncentrowane są na budowaniu powiatu jako silnego i jednorodnego organizmu samorządowego odznaczającego się przede wszystkim walorami takimi, jak:

- wysokie kompetencje i mobilność mieszkańców;
- rosnąca spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna;
- konkurencyjność w stosunku do innych powiatów województwa śląskiego i sąsiadującego z nim województwa małopolskiego.

Wizja:

Powiat Pszczyński sprawnie zarządzaną przestrzenią aktywności społeczno-gospodarczej, funkcjonującą w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa zapewniający wszystkim zainteresowanym dogodne warunki do zamieszkania, nauki, zatrudnienia i wypoczynku oraz inwestowania.

Misja:

Kreowanie rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez efektywne wykorzystanie posiadanego potencjału i szans wynikających z otoczenia zewnętrznego, dzięki partnerskiej współpracy z sektorami publicznym, biznesowym oraz społecznym.

Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju Powiatu Pszczyńskiego"

W dokumencie „Strategii rozwoju Powiatu Pszczyńskiego” wyodrębniono cel operacyjny składający się na cel strategiczny odnoszący się do środowiska naturalnego:

Cel operacyjny - II.3. Dbalność o środowisko naturalne oraz rozwój odnawialnych źródeł energii

Strategia postępowania:

O jakości i komforcie życia mieszkańców w znacznym stopniu przesądza stan środowiska naturalnego, w którym przyszło im żyć i pracować. W przypadku Powiatu Pszczyńskiego posiadającego bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe i jawiącego się jako dogodne miejsce do turystyki oraz rekreacji, jest również czynnikiem mającym istotny wpływ na rozwój ekonomiczny i społeczny. Niestety na terenie Powiatu Pszczyńskiego w dalszym ciągu występują zjawiska mające i mogące mieć negatywny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa w tym obszarze.

Wśród nich są występujące zanieczyszczenie powietrza, które nasila się zwłaszcza w okresie grzewczym, stosunkowo niska energooszczędność obiektów użyteczności publicznej należących do powiatu oraz ograniczona świadomość ekologiczna jego dorosłych mieszkańców, potęgowana dodatkowo brakiem ich edukacji proekologicznej. Mając na względzie dbalność o lokalne środowisko naturalne, miejscowe władze samorządowe muszą mieć na uwadze kwestie poprawy jakości wód, ochrony przed powodzią i suszą, racjonalnego gospodarowania odpadami, ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększenia poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Znając swoje słabości w obszarze jego ochrony, powinny one podejmować działania w zakresie:

- dalszej rozbudowy i modernizacji infrastruktury ochrony środowiska (sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków itp.),
- zwiększenia poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ograniczając tym samym emisję szkodliwych substancji do atmosfery,
- realizacji inwestycji w zakresie modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- podejmowania działań na rzecz edukacji obywatelskiej dotyczącej zagadnień związanych z ochroną środowiska i promocji postaw proekologicznych,
- zwiększeniu lesistości terenu powiatu oraz racjonalna gospodarka zasobami leśnymi,
- wdrażaniu programów budowy przydomowych ekologicznych oczyszczalni ścieków,
- ograniczaniu niskiej emisji w budynkach indywidualnych,
- stymulowaniu produkcji żywności zgodnie z zasadami ekologii,
- wspieraniu profesjonalnych usług doradczych w zakresie współczesnych technologii produkcji przyjaznych człowiekowi,
- poprawie stanu dróg powiatowych,
- lepszemu funkcjonowaniu komunikacji zbiorowej,
- wsparciu rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.

Dokumenty wojewódzkie

1) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020+, przyjęta została Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r.

Dokument, będący aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 17 lutego 2010 roku, stanowi plan samorządu województwa określający wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku.

Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA

- Cel strategiczny: **Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność**
 - Cel operacyjny: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa
 - Cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy
 - Cel operacyjny: A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych
 - Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW

- Cel strategiczny: **Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie**
 - Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa
 - Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców
 - Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców

Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ

- Cel strategiczny: **Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni**
 - Cel operacyjny: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska
 - Cel operacyjny: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi
 - Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładunku przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni

Obszar priorytetowy: (D) RELACJE Z OTOCZENIEM

- Cel strategiczny: **Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy**
 - Cel operacyjny: D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu
 - Cel operacyjny: D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego
 - Cel operacyjny: D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych

2) Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 – 2020. Aktualizacja 2015.

Zaktualizowana Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. i jest zgodna z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (t.j.: Dz. U. z 2013 roku poz. 596), w szczególności z:

– art. 12 ust. 1 (określającym podmioty, z którymi samorząd województwa współpracuje przy formułowaniu strategii rozwoju województwa i realizacji polityki jego rozwoju); art. 14 ust.1 (określającym zakresy działań samorządu województwa):

pkt 2 (Promocja i ochrona zdrowia),

pkt 4 (pomoc społeczna),

pkt 4a (wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej),

pkt 5 (polityka prorodzinna);

– art. 41 ust. 2 pkt 4 (przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego (WSPS) na lata 2006-2020 została przyjęta uchwałą nr II/47/3/2006 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2006 r.

Po 8-letnim okresie wdrażania zapisów ujętych w WSPS, zasadne stało się uaktualnienie diagnozy sytuacji społeczno - ekonomicznej mieszkańców województwa śląskiego oraz weryfikacja priorytetów regionalnej polityki społecznej, celu głównego (misji), celów strategicznych i kierunków działań.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej za obszary priorytetowe dla polityki społecznej w województwie śląskim przyjmuje się:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, w tym w zapewnieniu opieki nad osobami zależnymi.
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu integracji społeczno-zawodowej i dostarczyciela powszechnie dostępnych usług społecznych.
- Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- Wspieranie działań ukierunkowanych na efektywną profilaktykę i socjalizację, w tym przez organizowanie różnorodnych form zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych, wspieranie ich aktywizacji zawodowej oraz tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.
- Wspieranie seniorów w ich podmiotowym i aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym, w tym/oraz w aktywności zawodowej.
- Tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania osób starszych w środowisku zamieszkania.
- Tworzenie i rozwijanie spójnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej.
- Integrowanie działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego.
- Wzmacnianie regionalnego wymiaru polityki pronatalistycznej.
- Podejmowanie działań łagodzących konsekwencje negatywnych zmian demograficznych.
- Podejmowanie działań na rzecz promocji, profilaktyki i edukacji zdrowotnej.

CEL GŁÓWNY: Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego.

- Cel strategiczny 1: Tworzenie warunków do powstawania i właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym. Wzmocnienie polityki prorodzinnej.
- Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym oraz zawodowym.
- Cel strategiczny 3: Wzmacnianie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym.
- Cel strategiczny 4: Poprawa warunków i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych.

- Cel strategiczny 5: Integracja i rozwój regionalnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej o charakterze wielosektorowej struktury współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności rozwoju pracy socjalnej (w tym nowych zawodów i specjalności).
- Cel strategiczny 6: Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Cel strategiczny 7: Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

3) Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego – „Śląskie mocne informacją”

Województwo śląskie w 2020 roku będzie regionem:

- wizerunku województwa sieciowego, otwartego i aktywnie współuczestniczącego w rozwoju globalnego społeczeństwa informacyjnego,
- z powszechnym Multi kanałowym dostępem do technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT), którego mieszkańcy są w pełni świadomi możliwości, jakie stwarza rozwój ICT oraz posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do wykorzystania potencjału kreowanego w ramach społeczeństwa informacyjnego,
- zapewniającym użyteczne, przyjazne i powszechne e-usługi dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów,
- o znaczącym udziale sektora ICT w tworzeniu dochodu województwa,
- który dzięki zbudowaniu gospodarki wiedzy i społeczeństwa informacyjnego osiąga zrównoważony poziom rozwoju.

Cele rozwojowe społeczeństw:

Cel 1 - Podniesienie poziomu świadomości i kompetencji w zakresie możliwości wykorzystania potencjału technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Kierunek działań:

- Rozpropagowanie idei SI wśród mieszkańców województwa,
- Tworzenie i rozwijanie narzędzi oraz wspieranie inicjatyw umożliwiających ustawiczny rozwój kompetencji niezbędnych do wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Cel 2. Poprawa technicznej i ekonomicznej dostępności infrastruktury informacyjnej i komunikacyjnej

Kierunek działań:

- Koordynacja działań związanych z rozbudową sieci teleinformatycznych w województwie,
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej z zapewnieniem jej bezpieczeństwa oraz mechanizmów kontroli jakości,
- Wspieranie działań ukierunkowanych na zwiększenie intensywności konkurencji w obszarze ICT w województwie śląskim.

Cel 3. Zwiększenie ilości i użyteczności usług i treści cyfrowych

Kierunek działań:

- Rozbudowa interoperacyjnych platform e-usług publicznych,
- Tworzenie, integracja i promocja elektronicznej informacji i wiedzy o województwie.

Cel 4. Wzrost udziału technologii informacyjnych i komunikacyjnych w procesie rozwoju gospodarczego

Kierunek działań:

- Kreowanie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi firm z sektora ICT,
- Wspieranie nowatorskich rozwiązań z wykorzystaniem ICT w relacjach biznesowych.

Cel 5. Poprawa koordynacji i zarządzania e-rozwojem

Kierunek działań:

- Wsparcie instytucjonalne podmiotów odpowiedzialnych za rozwój SI w województwie śląskim,
- Wspieranie zmian organizacyjno-prawnych kształtujących rozwój SI.

4) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego WIZJA PRZYSZŁOŚCI PRZESTRZENI WOJEWÓDZTWA

Przyszły przestrzenny rozwój województwa śląskiego winien być oparty na konkurencyjności, efektywności, innowacyjności i postępie technicznym. Priorytetem polityki przestrzennej województwa śląskiego winien być rozwój dużych miast i obszarów metropolitalnych, jako biegunów wzrostu gospodarki opartej na wiedzy. Obszary metropolitalne winny stać się punktem styku polskiej gospodarki z gospodarką światową oraz środowiskiem zdolnym do absorpcji i adaptacji innowacji, ale przede wszystkim do kreowania innowacji i wytwarzania szczególnego kulturowego klimatu podkreślającego tożsamość regionu.

Polityka przestrzenna województwa śląskiego konfrontując pojawiające się szanse i zagrożenia z istniejącą sytuacją województwa, dążyć winna do zapewnienia wysokiej jakości życia, do pobudzania rozwoju metropolii i kształtowania harmonijnego śląskiego obszaru metropolitalnego o znaczeniu europejskim. Zagospodarowanie przestrzenne województwa winno sprzyjać przełamywaniu ograniczeń i barier rozwoju, redukowaniu napięć i konfliktów w funkcjonowaniu struktur przestrzennych oraz wykorzystywaniu szans płynących z otoczenia i sił tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym, a także poprawianiu ładu przestrzennego. W konsekwencji zmieni się w przyszłości wizerunek województwa śląskiego, ulegną zmianie jego powiązania z otoczeniem i umocniona zostanie jego konkurencyjna pozycja w Polsce i w Europie.

CEL GENERALNY:

KSZTAŁTOWANIE HARMONIJNEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO SPRZYJAJĄCEJ WSZECHSTRONNEMU ROZWOJOWI WOJEWÓDZTWA CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województw,
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej,
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych,
- IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury,
- V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią,
- VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego.

5) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Cele ochrony środowiska województwa śląskiego:

1. powietrze atmosferyczne

- Cele długoterminowe do 2024 r:
 - A. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.
 - B. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - A. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych.
 - B. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza.

- C. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno – bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza.
- D. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających.
- E. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania.
- F. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza.
- G. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii.
- H. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego.
- I. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii.

2. zasoby wodne

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły i Odry.
 - Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.
 - Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

3. gospodarka odpadami

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.
 - Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania.
 - Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywnie zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

4. ochrona przyrody

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.
 - Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo.
 - Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

5. zasoby surowców mineralnych

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.
- Cel krótkoterminowe do 2019 r:
 - Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

6. gleby

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego.
 - Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego.
 - Remediacja terenów zanieczyszczonych.
 - Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych.
 - Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb.
 - Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.
 - Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

7. tereny przemysłowe

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.
- Cel krótkoterminowe do 2019 r:
 - Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

8. hałas

- Cel długoterminowy do 2024 r:
 - Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r:
 - Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa, narażonych na ponadnormatywny hałas.
 - Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

9. promieniowanie elektromagnetyczne

- Cel długoterminowy do 2024 r.:
 - Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.
- Cel krótkoterminowy do 2019 r.:
 - Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

10. przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

- Cel długoterminowy do 2024 r.:
 - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
- Cele krótkoterminowe do 2019 r.:
 - Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
 - Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

W obecnie obowiązującym „Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, głównym celem Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

6) Program Ochrony Środowiska Przed Hałasem dla Województwa Śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie. Zatwierdzony Uchwałą Nr V/15/1/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 listopada 2015 roku,

Podstawą dla wykonania niniejszego Programu oraz zasadniczym źródłem informacji o skali zagrożenia hałasem na analizowanych terenach były mapy akustyczne opracowane dla dróg i linii kolejowych najbardziej obciążonych ruchem pojazdów. Na ich bazie oraz w toku licznych dodatkowych analiz w pierwszej fazie opracowywania Programu zidentyfikowano tereny o największych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów hałasu.

Sąsiedztwo głównych tras komunikacyjnych województwa śląskiego stanowi środowisko szczególnie narażone na niekorzystne oddziaływania akustyczne. Hałas na tych obszarach w znacznej mierze generowany jest przez szeroko rozumiany transport.

W ramach Programu wyszczególniono tereny, na których stwierdzono, że w zasięgach oddziaływania hałasu o największym poziomie mieszka najwięcej osób. W tym celu posłużono się rozkładem wskaźnika charakteryzującego wielkość przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu oraz mapy wskaźnika M, który odzwierciedla syntetycznie skalę przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w połączeniu z ilością mieszkańców narażonych na te przekroczenia. Ustalając listę priorytetów w zakresie działań mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego (na terenach objętych ochroną akustyczną), wzięto pod uwagę zarówno wielkość przekroczenia poziomu dopuszczalnego, jak i liczbę zagrożonych mieszkańców. Przyjęto założenie, że Program powinien jasno określać priorytet podejmowania decyzji. Założono, że w pierwszej kolejności, zrealizowane powinny zostać przedsięwzięcia ochronne dla obszarów, dla których wskaźnik M przyjmuje najwyższe wartości. Natomiast rozwiązania problemów w rejonach mniej zagrożonych powinny być przesunięte w czasie i rozpatrywane na etapie kolejnego programu. Tak skonstruowany plan działań, obejmujący wszystkie obszary zagrożone hałasem, pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na przedsięwzięcia ochronne i sukcesywne ich przekazywanie w miarę możliwości ekonomicznych zarządców tras komunikacyjnych.

W ramach Programu zaproponowano różne metody ograniczania hałasu.

Jedną z grup metod ochrony są działania „u źródła” jego powstawania. Mają one duże znaczenie w przypadku terenów gęsto zabudowanych, gdzie nie ma innych możliwości ochrony (np. budowy ekranów akustycznych).

Jednym ze sposobów ograniczania hałasu komunikacyjnego „u źródła” jest wymiana lub stosowanie tzw. „cichych nawierzchni”. Zastosowanie tego typu nawierzchni może w dużym stopniu przyczynić się do akustycznego zmniejszenia hałasu, gdzie zastosowanie innych metod może być utrudnione. Należy jednak zwrócić uwagę, na koszty zastosowania wraz z późniejszym utrzymaniem tego typu nawierzchni, które są zdecydowanie wyższe od kosztów utrzymania standardowych nawierzchni. Ponadto rozwiązanie to wymaga spełnienia określonych warunków w zakresie wielkości natężenia ruchu i prędkości pojazdów.

Niezwykle istotne są również działania o charakterze organizacyjno-prawnoinwestycyjnym, w tym:

- działania w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, takie jak: możliwie maksymalne odsunięcie budynków chronionych (dla zabudowy nowoprojektowanej), odpowiednie rozwiązania architektoniczne lokujące budynki nie podlegające ochronie akustycznej (sklepy, garaże, itp.) najbliżej źródeł hałasu co pozwoli na ekranowanie zabudowy mieszkaniowej znajdujące się w dalszej odległości od krawędzi jezdni (tzw. strefowanie zabudowy),
- w przypadku nowoprojektowanych ciągów komunikacyjnych – zastosowanie dodatkowych rozwiązań mających na celu redukcję hałasu w miejscach podlegających ochronie akustycznej (np.: zastosowanie elementów wyposażenia ulicy powodujących przejazd pojazdów z określoną prędkością lub projektowanie skoordynowanych sygnalizacji świetlnych w taki sposób, aby przejazd samochodów odbywał się płynnie bez zbędnych zatrzymań). Rozwiązania te, poza redukcją hałasu, bardzo często przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, metody związane z tzw. uspokojeniem ruchu, czyli „wymuszeniem” ograniczenia prędkości ruchu pojazdów oraz zwiększenia płynności ruchu, a także wyłączeniem całkowitym lub częściowym (np. ograniczenie wjazdu dla pojazdów ciężkich) ruchu na określonym obszarze.

PODSTAWOWE KIERUNKI I ZAKRESY DZIAŁAŃ, MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ STANU KLIMATU AKUSTYCZNEGO W SĄSIEDZTWIE TRAS KOMUNIKACYJNYCH

Ograniczenie równoważnego poziomu dźwięku do wartości nie przekraczających wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska na analizowanych obszarach jest mało realne. Należy jednak podejmować działania, których celem będzie poprawa klimatu akustycznego, w takim stopniu, w jakim jest to możliwe.

W ramach opracowywania niniejszego Programu ochrony środowiska przed hałasem zaproponowano działania, których realizacja powinna doprowadzić do poprawy stanu akustycznego na terenach sąsiadujących z trasami komunikacyjnymi. Podzielono je na następujące grupy:

I. działania krótkookresowe (w ramach strategii krótkookresowej), stanowiące podstawowy zakres niniejszego Programu ochrony środowiska przed hałasem do 2018 r,

II. działania długookresowe (w ramach polityki długookresowej), których realizacja przewidywana jest w horyzoncie czasowym dłuższym niż czas obowiązywania niniejszego Programu,

III. działania związane z edukacją ekologiczną społeczeństwa, które powinny być prowadzone w sposób ciągły, zarówno w zakresie działań długookresowych (pkt. II powyżej), jak i krótkookresowych (pkt. I powyżej).

Sprawozdanie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad z zadań zrealizowanych i zaplanowanych dla tych odcinków dróg krajowych, dla których w ramach Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2013 r. zaproponowano działania naprawcze.

Nazwa odcinka	Kilomertaż odcinka	Gmina	Podjęte działania
DK1 Tychy – Bielsko- Biała	582+650 582+900	Pszczyzna	W 2010 r. wykonane zostały pomiary hałasu wraz z analizą wpływu na środowisko ruchu samochodów poruszających się po drodze krajowej nr 1 w m. Pszczyzna – Piasek. W 2013 roku ukończona została dokumentacja techniczna zabezpieczeń przeciwhałasowych dla przedmiotowego odcinka w km 579+188,1 – 583+223,7. W chwili obecnej zadania inwestycyjne polegające na budowie ekranów akustycznych mogą być realizowane wyłącznie ze środków budżetowych, które wymagają przed wprowadzeniem do budżetu zatwierdzenia Programu Inwestycji. Zadanie ujęte w planach budowy ekranów akustycznych na lata 2016 – 2020
	582+900, 584+100	Pszczyzna	Budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych na przedmiotowym odcinku DK-1 zakończona została w sierpniu 2010 r. w ramach zadania pod nazwą: „Budowa ekranów akustycznych przy drodze krajowej nr 1 w Pszczynie, rejon osiedla Podstarzyniec”
	588+400, 590+200	Goczałkowice Zdrój / Czechowice Dziedzice	W roku 2011 opracowano dokumentację projektową zabezpieczeń przeciwhałasowych na odcinku DK-1 w m. Goczałkowice-Zdrój. Aktualnie GDDKiA otrzymała środki finansowe na realizację ekranów akustycznych w m. Goczałkowice-Zdrój w roku 2015.

Metody i środki ochrony przed nadmiernym hałasem, można podzielić według poniższego zestawienia.

Ochrona przed hałasem drogowym w strefie emisji:

- a) pojazd i kierowca:
 - konstrukcja pojazdu, konstrukcja silnika, rodzaj stosowanych opon,
 - metody i środki związane ze stylem jazdy kierowców;
- b) projektowanie dróg, dobór poszczególnych elementów drogi:
 - lokalizacja drogi i jej otoczenie,
 - przekrój podłużny drogi,
 - przekrój poprzeczny drogi, — nawierzchnia drogi,
 - częściowe i pełne przykrycia drogi oraz tunele;
- c) organizacja ruchu:
 - regulacja natężenia ruchu pojazdów,
 - regulacja struktury pojazdów,
 - regulacja płynności i prędkości ruchu,
 - uspokojenie ruchu;

Na część z nich zarządca drogi może mieć wpływ na etapie:

- a) wykonywania i uzgadniania dokumentacji projektowej, oraz zarządzania drogą,
- b) natomiast część jest niezależna od działań zarządcy drogi.

Do sposobów i metod ochrony przed hałasem drogowym w strefie emisji należą:

- urządzenia i obiekty zlokalizowane na drodze fali dźwiękowej pomiędzy źródłem hałasu a odbiorcą:
 - ekrany akustyczne w postaci konstrukcji typu ściana,
 - wały (ekrany) ziemne,
 - kombinacja ekranu ziemnego z ekranem akustycznym

- zabudowa niemieszkalna mająca na celu ochronę budynków mieszkalnych,
- pasy zieleni izolacyjnej;
- metody i środki związane z lokalizacją i odpowiednim ukształtowaniem? budynku oraz jego izolacją przed oddziaływaniami akustycznymi:
 - lokalizowanie budynków mieszkalnych w odpowiedniej odległości od tras komunikacyjnych,
 - zmiana przeznaczenia funkcji budynku,
 - domknięcia (ekrany) ścian szczytowych dla budynków zlokalizowanych prostopadle w stosunku do drogi.

Dokumenty krajowe

1) Strategia Rozwoju Kraju

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie - Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku. Prace nad aktualizacją realizowano tak, aby skorelować je z pracami nad innymi, opracowywanymi dokumentami strategicznymi, tj. długookresową strategią rozwoju kraju oraz strategiami zintegrowanymi.

Ich realizacja, zgodnie z założeniami SRK, będzie odbywać się poprzez działania regulacyjne, decyzyjne i wdrożeniowe władz państwowych i administracji publicznej, jak i innych podmiotów życia społeczno-gospodarczego. Dodatkowo przewiduje się utworzenie systemu oceny postępu realizacji poszczególnych zadań.

2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jednym z programów operacyjnych (PO) jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 przygotowany został na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r..

Główny cel programu:

Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

W ramach POIiŚ przewiduje się dziewięć merytorycznych osi priorytetowych (finansowanych z FS i EFRR) oraz jedną oś dedykowaną działaniom w zakresie pomocy technicznej (finansowaną w całości z FS) na rzecz całego POIiŚ:

- Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki
- Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
- Oś priorytetowa III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
- Oś priorytetowa IV Infrastruktura drogowa dla miast
- Oś priorytetowa V Rozwój transportu kolejowego w Polsce
- Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
- Oś priorytetowa VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
- Oś priorytetowa VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
- Oś priorytetowa IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
- Oś priorytetowa X Pomoc techniczna

3) Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016 – 2020

Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013 – 2015 opracowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zatwierdzony przez Ministra Środowiska w dniu 1 października 2015 roku.

Obejmuje on zadania wynikające z polityki środowiskowej państwa i zobowiązań międzynarodowych, przede wszystkim związanych z integracją Polski z Unią Europejską, tj. z podpisanymi i ratyfikowanymi przez Polskę konwencjami środowiskowymi.

Program jest odpowiedzią na stale poszerzające się obowiązki raportowania o presjach na środowisko i stanie jego poszczególnych komponentów. Informacje przekazywane są do instytucji i agend unijnych (Komisji Europejskiej i Europejskiej Agencji Środowiska).

Program Państwowego Monitoringu Środowiska stanowi system składający się z trzech bloków:

- 1) Presje;
- 2) Stan;
- 3) Oceny i prognozy.

Na poziomie województwa, zadania Inspekcji Ochrony Środowiska związane z Państwowym Monitorowaniem Środowiska wykonuje Wojewoda przy pomocy Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Jednocześnie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje w imieniu Wojewody zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska określone w ustawie o Inspekcji i przepisach odrębnych (art. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982 z późn. zm.).

W realizacji zadań PMŚ uczestniczą również inne jednostki i służby zobowiązane do tego na mocy prawa np. organy administracji rządowej i samorządowej, zarządzający drogami, lotniskami, koleją, prowadzący instalacje,

4) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

- 1) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- 2) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- 3) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- 4) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- 6) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- 8) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,

2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- 1) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- 2) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie miasta,
- 3) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- 4) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

1) Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego

5) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - 1) Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - 2) Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - 3) Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - 4) Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - 1) Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - 2) Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - 3) Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - 4) Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - 5) Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - 1) Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - 2) Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - 3) Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
 - 4) Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

6) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
 - 1) Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych;
 - a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
 - c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
 - 2) Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,
 2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
 - 1) Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
 - c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych
- INTERIOR Biuro urbanistyczno – projektowe, ul. Narutowicza 86 lok. 14, 90- 139 Łódź, tel. 535 621001 19

technologii węglowych (CTW),

d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”,
w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,

1) Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie
planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały
cykl życia.

a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć
architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,

b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

Podsumowanie:

Zgodnie z art. 8 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 519), polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju”.

Polityka ochrony środowiska, to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych.

Kierunki działań w zakresie wszystkich komponentów środowiska uwzględnionych w "Programie ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024", spełniają cele i główne założenia, a także wynikające z nich priorytetowe działania, zapisane w dokumentach strategicznych kraju i województwa śląskiego.

Cele zawarte w "Programie ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024", są spójne z celami przedstawionych powyżej dokumentów strategicznych pod kątem ochrony środowiska oraz zasady zrównoważonego rozwoju.

2.1. Identyfikacja i ocena priorytetów środowiskowych.

Działania przeznaczone do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i gminnego.

Efektywność realizacji poszczególnych zadań oraz osiągnięcia celów zawartych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, będzie zależała od odpowiedniego zorganizowania i zarządzania poszczególnymi przedsięwzięciami oraz ukazanie odpowiedzialnych za ich realizację podmiotów.

Wyznacznikiem tych celów będą założenia określone w programie operacyjnym w przyjętym Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

Plan operacyjny na lata 2015-2019 (Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024).

Działanie	Termin realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
Priorytet: POWIETRZE ATMOSFERYCZNE			
Cel strategiczny (długoterminowy): Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych			
Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów.	Zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Starostwa i Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POIiŚ),
Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	2020	Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza			
Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego (w zakresie swoich kompetencji), Zarządy Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Zarządzający drogami	środki własne jednostek realizujących, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POIiŚ)
Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, Zarząd Województwa Śląskiego (w zakresie swoich kompetencji), zarządzający komunikacją publiczną	środki własne jednostek realizujących, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POIiŚ), WFOŚiGW
Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach.	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego (w zakresie swoich kompetencji) Zarządy Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, zarządzający komunikacją publiczną	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO, POIiŚ)
Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego (w zakresie swoich kompetencji)	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno – bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza			
Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych	2020	Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW/ NFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza.			
Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	Zadanie ciągłe	Starostwa i Gminy województwa śląskiego organizacje ekologiczne, Zarząd Województwa Śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym POIiŚ), WFOŚiGW
Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, Straż miejska, Policja	środki własne jednostek realizujących
Cel strategiczny (długoterminowy): Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii			
Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, zarządcy budynków, jednostki podległe samorządom, jednostki sektora finansów publicznych	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO, POIiŚ), WFOŚiGW
Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, właściciele, zarządzający nieruchomościami	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego			
Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	2018	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii			
Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce.	Zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy i Powiaty województwa śląskiego, organizacje ekologiczne,	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW

Priorytet: ZASOBY WODNE			
Cel strategiczny (długoterminowy): System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju			
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, podmioty upoważnione przez gminy (straż miejska)	Budżety gmin
Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie ciągłe	KZGW, RZGW, Gminy województwa śląskiego i inne podmioty	budżety gmin i państwa, fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW w Katowicach, środki własne podmiotów
Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozlewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC	Projekty pilotowe do 2017 zadanie ciągłe	KZGW, RZGW, Gminy województwa śląskiego i inne podmioty	budżety gminy i państwa, fundusze unijne (w tym POIiŚ), środki własne podmiotów
Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	Zadanie ciągłe poprzedzone działaniami pilotażowym	KZGW, RZGW, Gminy województwa śląskiego i inne podmioty	budżety gmin i państwa, fundusze unijne (w tym POIiŚ), środki własne podmiotów, WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu			
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej	2019	Gminy województwa śląskiego, podmioty działające w imieniu gmin	budżety gmin, WFOŚiGW, fundusze unijne (w tym RPO), środki własne podmiotów
Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	2019	Gminy województwa śląskiego, podmioty działające w imieniu gmin	budżety gmin, WFOŚiGW fundusze unijne (w tym RPO), środki własne podmiotów
Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	2019	Gminy województwa śląskiego, podmioty działające w imieniu gmin, w tym spółki wodne i ich związki	budżety gmin, WFOŚiGW fundusze unijne (w tym RPO), środki własne jednostek realizujących
Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury	2019	Gminy województwa śląskiego, podmioty działające w imieniu gmin	budżety gmin, fundusze unijne (w tym RPO), środki własne jednostek

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

wodnokanalizacyjnej(w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)			realizujących
Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie ciągłe	KZGW, RZGW, Gminy województwa śląskiego i inne podmioty	budżety gmin i państwa, fundusze unijne (w tym RPO), środki własne jednostek realizujących
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą			
Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym	Zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	Budżety gmin
Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, SZMIUW w Katowicach, inne podmioty	budżety gmin i budżet państwa, WFOŚiGW, fundusze unijne (w tym POIiŚ) środki własne podmiotów
Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)	Zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, SZMIUW w Katowicach, inne podmioty	budżety gmin, WFOŚiGW, środki własne podmiotów
Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	ciągłe	Gminy województwa śląskiego, SZMIUW w Katowicach, RZGW	budżety gmin i budżet państwa, fundusze unijne (w tym POIiŚ), WFOŚiGW
Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom	ciągłe	Gminy województwa śląskiego, SZMIUW w Katowicach, RZGW	budżety gmin i budżet państwa, fundusze unijne (w tym POIiŚ), WFOŚiGW
Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane	ciągłe	Gminy województwa śląskiego, spółki wodne i ich związki	Budżety gmin, budżet państwa, środki spółek wodnych
Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: - umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i	ciągłe	Gminy województwa śląskiego, inne podmioty	budżety gmin, WFOŚiGW (pod warunkiem wprowadzenia tych zadań do listy rodzajów

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

czasowym przetrzymaniem wód opadowych, - związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”, - związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód			przedsięwzięć mogących uzyskać finansowanie WFOŚiGW w Katowicach)
Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fitoagromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych	Zadanie ciągłe	RZGW, ODR, Gminy województwa śląskiego, inne podmioty	budżety gmin i państwa, fundusze unijne (w tym RPO), środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW
Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie ciągłe	KZGW, RZGW, Gminy województwa śląskiego i inne podmioty	budżety gmin i państwa, WFOŚiGW, fundusze unijne (w tym RPO) środki własne podmiotów
Priorytet: GOSPODARKA ODPADAMI			
Cel strategiczny (długoterminowy): Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury			
Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	do 2018	Gminy województwa śląskiego	środki własne, fundusze unijne (RPO), NFOŚiGW, WFOŚiGW
Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: - w 2016 r. nie więcej niż 45%, - w 2019 r. nie więcej niż 40%	do 2019	Gminy województwa śląskiego	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierana od mieszkańców, budżety gmin, fundusze unijne (w tym RPO), NFOŚiGW, WFOŚiGW
Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych.	do 2020	Gminy województwa śląskiego	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierana od mieszkańców budżety gmin, fundusze unijne (w tym RPO), NFOŚiGW, WFOŚiGW
Selektywne zbieranie odpadów	zadanie ciągłe	Gminy województwa	opłata za

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.		śląskiego	gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierana od mieszkańców, budżety gmin, fundusze unijne (w tym RPO), NFOŚiGW, WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania.			
Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok	do 2019	Gminy województwa śląskiego, podmioty odpowiedzialne	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierana od mieszkańców, środki własne jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW
Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”.	do 2032	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	fundusze unijne (RPO), środki własne jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW
Priorytet: OCHRONA PRZYRODY			
Cel strategiczny (długoterminowy): Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.			
Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturalnych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych.	Zadanie ciągłe	Zarząd województwa Śląskiego, CDPGŚ, RDOŚ, Lasy Państwowe, ZPK, ZS ŚOB, Gminy województwa śląskiego, organizacje pozarządowe	środki własne jednostek realizujących fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo			
Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego.	Zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego, CDPGŚ, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, Lasy Państwowe, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe i instytucje badawcze, wszystkie instytucje, których działalność wpływa na stan przyrody (np. RZGW, ŚZMiUW)	środki własne jednostek realizujących fundusze unijne (w tym RPO)

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	2018	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW
Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce.	Zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy i Powiaty województwa śląskiego, organizacje ekologiczne,	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO), WFOŚiGW
Priorytet: ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH			
Cel strategiczny (długoterminowy): Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych			
Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	2015-2019 zadanie ciągłe	Organy administracji geologicznej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, organy nadzoru górniczego	środki własne jednostek realizujących
Priorytet: GLEBY			
Cel strategiczny (długoterminowy): Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego.			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb			
Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową	2015-2019 zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom			
Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	2015-2019 zadanie ciągłe	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)
Priorytet: TERENY POPRZEMYSŁOWE			
Cel strategiczny (długoterminowy): Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych			
Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)	2015-2019 zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego(ŚCSI), Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)
Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	2015-2019 zadanie ciągłe	Właściciele gruntów, Przedsiębiorstwa, Starostowie	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej	2019	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW, fundusze unijne (w tym RPO)
Priorytet: HAŁAS			
Cel strategiczny (długoterminowy): Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas			
Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: - rozwój zintegrowanego transportu publicznego, - wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, - wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych	zadanie ciągłe	Zarządzający drogami, Gminy województwa śląskiego, Zarząd Województwa Śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO, POIiŚ)
Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	zadanie ciągłe	WIOŚ, przedsiębiorstwa, starostowie	środki własne jednostek realizujących,
Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	-
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas			
Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach	zadanie ciągłe	Gminy województwa śląskiego, zarządzający drogami, liniami kolejowymi i lotniskami	środki własne jednostek realizujących, środki zewnętrzne
Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem	zadanie ciągłe	Zarząd Województwa Śląskiego, Powiaty województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, środki zewnętrzne
Priorytet: PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE			
Cel strategiczny (długoterminowy): Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			

Cel operacyjny (krótkoterminowy): Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych			
Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie ciągle	Gminy województwa śląskiego, przedsiębiorstwa	Środki własne jednostek realizujących, budżet państwa, budżet jednostek administracyjnych
Priorytet: PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM			
Cel strategiczny (długoterminowy): Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków			
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii			
Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	2019	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego, Zarządcy dróg	-
Cel operacyjny (krótkoterminowy): Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych			
Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	zadanie ciągle	Zarząd Województwa Śląskiego, Powiaty i, Gminy województwa śląskiego, Policja, PSP, WIOŚ	środki własne WFOŚiGW
ZAGADNIENIA SYSTEMOWE			
Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego	Prace pilotażowe do 2016 (2020-wdrożenie)	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	WFOŚiGW
Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	2019	Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym RPO)
Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego	Zadanie ciągle	Zarząd Województwa Śląskiego Powiaty województwa śląskiego	środki własne jednostek realizujących, fundusze unijne (w tym POIiŚ)

3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

3.1. Dane ogólne

Powiat pszczyński leży w południowej części województwa śląskiego na obszarze Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, podregion tyski. Powiat obejmuje swym zasięgiem obszar o łącznej powierzchni 471 km², co stanowi 3,8 % całkowitej powierzchni województwa śląskiego.

Siedziba powiatu: miasto Pszczyna

Ludność:

Stan na 31.XII.2015 r. (Bank Danych Lokalnych GUS)

Ogółem: 109 857 mieszkańców,

w tym: mężczyźni - 53 809

kobiety - 56 043

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Pszczyna
- gminy wiejskie: Goczałkowice-Zdrój, Kobiór, Miedźna, Pawłowice, Suszec

Położenie Powiatu Pszczyńskiego na tle Województwa Śląskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>.

Powiat Pszczyński – widok z góry

Źródło: www.google.pl/maps.

Powiat Pszczyński - podział na gminy

Źródło: www.osp.org.pl.

1. MIASTO I GMINA PSZCZYNA

Gmina miejsko-wiejska Pszczyna zajmuje powierzchni 174,01 km². Użytki rolne stanowią około 56%, a lasy i grunty leśne około 29% ogólnej powierzchni gminy. Gmina posiada zdecydowanie charakter rolniczy, z dużym udziałem lasów, które słyną z obfitości dzikiej zwierzyny.

W skład gminy miejsko-wiejskiej wchodzi:

- miasto Pszczyna,
- sołectwa: Brzeźce, Czarków, Ćwiklice, Jankowice, Łąka, Poręba, Piasek, Rudołtowice, Studzienice, Studzionka, Wisła Mała, Wisła Wielka,

2. GMINA GOCZAŁKOWICE ZDRÓJ

Gmina Goczałkowice Zdrój zajmuje powierzchni 48,64 km². Użytki stanowią około 18%, a lasy i grunty leśne około 2% ogólnej powierzchni gminy. Dużą powierzchnię gminy stanowią stawy rybne i Jezioro Goczałkowickie, będące jednym ze źródeł wody pitnej dla Górnego Śląska.

Na terenie gminy zlokalizowana jest miejscowość Goczałkowice Zdrój posiadająca status uzdrowiska. Gmina jednowioskowa.

2. GMINA KOBIOR

Gmina Kobiór zajmuje powierzchnię 49,5 km². Użytki rolne stanowią około 12%, lasy i grunty leśne około 82% powierzchni ogólnej gminy. Leży we wschodniej części Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej, w środku historycznej ziemi pszczyńskiej. Gmina jednowioskowa.

3. GMINA MIEDŹNA

Gmina Miedzna zajmuje powierzchni 49,91 km². Użytki rolne stanowi około 65%, lasy i grunty leśne około 19% powierzchni ogólnej gminy. Gmina Miedzna ma charakter przemysłowo-rolniczy. O jej atrakcyjności stanowi walory krajobrazowe, liczne zbiorniki wodne, korzystny mikroklimat, zabytki kultury sakralnej, prężnie infrastruktura oświatowa, sportowa i rekreacyjna, a przede wszystkim dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna.

W skład gminy wchodzi:

- sołectwa: Frydek, Gilowice, Grzawa, Miedzna, Góra, Wola.

5. GMINA PAWŁOWICE

Gmina Pawłowice zajmuje powierzchnię 75,77 km². Użytki rolne stanowią największą część gminy - około 71%, lasy i grunty leśne około 10 % powierzchni ogólnej. Tereny gminne obfitują w lasy i stawy hodowlane. .

W skład gminy wchodzi miejscowości:

- sołectwa: Pawłowice, Pielgrzymowice, Warszowice, Jarząbkowice, Krzyżowice, Golasowice, Pniówek.

6. GMINA SUSZEC

Gmina Suszec zajmuje powierzchnię 75,6 km². Jest to gmina o charakterze rolniczym (użytki rolne stanowią ponad 53% ogólnej powierzchni gminy) o znacznym (około 35%) stopniu lesistości.

Suszec jest gminą górniczo-rolniczą. Największym zakładem pracy w gminie jest kopalnia węgla kamiennego "Krupiński".

W skład gminy wchodzi:

- sołectwa: Suszec, Radostowice, Mizerów, Kryry, Kobielice, Rudziczka.

Źródło: <http://www.powiat.pszczyna.pl/>

3.2. Historia Powiatu Pszczyńskiego

Powiat pszczyński utworzono w 1742r. Ziemi powiatu należące niegdyś do Prus od wschodu graniczyły, wzdłuż Przemszy, z terytoriami Rzeczypospolitej. Przez lata obszar był intensywnie zamieszkiwany. W czasie II wojny światowej Niemcy nie zmieniali granic powiatu. Starostą w czasie okupacji był von Derschau.

Po powstaniach śląskich i plebiscycie wschodnia część Górnego Śląska (a więc i ziemia pszczyńska) włączona została w 1922r. do odrodzonej Rzeczypospolitej.

Na przełomie stycznia i lutego 1945r., gdy jeszcze połowa powiatu znajdowała się w rękach niemieckich, gen. Aleksander Zawadzki powierzył pełnienie obowiązków pszczyńskiego starosty Michałowi Pankowi, przedwojennemu działaczowi komunistycznemu z Zagłębia Dąbrowskiego. Początkowo urządował on w Mikołowie. Do Pszczyny przybył 10 lutego, a więc po opuszczeniu tego miasta przez wojska niemieckie.

Granice powiatu przetrwały czasy I i II Wojny światowej, aż do 1954 roku. Wówczas od powiatu odłączono jego uprzemysłowaną, północną część tworząc z niej odrębny powiat tyski. Powiat pszczyński posiadał odtąd mniej więcej połowę powierzchni z 1953r.

W roku 1975 powiaty zostały w Polsce zlikwidowane. Zostawiono gminy zbiorcze i województwa. Przy tym liczba tych ostatnich wzrosła do 49.

Z dniem 1 stycznia 1999r. ponownie utworzono powiaty. Pierwszym Starostą odtworzonego powiatu został Henryk Kolarczyk, natomiast Przewodniczącym Rady Powiatu Pszczyńskiego - Bronisław Gembalczyk.

Odrodzony powiat nie posiada granic z lat 1954 - 1975. Nie włączono bowiem do niego dawnej gminy zbiorczej Bojszowy (sołectwa: Bojszowy, Bojszowy Nowe, Międzyrzecze, Świerczyniec, Jedlina, w sumie ponad 34 km² i ok. 6 tys. mieszkańców). Wspomniana gmina wchodzi w skład nowoutworzonego maleńkiego ziemskiego powiatu bieruńsko - lędzińskiego. Obecnie, tzn. wg danych GUS z roku 2016, powiat pszczyński zajmuje 471 km² powierzchni i zamieszkuje go około 110 tys. mieszkańców.

Przykładowe atrakcje turystyczne:

- **Unikatowy układ przestrzenny średniowiecznego rynku w Pszczynie.**
- **Zamek w Pszczynie** - dawna rezydencja magnacka w Pszczynie na Górnym Śląsku, powstała w XI lub XII w., od tego czasu wielokrotnie przebudowywana. W średniowieczu własność między innymi książąt opolsko-raciborskich, książąt opawskich i książąt cieszyńskich. W latach 1548-1765 należał do śląskiego rodu Promnitzów, 1765-1847 książąt Anhalt-Köthen-Pless a od 1847 książąt Hochberg von Pless z Książa. W latach 1870-1876 dokonali oni przebudowy zamku, na skutek której uzyskał on swój obecny kształt architektoniczny w stylu neobarokowym.

Źródło: www.polskiezabytki.com.pl.

- **Zagroda Wsi Pszczyńskiej** - z najcenniejszymi zabytkami drewnianej architektury ludowej pochodzącymi z okolicznych wsi. Tutaj także od 1976 roku organizowane są Spotkania pod Brzymem, święto kultury ludowej. W spotkaniach uczestniczy kilkadziesiąt zespołów śpiewaczych i kapel z całego regionu. Kiermasz twórców ludowych prezentuje zachowaną jeszcze sztukę malowania, haftowania czy rzeźbienia w drewnie.

Źródło: www.powiat.pszczyna.pl.

- **Pawilon sanatoryjny „Wrzos” w Goczałkowicach** – zabytkowy drewniany pawilon mający ponad 100 lat. Jego budowę ukończono w 1910 r. Budynek jest parterowy z niewielką nadbudówką, która aktualnie pełni rolę świetlicy.

www.polskieszlaki.pl

- **Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna w Goczałkowicach – Zdroju** Jej trasa biegnie na obszarach dawnej Puszczy pszczyńskiej, objętych specjalną ochroną programu Natura 2000. Ma około 3 km długości i składa się z czterech odcinków o odmiennych walorach przyrodniczych. Ścieżka rozpoczyna się przy stacji kolejowej Goczałkowice – Zdrój, biegnie aleją wzdłuż stawu „Maciek” (odcinek I), dalej aleją dębową wzdłuż lasu (odcinek II), drogą pomiędzy stawem „Zabrzeszczak” i borem mieszanym (odcinek III). Ostatni odcinek w rejonie starorzecza Wisły stanowi urokliwy zakątek Ziemi pszczyńskiej.
- **Rezydencja rodu baronów von Reitzensteinów w Pielgrzymowicach** zbudowana w 1903 r. z fragmentem parku (Reitzensteinowie byli panami Pawłowic od końca XIX wieku, posiadali również ziemie w Pielgrzymowicach, opuścili te tereny podczas II wojny światowej, potomkowie rodu do dziś żyją poza granicami naszego kraju).

Źródło: www.pawlowice.pl

- **Kościół św. Stanisława w Suszcu** wybudowany został w 1326 r. W 1693 r. ołtarz główny poświęcony był św. Stanisławowi. Na wieży wisały dwa spizowe dzwony: św. Stanisław i św. Jan Nepomucen. Wszystko doszczętnie spłonęło 22 maja 1770 r., a w miejscu spalonej świątyni ks. prob. Osiecki wybudował za własne pieniądze drewniany barak, który przez następne 30 lat służył jako budynek sakralny. Nowy kościół zakończono budować w 1804 r. W 1895 r. kościół ponownie spłonął. Odbudowano go do roku 1898, a konsekrowano w 1913 r. W czasie II wojny światowej zniszczeniu uległa wieża. Odbudowa nastąpiła w 1947 r.

Źródło: www.parsuszec.katowice.opoka.org.pl

3.3. Sytuacja demograficzna

Powiat Pszczyński, na koniec 2015 r. liczył 109 852 mieszkańców. Gęstość ludności w 2015 roku wynosiła 233 mieszkańców/km².

Stan liczby ludności Powiatu Pszczyńskiego w latach 2011 - 2015					
	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność	108 242	108 657	108 910	109 409	109 852
Ludność/km²	230	231	231	232	233

Ludność wg grup wieku i płci w 2015 r.:

- mężczyźni - 53 809 os.
- kobiety - 56 043 os.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w 2015 r.

- W wieku przedprodukcyjnym - 22 456

w tym:

mężczyźni - 11 354

kobiety - 11 102

- W wieku produkcyjnym - 70 954

w tym:

mężczyźni - 37 120

kobiety - 33 834

- W wieku poprodukcyjnym - 16 442

w tym:

mężczyźni - 5 335

kobiety - 11 107

Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 r.

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - 54,8 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym - 73,2 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - 23,2 osób.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2015 r.,

- w wieku przedprodukcyjnym - 20,4 %,
- w wieku produkcyjnym - 64,6 %,
- w wieku poprodukcyjnym - 15,0 %.

Współczynnik feminizacji w 2015 r.

- ogółem - 104

Urodzenia i zgony w 2015 r.

- urodzenia żywe na 1000 ludności – 12
- zgony na 1000 ludności – 8,35

Przyrost naturalny w 2015 r.

- ogółem – 400

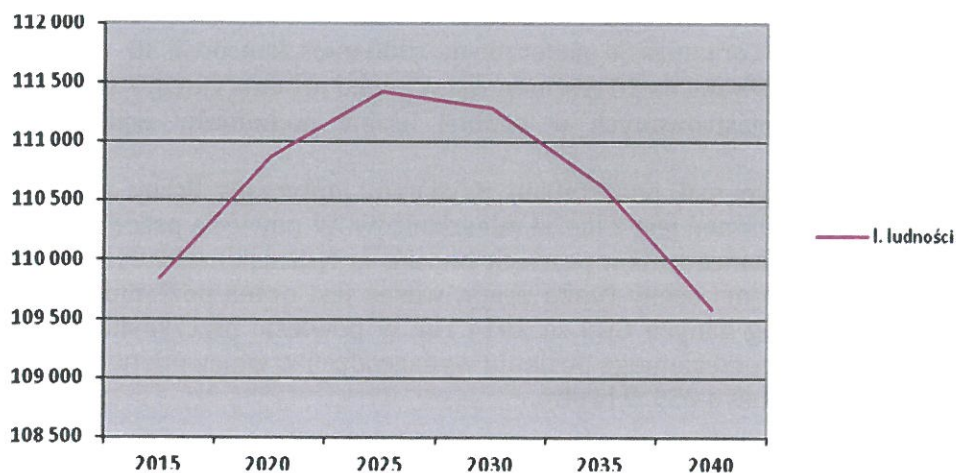
Małżeństwa zawarte w 2015 r.

- ogółem – 595,
- na 1000 ludności – 5,2

Migracje wewnętrzne i zagraniczne

- zameldowania w ruchu wewnętrznym (2015 r.)
 - ogółem – 1 161 osoby,
 - mężczyźni – 548 osoby,
 - kobiety – 613 osób,
- zameldowania z zagranicy (2014 r.)
 - ogółem 36,
 - mężczyźni – 22,
 - kobiety – 14
- wymeldowania w ruchu wewnętrznym (2015 r.)
 - ogółem – 1 207 osób,
 - mężczyźni – 577 osób,
 - kobiety – 630 osób,
- saldo migracji wewnętrznych (2015 r.)
 - ogółem – -46 osób,
 - mężczyźni – -29 osób,
 - kobiety – -17 osób,
- Saldo migracji (2014 r.)
 - ogółem – 5 osób,

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, zakładany jest wzrost ilości mieszkańców do roku 2025. Dalej prognozuje się, że liczba ludności zacznie systematycznie spadać. Wariant ten należy traktować jako pesymistyczny.

3.4. Sytuacja gospodarcza

Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do REJESTRU REGON (stan na 2015 r.) Podmioty wg sektorów własnościowych.

- podmioty gospodarki narodowej ogółem – 11 205
- sektor publiczny - ogółem - 244
- sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego -197
- sektor prywatny - ogółem – 10 908
- sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 8 550

- sektor prywatny - spółki handlowe - 826
- sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego - 88
- sektor prywatny - spółdzielnie - 28
- sektor prywatny - fundacje - 28
- sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne - 233

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007

- Ogółem - 11 205,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 303,
- przemysł i budownictwo - 3 150,
- pozostała działalność - 7 752

Gminne i powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne wg PKD 2007

- Gminne samorządowe jednostki organizacyjne
– Ogółem - 45
- Powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne
– Ogółem - 16

Podmioty wg klas wielkości (liczba zatrudnionych osób)

- Ogółem - 11 205,
- 0-9 osób - 10 591,
- 10- 49 osób - 526,
- 50- 249 - 82,

Podmioty Gospodarki Narodowej – wskaźniki

- podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności - 1 020
- jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności - 71
- jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności -63
- podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności - 102
- podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym - 157,9
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności - 78
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym - 12,1
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 2,38
- podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym - 110
- udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON - 6,2 %

Przewaga powiatu pszczyńskiego nad pozostałymi powiatami dotycząca liczby podmiotów gospodarczych, niewątpliwie związana jest z liczbą mieszkańców. W powiecie pszczyńskim jest prawie dwukrotnie więcej mieszkańców niż w powiecie bieruńsko-lędzińskim (58.815).

Z punktu ekonomicznej i społecznej oceny rynku pracy, ważna jest ocena poziomu średniego wynagrodzenia za pracę. Według danych GUS za 2014 rok w powiecie pszczyńskim, poziom świadczeń płacowych odstaje od przeciętnego poziomu wynagrodzeń w województwie śląskim i w kraju²⁵ i nie przekracza poziomu 3.255 zł brutto.

3.5. Warunki mieszkaniowe i jakość życia

Zasoby mieszkaniowe Gminy (komunalne)- mieszkania socjalne w 2014 r.

- mieszkania - 136
- powierzchnia użytkowa mieszkań 3 978 m²

Zasoby mieszkaniowe:

- mieszkania - 31 156
- powierzchnia użytkowa mieszkań - 3 081 394 m²

Budynki mieszkalne w gminie w 2015 r.

- ogółem - 20 917

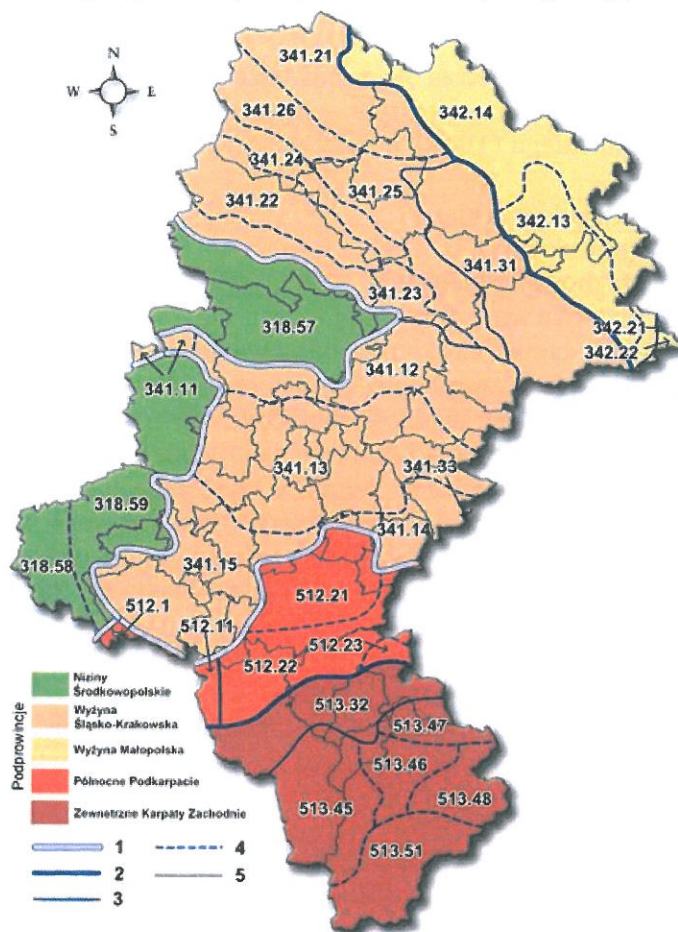
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkaniowa – 98,9 m²
- mieszkania na 1000 mieszkańców – 284,8

4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

4.1. Położenie fizycznogeograficzne i rzeźba terenu

Podział fizycznogeograficzny województwa śląskiego wg J. Kondrackiego

1 - granice prowincji, 2 - granice podprovincji, 3 - granice makroregionów,
4 - granice mezoregionów i ich nazwy: np. 318.57 = Równina Opolska,
5 - granice powiatów.

Źródło: www.geosilesia.us.edu.pl.

Powiat Pszczyński usytuowany jest na terenie pagórkowatym, wykształconym z lodowcowych pokładów morenowych (dennej i częściowo czołowej), wzniesiony na wysokości 200-300 metrów n.p.m. oraz wyżynnym i nizinnym. Badany obszar w północno-zachodniej części położony jest w obrębie Płaskowyżu Rybnickiego, centrum i południowe partie Powiatu obejmują Równinę Pszczyńską, natomiast południowe obszary zlokalizowane są na terenie Doliny Górnej Wisły oraz Podgórze Wilamowickiego.

4.2. Warunki klimatyczne

Powiat pszczyński znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, o czym świadczą mieszanie się mas powietrza pochodzenia kontynentalnego i oceanicznego. Najczęściej nad obszar powiatu dochodzą masy znad Atlantyku, które są przyczyną małych amplitud temperatur w ciągu roku i sporadycznego występowania długich i mroźnych zim. Śniegi zalegają na obszarze powiatu od 50 do 70 dni, a grubość pokrywy śnieżnej rzadko przekracza 15 cm. Opady śniegu zwykle rozpoczynają się w połowie listopada. Latem dosyć częste są opady gradu. Ważnym elementem w kształtowaniu klimatu ziemi pszczyńskiej jest bliskość obniżenia pomiędzy Sudetami i Karpatami, jakim jest Brama Morawska. Umożliwia ona napływ gorącego powietrza zwrotnikowego z południa.

Średnia roczna temperatura powietrza na ziemi pszczyńskiej wynosi 7-8 °C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (15 °C), a najzimniejszym – styczeń (-1 °C).

Według podziału R. Gumińskiego (1948), powiat pszczyński znajduje się na obszarze aż trzech dzielnic klimatycznych:

1. część zachodnia w podsudeckiej,
2. wschodnia w tarnowskiej,
3. północna w częstochowsko-kieleckiej.

Najkorzystniejsze dla rolnictwa warunki panują w części tarnowskiej:

- okres wegetacyjny trwa tu ponad 220 dni, a opady wynoszą 700-750 mm rocznie. Nieznacznie mniejsze wartości ma dzielnica częstochowsko-kielecka. Dzielnica podsudecka charakteryzuje się większym zróżnicowaniem w wielkości opadów: wynoszą one 600-800 mm rocznie. Maksimum opadów przypada na lipiec, a minimum na luty lub marzec.

Podobnie jak w całym kraju, w okolicach Pszczyzny występuje przewaga wiatrów zachodnich, wiejących ze średnią prędkością 2-3 m/s. Charakterystyczna dla tego obszaru jest stosunkowo duża częstość cisz. Zjawisko to jest spowodowane częściowym osłonięciem terenu przez Sudety i Karpaty. Bliskość Pogórza Cieszyńskiego oraz Beskidu Śląskiego sprawiają, że dosyć często docierają tu ciepłe wiatry fenowe z południa.

Ważną rolę w kształtowaniu lokalnego mikroklimatu ma największy zbiornik wodny w Polsce południowej – Zbiornik Goczałkowicki. Porą zimową, powierzchnia wody wpływa na okoliczne obszary ocieplająco, a ochładzająco wiosną. Obecność zbiornika wpływa łagodząco na lokalny klimat.

4.3. Lasy

Powiat pszczyński, pełen lasów uznawany jest za zielone płuca Śląska. Na terenie powiatu swą siedzibę ma nadleśnictwo Kobiór, którego zasadniczą część stanowią Lasy Pszczyńskie, niekiedy dzielone na Lasy Kobiórskie (część zachodnią) i Lasy Pszczyńskie (część wschodnią, dawniej Dolne Lasy Pszczyńskie).

Nadleśnictwa Kobiór, o powierzchni ogólnej wynoszącej 21 368 ha. (w tym lasy zajmują powierzchnię 20373 ha) jest jednym z największych nadleśnictw w RDLP Katowice.

Wpływ na stan lasów Nadleśnictwa Kobiór ma ich położenie w pobliżu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Pociąga za sobą cały szereg negatywnych czynników wpływających negatywnie na przyrodę. W zwartym kompleksie Lasów Pszczyńskich, przyroda regeneruje się mimo negatywnej działalności człowieka i choć na przeważającej powierzchni uległa niekorzystnym przemianom, to wciąż zachowała zdolność do odradzania naturalnych układów biocenotycznych. Obserwowana od szeregu lat wyraźna poprawa czystości środowiska w połączeniu z szerzeniem działań ekologicznych, wielofunkcyjną gospodarką leśną, dobrze wpływa na przyrodę.

Drzewostany nękane chorobami, wyraźnie odżyły, odradzają się jodły i świerki, sztuczne sośniny na żyznych siedliskach skutecznie przebudowuje się na drzewostany mieszane i liściaste o składzie zbliżonym do naturalnego.

Jedną z podstawowych funkcji gospodarki wielofunkcyjnej jest szerokie udostępnienie lasów społeczeństwu, w celu nauki, odpoczynku i rekreacji.

Współpraca z młodzieżą z okolicznych szkół, organizowanie różnorodnych form kontaktu z przyrodą, zarówno przez prelekcje, pogadanki jak też pobyty w lesie, to zadanie na stałe wpisane do harmonogramu pracy miejscowych leśników.

Lasy Pszczyńskie mają długą historię i ugruntowaną tradycję myśliwską. Ich prestiż jako wspaniałego łowiska ugruntował były właściciel Książę Jan Henryk XI Hochberg von Pless.

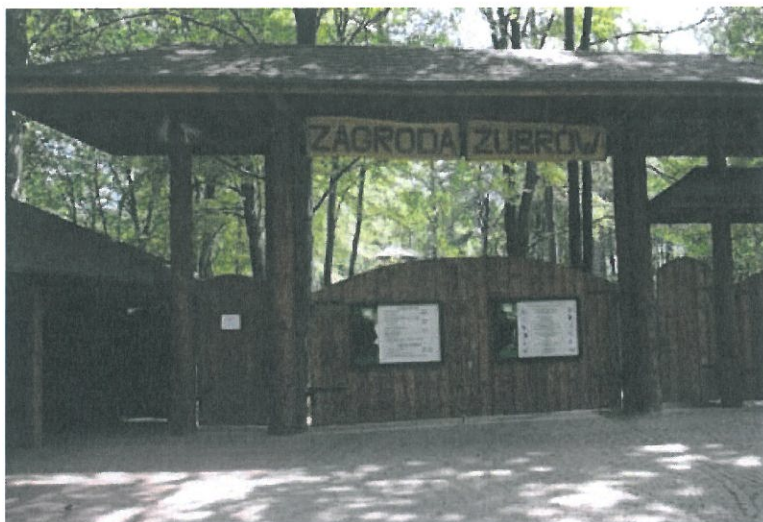
Obok atrakcji przyrodniczych – pięknych drzewostanów, kwiecistych łąk, licznych stawów i bagien z bogatą florą i fauną oraz innych osobliwości natury (jak choćby jednego z kilku w kraju stad żubrów) w Lasach Pszczyńskich i ich otoczeniu znajdziemy wspaniałe zabytki architektury, kultu, sztuki oraz tradycji myśliwskiej. Lasy Pszczyńskie przygotowane są również na przyjęcie turystów; posiadają dobrze rozwiniętą bazę turystyczną i rekreacyjną.

Lasy pszczyńskie były pierwotnie puszcza dębowo-bukową, którą ostatecznie przetrzebił rozwój przemysłu w XIX wieku. Nadleśnictwo Pszczyna i Kobiór o powierzchni ok. 25 tys. ha są częścią zwartego pasa lasów o szerokości 20 - 30km, a ciągnącego się od Kędzierzyna do Oświęcimia. Wciąż żyją tu dziko jelenie europejskie, jelenie, danielle, sarny, dziki, wilki, lisy, borsuki, zające, kuropatwy i dzikie kaczki. Lasy te jeszcze w latach 30, były dobrami księcia von Hochberg i sięgały na północ aż po Katowice. W 1865 roku książę Jan Henryk XI von Hochberg - pierwszy łowczy w cesarstwie - sprowadził do pszczyńskich lasów żubry, które miały uświetnić polowania organizowane dla koronowanych głów z całej Europy. Pszczyńskie żubry odegrały ważną rolę w odnowieniu stada w Puszczy Białowieskiej. Obecnie w Ośrodku Hodowli Żubrów w Jankowicach, na powierzchni 800 ha lasu, żyje w warunkach zbliżonych do naturalnych stado liczące ok. 50 sztuk.

Źródło: www.kobior.katowice.lasy.gov.pl.

Z inicjatywy władz miasta oraz powstałej w 1998 roku Agencji Rozwoju i Promocji Ziemi Pszczyńskiej, w Parku Zwierzyniec wybudowano Pokazową Zagrodę Żubrów. Istniejąca od 1 czerwca 2008 roku Zagroda cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem turystów.

Źródło: www.pszczyna.biz.

Stan sanitarny drzewostanów Nadleśnictwa Kobiór utrzymywany jest na dobrym poziomie dzięki intensywnym działaniom, służby leśnej usuwającej w odpowiednim czasie wywroty i złomy po wiatrołomach i śniegołomach oraz dzięki porządkowaniu na bieżąco powierzchni po cięciach. Posusz w drzewostanach występuje rzadko i jest usuwany na bieżąco za wyjątkiem miejsc, gdzie zostawia się go z uwagi na rolę, jaką pełni w środowisku leśnym dając miejsce bytowania wielu organizmom.

Czynniki sprawcze uszkodzeń w Nadleśnictwie Kobiór to:

- owady – przeważnie widoczne wygryzienia i minowania liści, pędy sosny uszkodzone przez cetyńca, sadzonki uszkodzone przez szeliniaka
- grzyby – przeważnie widoczne osutki, mączniaki, rdza wejmutkowo – porzeczkowa, huby na sosnach, niekiedy oznaki opieńki, rzadko korzeniowca, zamieranie pędów jesionu, zamieranie pędów sosny,
- zwierzyna – widoczne zgryzanie i spałowanie, uszkodzenie drzew przez bobry. W Nadleśnictwie szkody powodują głównie sarna i jeleni europejski. Najbardziej zagrożone są uprawy i młodniki złożone z gatunków liściastych oraz wprowadzane domieszki biocenotyczne, które uszkadzane są w okresie całego roku. W dębinach szkody wyrządza dzik buchtując w poszukiwaniu żołądźci nie tylko w czasie ich opadu ale także podczas ich kiełkowania. W części Żubrowiska – notuje się szkody od żubra. Lokalnie w uprawach bukowych szkody wyrządza zając.
- pożar – uszkodzenie określane zwykle na podstawie widocznego zwęglenia ściółki i korowiny,
- klimat – dotyczy przeważnie powierzchni po wiatrołomach, obłamania wierzchołków, zmrozowisk,
- wodne – dotyczy widocznych podtopień spowodowanych przez zaniedbania melioracyjne, obniżenia poziomu gruntu o charakterze górniczym - zalewisk, podtopień spowodowanych przez bobry,
- antropogeniczne – przeważnie dotyczy zaśmiecania terenu i składowania odpadów, a także uszkodzeń mechanicznych drzew.

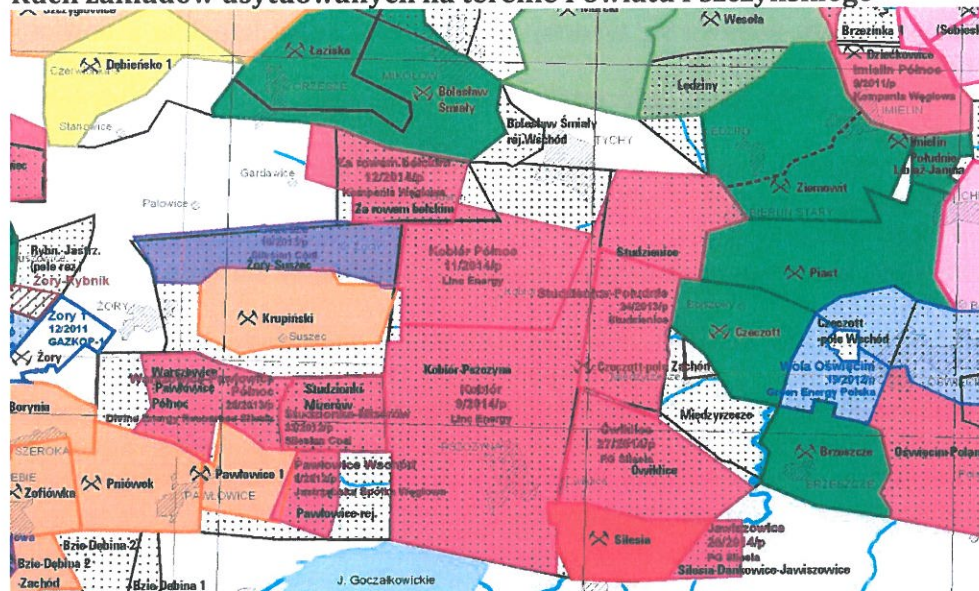
4.4. Zasoby naturalne, surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych na obszarze Powiatu Pszczyńskiego, związane jest z jego budową geologiczną. Występują tu: węgiel kamienny z metanem, piaski, ropy oraz wody mineralne: borowiny i solanki.

Na terenie powiatu zlokalizowane są dwie kopalnie:

1. KWK Pniówek – w Pniówku, gm. Pawłowice (wydobycie węgla koksującego, metanu)
2. KWK Krupiński – w Suszcu, gm. Suszec (wydobycie węgla kamiennego, metanu)

Ruch zakładów usytuowanych na terenie Powiatu Pszczyńskiego

Uwaga; - na różowo zaznaczone są koncesje na poszukiwanie złóż węgla kamiennego m.in. na terenie powiatu Pszczyńskiego, źródło: MOŚ

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego występują znaczne pokłady węgla. Aktualnych jest obecnie kilkadziesiąt koncesji na szukanie złoża. Najwięcej na terenie gmin Suszec (13) i Pszczyna (8) oraz Kobiór (7).

Pod całym miastem Pszczyna zostało ujawnione złożo Kobiór-Pszczyna, a pod częścią miejscowości także złożo Goczałkowice 1.

4.5. Gleby

Teren Powiatu Pszczyńskiego zajmują gleby bielcowe, brunatne powstałe na utworach piaszczystych, piaskach słabogliniastych oraz glinach lekkich i glinach średnich. Czarne ziemie zdegradowane wytworzone zostały z piasków lekkich, słabo gliniastych oraz glin lekkich. Na terenach występowania gleb torfowych lokalnie doszło do powstania gleb torfowo – murszowych i mułowo – murszowych. Badania związane z Monitoringiem Chemizmu Gleb Ornych Polski z 2010 roku, wykazują że na terenie Powiatu występują dobre warunki dla rozwoju rolnictwa.

Na podstawie próbek gleby pobranych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój wynika, iż gleby są dostosowane do produkcji zbożowo-pastwnej z racji niskiej zawartości metali ciężkich. Wyniki odczynu i zasobności gleb wykazały na wysokie pH gleby, co jest charakterystyczne dla województwa śląskiego. Kwasowość gleb na terenie powiatu, z przewagą gleb lekko kwaśnych i kwaśnych, wykazuje potrzebę silnego nawapniania użytków rolnych.

Z rolniczego punktu widzenia skutki zakwaszenia gleb mają swoje złe konsekwencje:

- zmniejszenie przyswajalności składników pokarmowych roślin, zwłaszcza fosforu, magnezu czy molibdenu, co wpływa na zmniejszenie plonów,
- zwiększenie zawartości metali ciężkich oraz glinu ruchomego.

Z racji na wyżej podane konsekwencje istotny fakt stanowi systematyczny monitoring, który pozwoli na zmniejszenie negatywnych efektów zakwaszenia gleb. Zaleca się aktualizację tego typu badań w najbliższych latach.

4.6. Wody powierzchniowe i podziemne

4.6.1. Wody powierzchniowe

Przez teren Powiatu przepływa rzeka Pszczyńka, wraz z jej dopływami: rzeką Dokawą i Korzeńcem. Pszczyńka stanowi lewy dopływ Wisły, która przebiega przez południowe części Powiatu. Największym zbiornikiem występującym na tym obszarze jest Jezioro Goczałkowickie, o powierzchni 32 km². Zbiornik powstały na rzece Wiśle, pełni funkcję zaporową stanowiąc ochronę przeciwpowodziową, a także turystyczno-rekreacyjną. Dodatkowo stanowi źródło zaopatrzenia w wodę części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Długość zapory na Jeziorze wynosi 2980 m. Jedyny większy dopływ uchodzący w sposób naturalny do Jeziora Goczałkowickiego to potok Bajerka. Drugim, co do wielkości sztucznym zbiornikiem wodnym na terenie powiatu jest Jezioro Łąka utworzony na Pszczynce na północ od Zbiornika Goczałkowickiego. Jezioro pełni funkcję rekreacyjną, a także posiada rezerw powodziow¹ w wysokości 3,14 mln m³

4.6.2. Wody podziemne

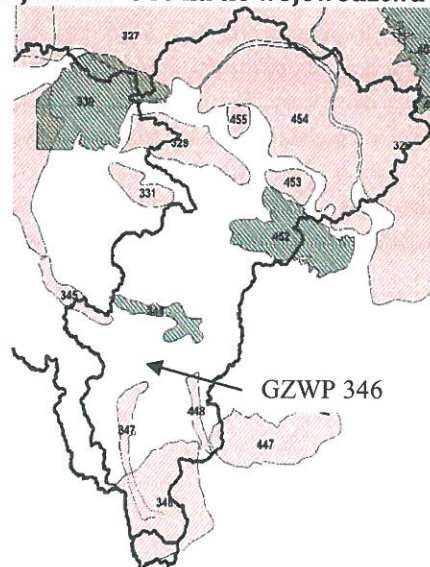
Powiat pszczyński należy do RZWP (Regionalnego Zarządu Wód Podziemnych) w Gliwicach na obszarze dorzecza Wisły. Powiat położony jest w obrębie GZWP (Głównego Zbiornika Wód Podziemnych) nr 346 Zbiornik Pszczyńsko-Żory, który zlokalizowany jest w samym jego centrum. GZWP jest utworem powstałym w czwartorzędzie w dolinach i pradolinach (Q_{DP}), o powierzchni 96,12 km².

Wraz z aktualnymi planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (2009-2015) obowiązywał podział na 161 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie kraju. Na potrzeby drugiego cyklu planistycznego (2015-2021) zweryfikowano przebieg JCWPd. Nowa wersja podziału dzieli wody podziemne na terenie kraju na 172 jednolite części. Podział ten zawarty jest w aktualizacji planów gospodarowania na obszarach dorzeczy będącej w fazie konsultacji.

Teren Powiatu Pszczyńskiego zlokalizowany jest w jednolitej części wód podziemnych oznaczonych kodem:

- JCWPd nr 145,
- JCWPd nr 155,
- JCWPd nr 156,
- JCWPd nr 157
- JCWPd nr 162.

Lokalizacja GZWP 346 na tle województwa śląskiego

Źródło: www.geojournals.pgi.gov.pl.

JCWPD nr 145

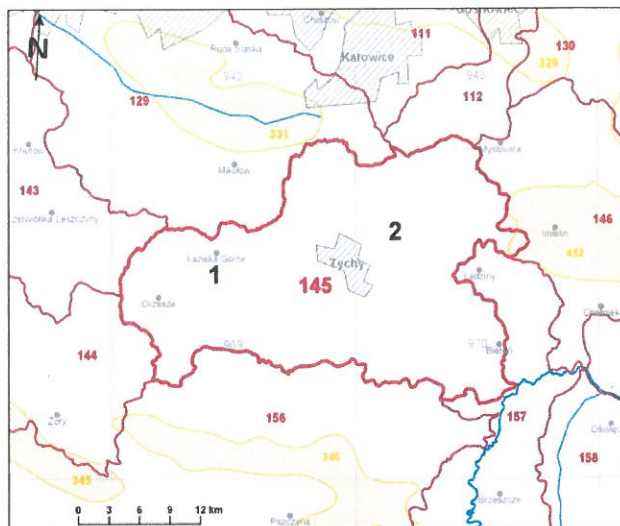
Powierzchnia: 344,7 km²

Region: Subregion Środkowej Wisły Wyżynny

Województwo: śląskie

Powiaty: mikołowski, miasta Katowice, miasta Mysłowice, miasta Tychy, bieruńsko-lędziński, gliwicki, pszczyński

Lokalizacja JCWPd nr 145

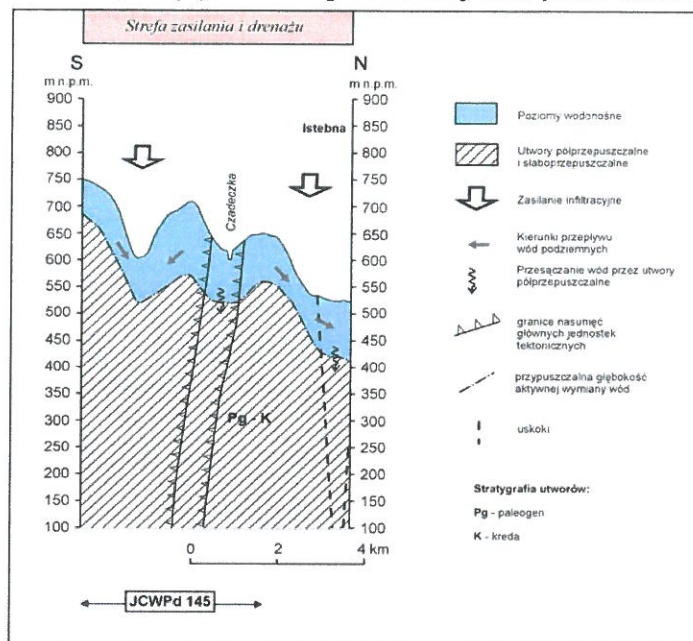

Źródło: www.psh.gov.pl.

Na obszarze opisywanej jednostki wyodrębniono jeden poziom wodonośny, który obejmuje piętro fliszowe paleogeńsko-kredowe. W części południowej jednostki występuje on w piaskowcach neogeńskich warstw krośnieńskich i górnokredowych warstw biotytowych (jednostka magurska), natomiast na północy głównie w piaskowcach warstw istebniańskich dolnych oraz godsulskich ze zlepieńcem malinowskim (jednostka śląska). Na opisywanym obszarze piętra Pg-K są stratygraficznie nie rozdzielone lub pozostają ze sobą w kontakcie hydraulicznym i tworzą jeden wspólny poziom wodonośny. Piętro użytkowe miejscami występuje średnio na głębokości około 15 m p.p.t. Głębokość ta wzrasta około 30 m p.p.t. w partiach szczytowych oraz do 50 m p.p.t. w zachodniej części JCWPd. Miąższość warstwy wodonośnej zawiera się na ogół w przedziale 6,7-47,5 m. Zasilanie piętra odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. Naturalnymi strefami drenażu wód podziemnych są liczne źródła oraz rzeka Czadeczką i jej dopływy. Funkcję drenażu pełnią także ujęcia indywidualne (głównie dla ośrodków turystyki i rekreacji) wód podziemnych (źródła, studnie wiercone i kopane).

Na pozostałym obszarze jednostki występują utwory fliszowe, bez użytkowego piętra wodonośnego. Są to głównie łupki menilitowe, zajmujące szeroki pas terenu przy południowej granicy państwa.

Schemat przepływu wód podziemnych w JCWPd nr 145

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

Poniżej w tabelach zestawiono syntetyczne informacje dotyczące odpowiednio charakterystyki geologicznej i hydrogeologicznej, ocen stanu wykonanych w latach ubiegłych oraz ogólnej charakterystyki środowiskowej JCWPd

Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 145	
nr JCWPd	145
Powierzchnia km ²	24,6
Stratygrafia	Kreda
Litologia	Piaskowce
Typ warstwy wodonośnej	Porowata podziemna warstwa wodonośna krzemionkowa
Średni współczynnik filtracji m/s	1x10 ⁻⁶ - 1x10 ⁻⁷ m/s
Średnia miąższość utworów wodonośnych	< 10 m, 10-20 m
Liczba poziomów wodonośnych	1
Dorzecze	Dunaju
Region wodny	Czadeczki

Ocena stanu JCWPd	
Punkty monitoringu ilościowego	-
Punkty monitoringu jakościowego	-
Ocena stanu wód	Stan ilościowy (2005 r.) - Dobry Stan ilościowy (2015r.) - Dobry Stan jakościowy - Słaby
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Zagrożona
Przyczyna zagrożenia osiągnięcia celów	Stan jakościowy: brak podstaw do jednoznacznej oceny stanu chemicznego JCWPd
Istotne problemy	Niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan ilościowy)	Brak
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan jakościowy)	Brak

Występowanie GZWP, Obszarów Chronionych i szczególnych		
GZWP	Kod i nazwa GZWP	348 - Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski)
	Powierzchnia (km ²)	410,0
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	8,96
	Typ zbiornika	Porowo-szczelinowy
	Stratygrafia	Kreda
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	8,5
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
OSO		-
SOO		-
Powierzchnia obszarów azotanowych (km ²)		-
Strefy i obszary ochronne		-

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

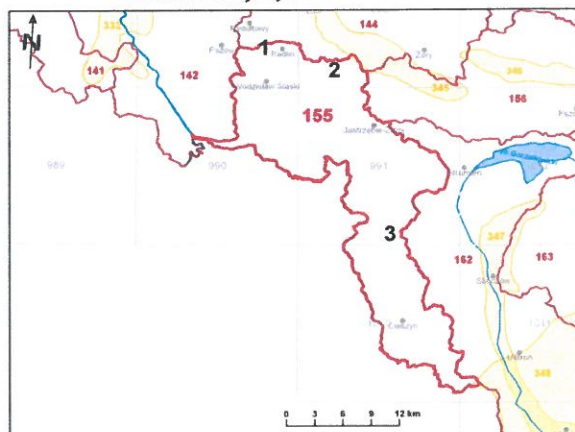
JCWPd nr 155

Powierzchnia: 825,4 km²

Region: Górnej Wisły, Województwo: śląskie

Powiaty: rybnicki, wodzisławski, pszczyński, cieszyński, miasta Jastrzębie Zdrój

Lokalizacja JCWPd nr 155

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>.

Ze względu na zróżnicowanie litologiczne, stratygraficzne i hydrogeologiczne wydziela się w granicach JCWPd nr 155 pięć obszarów. W obszarze I głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom występujący w utworach paleogenu, triasu i jury (strefa głębokiego krążenia). W obszarach II,III,IV głównym wodonośnym o zwierciadle swobodnym. Obszar V jest obszarem, na którym poziom użytkowy wód podziemnych nie występuje.

Obszar I stanowi pas o rozciągłości równoleżnikowej położony w skrajnie południowej części JCWPd 155. Główny poziom wodonośny stanowią tu, pozostające w więzi hydraulicznej, podfliszowe kompleksy skalne eocenu węglanowego (wapienie organodetrytyczne, zlepieńce i dolomity) i tatrzańskich serii osadowych. Najczęściej do eksploatacji, w zależności od lokalizacji, ujmowany jest poziom eocenu węglanowego w przedziale głębokości od 100 do 1000 m oraz serie tatrzańskie na głębokości 500 – 3000 m. Miąższość utworów wodonośnych zawiera się w przedziale od 50 do 120 m. Obszar zasilania tego piętra znajduje się poza granicami JCWPd 155, na terenie Tatr. Drogi krążenia wód, w zależności od drożności serii tatrzańskich oraz eocenu węglanowego, prowadzą na północ i sięgają pienińskiego pasa skałkowego, gdzie kierunek przepływu zmienia się na zachodni i wschodni.

Dalej wody podziemne odpływają poza granice omawianej struktury.

Z uwagi na dobrą izolację wody podziemne omawianego poziomu nie są bezpośrednio narażone na przekształcenia antropogeniczne, a ich stopień zagrożenia został oceniony jako niski. Charakteryzowany poziom wód podziemnych znajduje się obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 441.

Poziom podrzędny, na omawianym obszarze, stanowią utwory czwartorzędowe występujące w dolinach potoków.

Obszar II. W obszarze tym główny użytkowy poziom wodonośny stanowią utwory fliszu podhalańskiego – warstwy chochołowskie reprezentowane przez paleogeńskie piaskowce gruboławicowe i płytowe oraz kompleks łupkowo-mułowcowy z przewarstwieniami piaskowców oraz warstwy ostryskie (paleogeński kompleks łupków ilastych z cienkimi przewarstwieniami piaskowców oraz zlepieńce i piaskowce różnoziarniste). Strefa aktywnej wymiany wód w tych utworach sięga maksymalnie 100 m, przy czym wraz z głębokością obserwuje się pogorszenie parametrów hydrogeologicznych. Najkorzystniejsze warunki panują w strefie przypowierzchniowej – do głębokości 20 m. Wody tego poziomu są w kontakcie z wodami dolin rzecznych, drenujących utwory paleogeńskie i czwartorzędowe. Użytkowy poziom wodonośny, z uwagi na brak naturalnej izolacji, charakteryzuje się średnim stopniem zagrożenia wód.

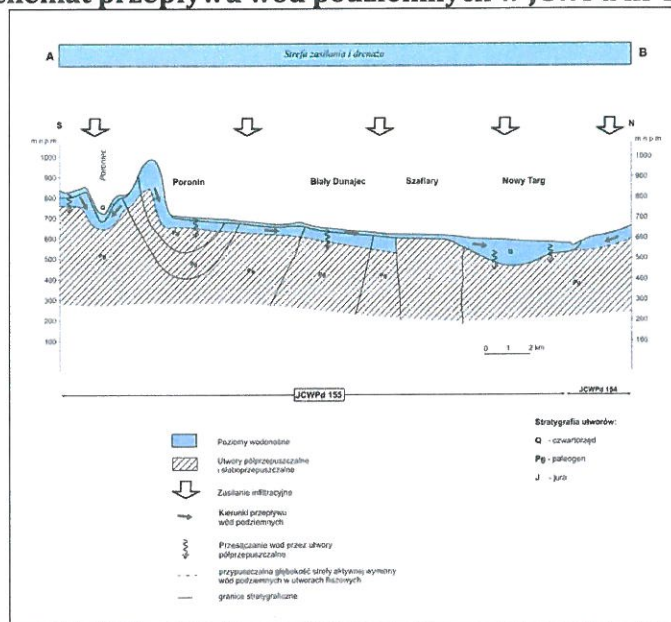
Obszar III obejmuje doliny rzeczne Czarnego Dunajca, Białego Dunajca i Białki. Warstwę wodonośną stanowią plejstoceny osady rzeczne i wodnolodowcowe wykształcone w postaci żwirów z otoczkami i piasków, miejscami zaglinionych oraz holoceny osady tarasów akumulacyjnych i akumulacyjno-erozyjnych reprezentowanych przez żwiry i piaski.

W dolinach rzecznych miąższość warstwy wodonośnej na ogół nie przekracza 5 m, osiągając najczęściej 3 m. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny, współkształtne z morfologią terenu i występuje na rzędnych od 530 m n. p. m. w północnej części doliny Białki (w okolicy zbiornika Czorszyńskiego) do około 900 m n. p. m. w południowej części doliny Czarnego Dunajca. Płytka położenie zwierciadła wody o swobodnym charakterze jest przyczyną znacznej podatności na zanieczyszczenia, zwłaszcza w dolinach rzecznych, gdzie stopień zagrożenia wód oceniony został jako bardzo wysoki. Zasilanie poziomu wodonośnego odbywa się poprzez infiltrację opadów atmosferycznych w strefach wododziałowych zlewni, natomiast główną strefę drenażu stanowią rzeki.

Obszar IV obejmuje czwartorzędowy poziom wodonośny w obrębie Kotliny Orawsko-Nowotarskiej. Użytkową warstwę wodonośną stanowią tu głównie plejstoceny osady rzeczne i wodnolodowcowe (żwiry z otoczkami i piaski, miejscami zaglinione), a we wschodniej części również holoceny osady tarasów akumulacyjnych i akumulacyjno-erozyjnych (żwiry i piaski). Miąższość utworów wodonośnych dochodzi do 119 m w centralnej części kotliny i maleje na południowych i północnych jej obrzeżach. Średnio miąższość wynosi 19 m. Zasilanie poziomu wodonośnego odbywa się głównie na drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych. Głównymi elementami drenującymi są doliny rzek. Stopień zagrożenia tych płytko występujących wód, z uwagi na brak izolacji oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń, oceniony został jako wysoki, a lokalnie nawet bardzo wysoki. Charakteryzowany poziom wód podziemnych znajduje się obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 440.

Obszar V obejmuje północną i południową część JCWPd 155 tj. obszar występowania warstw zakopiańskich fliszu podhalańskiego. Utwory fliszowe wykształcone są tu w postaci kompleksu łupkowo-piaskowcowego ze znaczną przewagą łupków. Taka budowa geologiczna sprawia, że parametry hydrogeologiczne warstw są niekorzystne i nie spełniają kryteriów użytkowego poziomu wodonośnego (wg MhP). Lokalnie, w południowej części jednostki, występuje paleogeńsko-triasowe piętro wodonośne prowadzące wody szczelinowo- krasowe. Warstwę wodonośną o miąższości od 80 do 120 m tworzą tu utwory węglanowe głównie wapienie organodetrytyczne, zlepieńce i dolomity.

Schemat przepływu wód podziemnych w JCWPd nr 155

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 155	
nr JCWPd	155
Powierzchnia Km ²	196,7
Stratygrafia	Czwartorzęd, trzeciorzęd
Litologia	Piaski, żwiry, piaskowce
Typ warstwy wodonośnej	Porowata podziemna warstwa wodonośna krzemionkowa
Średni współczynnik filtracji m/s	$1 \times 10^{-3} - 3 \times 10^{-4}$ m/s
Średnia miąższość utworów wodonośnych	< 10 m, 10-20 m
Liczba poziomów wodonośnych	2
Dorzecze	Wisły
Region wodny	Górnej Wisły
Ocena stanu JCWPd	
Punkty monitoringu ilościowego	Białka Tatrzańska, Falsztyn, Jaworki
Punkty monitoringu jakościowego	Czarny Dunajec, Szafłary, Bukowina Tatrzańska, Falsztyn, Nidzica, Szczawnica, Jaworki
Ocena stanu wód	Stan ilościowy (2005 r.) - Dobry
	Stan ilościowy (2015r.) - Dobry
	Stan jakościowy - Dobry
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Niezagrożona
Przyczyna zagrożenia osiągnięcia celów	Brak
Istotne problemy	Niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych; Zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan ilościowy)	Brak
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan jakościowy)	Brak

Występowanie GZWP, Obszarów Chronionych i szczególnych		
GZWP	Kod i nazwa GZWP	440-Dolina kopalna Nowy Targ
	Powierzchnia (km ²)	280,0
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	151,8
	Typ zbiornika	Porowy
	Stratygrafia	Czwartorzęd
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	86,0
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
GZWP	Kod i nazwa GZWP	441-Zbiornik Zakopane
	Powierzchnia (km ²)	145,0
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	28,8
	Typ zbiornika	Szczelinowo - krasowy
	Stratygrafia	Trzeciorzęd, trias
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	9,6
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
OSO	Kod	PLB120007
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	32,32
	Kod	PLC120001
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	21,88
	Kod	PLB120008
SOO	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	23,31
	Kod	PLH120016
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	32,32
	Kod	PLH120024
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	7,02
	Kod	PLC120001
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	21,88
	Kod	PLH120026
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	0,26
	Kod	PLH120013
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	23,29
	Kod	PLH120037
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	5,33
	Kod	PLH120025
Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	18,72	
	Kod	PLH120019
	Powierzchnia w obrębie JCWPd [km ²]	6,87
Powierzchnia obszarów azotanowych (km ²)		-
Strefy i obszary ochronne		Tatrzański Park Krajobrazowy Pieniński Park Krajobrazowy Torfowisko Orawsko-Nowotarskie

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

JCWPd nr 156

Powierzchnia: 196,7 km²

Region: Górnej Wisły w pasie Centralnych Karpat Zachodnich

Województwo: śląskie

Powiaty: mikołowski, pszczyński, bieruńsko-lędziński, rybnicki, wodzisławski, miasta Żory, miasta Jastrzębie Zdrój

Lokalizacja JCWPd nr 156

Źródło: www.psh.gov.pl.

Na obszarze JCWPd nr 156 występują dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe oraz triasowo-jurajsko-kredowo-paleogeńskie.

Piętro czwartorzędowe odgrywa większą rolę jedynie w dolnej części doliny Białki, w rejonie Palenicy Białczańskiej i Łysej Polany, gdzie wyróżniono użytkowy poziom wodonośny w obrębie gruzowato-gliniastych pokryw morenowych oraz zwirowo-piaszczystych osadów fluwioglacjalnych ograniczających od zachodu dolinę Białki pomiędzy Łysą Polaną a ujściem potoku Waksmundzkiego.

Osadowe serie węglanowe, ze względu na duże zaangażowanie tektoniczne i stwierdzoną więź hydrauliczną wód wszystkich kompleksów skalnych, potraktowano łącznie i uznano za piętro wodonośne triasowo-jurajsko-kredowo-paleogeńskie. Największe znaczenie odgrywają tu wapienie i dolomity triasu środkowego (anizyku-ladynu) obu serii, lokalnie wapienie malmo-neokomu serii wierchowej oraz wapienie i wapienie dolomityczne eocenu węglanowego.

Do słabiej przepuszczalnych utworów zaliczono margle albu oraz margle, wapienie i mułowce górnej kredy, które lokalnie mogą utrudniać przepływ wód. Z uwagi jednak na liczne, przecinające te utwory dyslokacje, stosunkowo niewielką ich miąższość oraz ogólnie silne zaangażowanie tektoniczne masywu również i te utwory zaliczono do wodonośnych. Miąższość kompleksu wodonośnego wynosi do 150m (głębokość występowania wód słodkich). Zaangażowanie tektoniczne masywu tatrzańskiego, przy znacznym udziale skał węglanowych, jego wyniesienie w stosunku do otaczającego terenu oraz obfitość opadów atmosferycznych, stwarzają specyficzne warunki zasilania, krążenia i drenażu wód podziemnych. Wyznaczony kompleks wodonośny zasilany jest przez infiltrację lub nawet influację opadów atmosferycznych, praktycznie na całym obszarze występowania utworów wodonośnych.

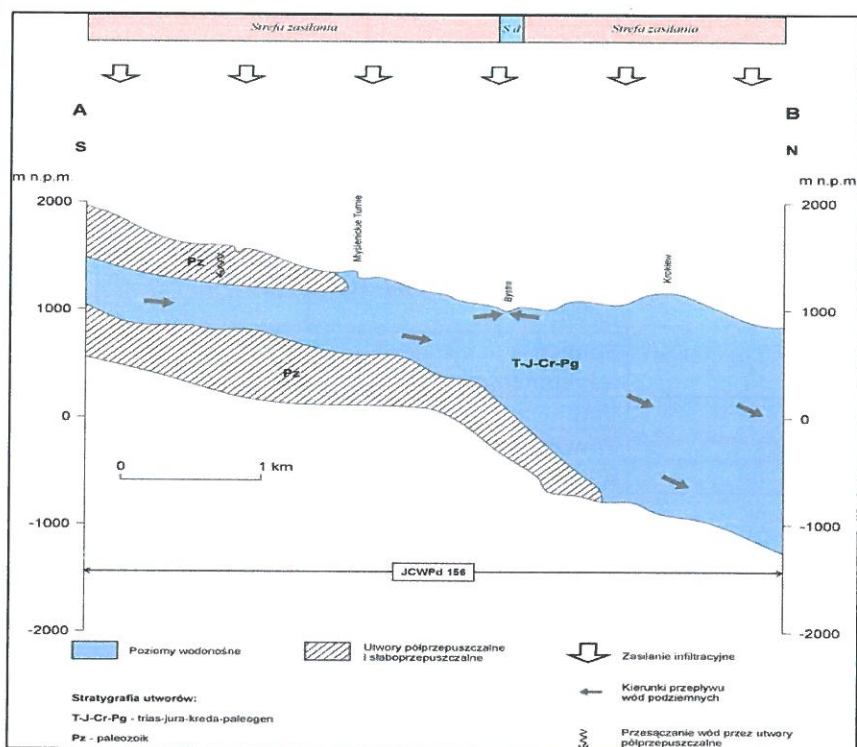
Przyjmując jako kryterium podziału głębokość penetracji infiltrujących wód opadowych oraz kierunki ich przepływu w obrębie orograficznej części Tatr wody podziemne JCWPd nr 156 można podzielić na:

- wody płytkiego krążenia, związane przede wszystkim z ośrodkiem porowym utworów czwartorzędowych, a także płytkie wody szczelinowe i szczelinowo-krasowe o południkowej orientacji przepływu, czyli wzdłuż dolin, a w poprzek pasm strukturalnych.
- wody głębszych systemów krążenia, których kierunki przepływu są zróżnicowane, zależne od orientacji jednostek litologiczno-strukturalnych oraz przebiegu dyslokacji nieciągłych, umożliwiających wymianę i krążenie wód. Są to głównie wody szczelinowo-krasowe związane z obszarami występowania osadów węglanowych serii tatrzańskich i eocenu numulitowego. W grupie tej dominujące są przepływy: o kierunku równoleżnikowym, wzdłuż pasm strukturalnych oraz o orientacji południkowej, związanej

z głębszą cyrkulacją wód, zgodną z zapadaniem osadowych serii tatrzańskich, która zasila artezyjski basen termalnych znajdujący się pod fliszem Podhala.

Schemat przepływu wód podziemnych w JCWPd nr 145

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl>

Poniżej w tabelach zestawiono syntetyczne informacje dotyczące odpowiednio charakterystyki geologicznej i hydrogeologicznej, ocen stanu wykonanych w latach ubiegłych oraz ogólnej charakterystyki środowiskowej JCWPd

Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 156	
nr JCWPd	156
Powierzchnia Km ²	196,7
Stratygrafia	Trzeciorzęd, trias środkowy, karbon
Litologia	Piaski, żwiry, wapienie, dolomity, margle
Typ warstwy wodonośnej	Specyficzne warunki
Średni współczynnik filtracji m/s	3x10 ⁻⁴ - 1x10 ⁻⁴ m/s 1x10 ⁻⁵ - 1x10 ⁻⁶ m/s
Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40
Liczba poziomów wodonośnych	3
Dorzecze	Wisły
Region wodny	Górnej Wisły

Ocena stanu JCWPd	
Punkty monitoringu ilościowego	Zakopane
Punkty monitoringu jakościowego	Zakopane
Ocena stanu wód	Stan ilościowy (2005 r.) - Dobry
	Stan ilościowy (2015r.) - Dobry
	Stan jakościowy - Dobry
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Niezagrożona
Przyczyna zagrożenia osiągnięcia celów	Brak
Istotne problemy	Niedostateczna sanitacja obszarów

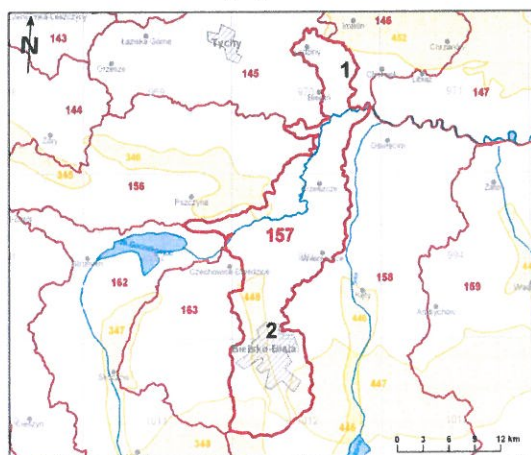
		wiejskich i rekreacyjnych Zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan ilościowy)		brak
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan jakościowy)		brak
Występowanie GZWP, Obszarów Chronionych i szczególnych		
GZWP	Kod i nazwa GZWP	441-Zbiornik Zakopane
	Powierzchnia (km ²)	145,0
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	108,0
	Typ zbiornika	Szczelinowo - krasowy
	Stratygrafia	Trzeciorzęd, trias środkowy
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	9,6
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
OSO	Kod	PLC100001
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	187,4
SOO	Kod	PLC100001
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	187,4
	Kod	PLC120026
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	0,28
Powierzchnia obszarów azotanowych (km ²)		-
Strefy i obszary ochronne		Tatrzański Park Narodowy

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

JCWPd nr 157

Powierzchnia: 4420,6 km² Region: Górnej Wisły; Województwo: śląskie; Powiaty: pszczyński, bieruńsko-lędziński, oświęcimski, bielski, miasta Bielsko- Biała, miasta Żory

Lokalizacja JCWPd nr 157

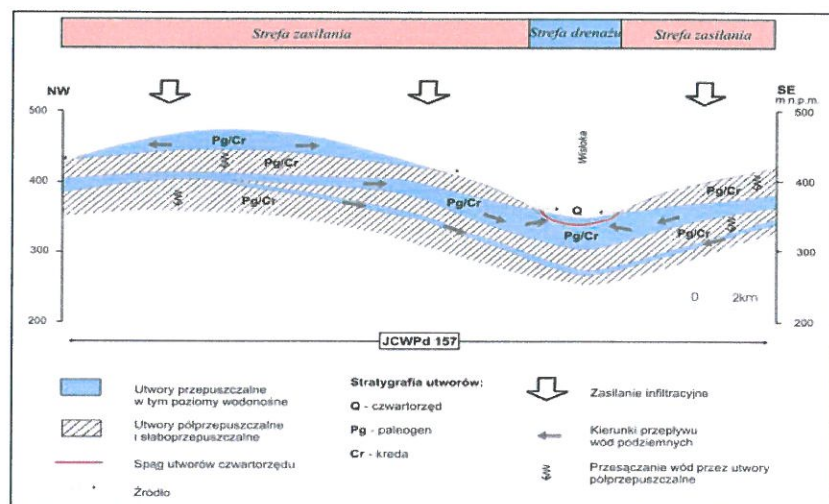

Źródło: www.psh.gov.pl.

Zwykłe wody podziemne występują w granicach pięter wodonośnych: czwartorzędowego oraz neogeńsko-kredowego, przy czym oszacowana głębokość strefy aktywnej wymiany wód wynosi 60-80 m poniżej terenu. Do tej głębokości porowatość, a zwłaszcza szczelinowatość skał fliszowych, umożliwia krążenie zwykłych wód podziemnych.

W piętrze czwartorzędowym występuje jeden nieciągły poziom wodonośny związany z tworami akumulacji rzecznej. Budują go żwiry, otoczaki i piaski, często zaglinione. Miąższość warstwy wodonośnej na ogół nie przekracza 5 m, a w jej stropowej części zalegają lokalnie utwory nieprzepuszczalne wykształcone w postaci glin i mad. Wydajność z pojedynczego otworu wynosi od kilku do kilkunastu m³/h. Głębokość występowania zwierciadła wody nie przekracza zwykle 5 m p.p.t. Na ogół poziom ten występuje w łączności hydraulicznej z poziomami zalegającymi niżej w utworach fliszowych, Piętro wodonośne paleogeńsko-kredowe zbudowane jest z utworów fliszowych, piaskowcowo – łupkowych. Znamienne jest, że stopień zawodnienia utworów warunkuje tu ilość i charakter szczelin ośrodka, a nie jego porowatość, która ma niewielkie znaczenie. Strefa zawodniona tworzy nieciągły poziom wodonośny o zróżnicowanych cechach, takich jak pojemność czy przepuszczalność. Na ogół strefy zawodnione nie tworzą układów izolowanych i dlatego wody podziemne mogą przemieszczać się z jednego ośrodka do drugiego. Często na granicach sąsiadujących ze sobą ośrodków o odmiennych cechach, występują przejawy wód podziemnych w postaci źródeł czy podmokłości. W piaskowcach fliszowych przepuszczalność jest największa na wierzchołkach, najmniejsza na stokach, a pośrednia w dnach doliny. Większe wydajności z warstw fliszowych można uzyskać w dnach doliny, gdzie występuje pełne nasycenie warstwy wodonośnej. Obszary wododziałowe, chociaż dobrze przepuszczalne, są mało perspektywiczne na skutek małej miąższości warstwy wodonośnej oraz intensywnego drenażu przez źródła na zboczach. Głębokość do zwierciadła wód podziemnych największa jest w partiach wododziałowych, gdzie dochodzi do 30 m, najmniejsza w dnach dolin - do kilku metrów poniżej powierzchni terenu. Zwierciadło wody reaguje dość mocno na roztopy wiosenne i obfite opady atmosferyczne. Amplitudy wahań stanów zwierciadła wody, dochodzą najczęściej do 5 m. Zwierciadło wody często jest pod napięciem dochodzącym do 20 - 30 m. Wody podziemne zasilane są głównie poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także poprzez infiltrację wód powierzchniowych oraz dopływ z podłoża. Infiltracja zależy głównie od charakteru litologicznego zwietrzliny i kąta nachylenia stoków. Dlatego najdogodniejsze warunki infiltracji istnieją w obrębie dolin rzecznych oraz kotlin. Przepływ wód podziemnych skierowany jest głównie w kierunku dolin rzecznych, które stanowią podstawę drenażu

Schemat przepływu wód podziemnych w JCWPd nr 157

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

Poniżej w tabelach zestawiono syntetyczne informacje dotyczące odpowiednio charakterystyki geologicznej i hydrogeologicznej, ocen stanu wykonanych w latach ubiegłych oraz ogólnej charakterystyki środowiskowej JCWPd

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 157		
nr JCWPd	157	
Powierzchnia Km2	4420,6	
Stratygrafia	Czwartorzęd, trzeciorzęd	
Litologia	Piaski, żwiry, piaskowce	
Typ warstwy wodonośnej	Porowata podziemna warstwa wodonośna krzemionkowa	
Średni współczynnik filtracji m/s	1x10-3 - 3x10-4 m/s 1x10-5 - 1x10-6 m/s	
Średnia miąższość utworów wodonośnych	< 10 m, 10-20 m	
Liczba poziomów wodonośnych	2	
Dorzecze	Wisły	
Region wodny	Górnej Wisły	
Ocena stanu JCWPd		
Punkty monitoringu ilościowego	Kąty, Potok, Brzeżanka, Strzyżów, Brzozów	
Punkty monitoringu jakościowego	Harkłowa, Kąty, Krosno, Brzeżanka, Brzozów	
Ocena stanu wód	Stan ilościowy (2005 r.) - Dobry Stan ilościowy (2015r.) - Dobry Stan jakościowy - Słaby	
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Niezagrażona	
Przyczyna zagrożenia osiągnięcia celów	Brak	
Istotne problemy	Niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych Zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych	
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan ilościowy)	Brak	
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan jakościowy)	Brak	
Występowanie GZWP, Obszarów Chronionych i szczególnych		
GZWP	Kod i nazwa GZWP	432-Dolina rzeki Wisłok
	Powierzchnia (km2)	172,0
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	172,0
	Typ zbiornika	Porowy
	Stratygrafia	Czwartorzęd
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	22,0
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
	Kod i nazwa GZWP	433-Dolina rzeki Wisłoka
	Powierzchnia (km2)	200,00
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	200,00
	Typ zbiornika	Porowy
	Stratygrafia	Czwartorzęd
	Szacunkowe zasoby (tyś. m ³ /d)	26,0
	Stopień udokumentowania	Nieudokumentowany
OSO	Kod	PLB180002
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	1178,0

S00	Kod	PLH120021
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	0,001
	Kod	PLH120033
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	12,86
	Kod	PLH180001
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	200,0
	Kod	PLH180015
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	27,36
	Kod	PLH180011
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	6,85
	Kod	PLH180018
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	22,79
	Kod	PLH180014
	Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	256,5
	Kod	PLH180016
Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	51,67	
Kod	PLH180009	
Powierzchnia w obrębie JCWPd(km ²)	0,37	
Powierzchnia obszarów azotanowych (km ²)	-	
Strefy i obszary ochronne	Magurski Park Narodowy Ostoja Magurska	

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

JCWPd nr 162

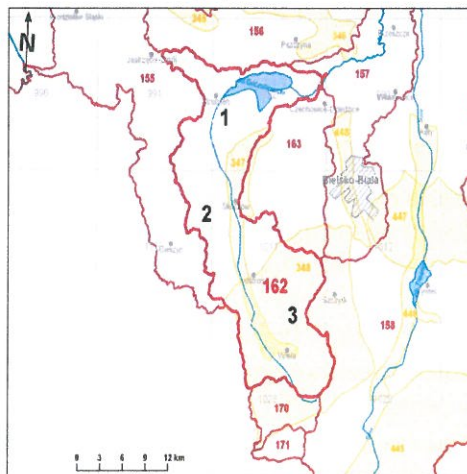
Powierzchnia: 546,0 km²

Region: Subregion Karpat Zewnętrznych

Województwo: śląskie

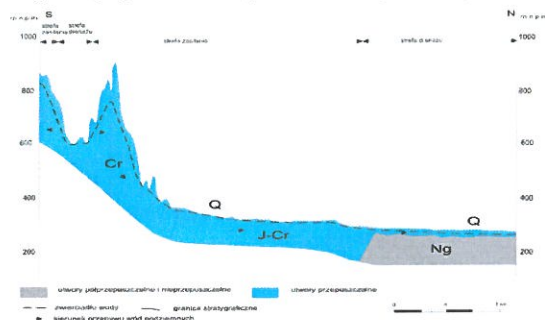
Powiaty: pszczyński, cieszyński, bielski, miasta Jastrzębie Zdrój

Lokalizacja JCWPd nr 162

Źródło: www.psh.gov.pl.

Schemat przepływu wód podziemnych w JCWPd nr 162

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>.

Poniżej w tabeli zestawiono syntetyczne informacje dotyczące odpowiednio charakterystyki geologicznej i hydrogeologicznej, ocen stanu wykonanych w latach ubiegłych oraz ogólnej charakterystyki środowiskowej JCWPd:

Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 162	
nr JCWPd	162
Powierzchnia Km2	546,0
Stratygrafia	Czwartorzęd, trzeciorzęd
litologia	Piaski, żwiry, piaskowce
Typ warstwy wodonośnej	Porowata podziemna warstwa wodonośna krzemionkowa
Średni współczynnik filtracji m/s	1×10^{-4} - 3×10^{-6} m/s
Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40 m, 10-20 m
Liczba poziomów wodonośnych	2

Źródło: www.psh.gov.pl.

Cecha szczególna JCWPd – licznie, ujęte źródła i znaczny odpływ powierzchniowy.

GZWP występujące w obrębie JCWPd: 347 – Zbiornik rzeki górna Wisła (Q), 348 – Zbiornik warstw (F) Godula (Beskid Śląski)

Za pomocą monitoringu jakości wód podziemnych dostarczane są informacje o ich stanie chemicznym, zmianach, a także sygnalizowane są zagrożenia w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (OSN), znajdujących się na terenie niektórych jednolitych części wód podziemnych. Z racji nowego podziału kraju na jednolite części wód podziemnych obowiązującego od 2016 r., wykonany w 2014 r. monitoring nie pokrywa się już z aktualnym stanem JCWPd powiatu pszczyńskiego.

5. PRZYRODNICZE OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE

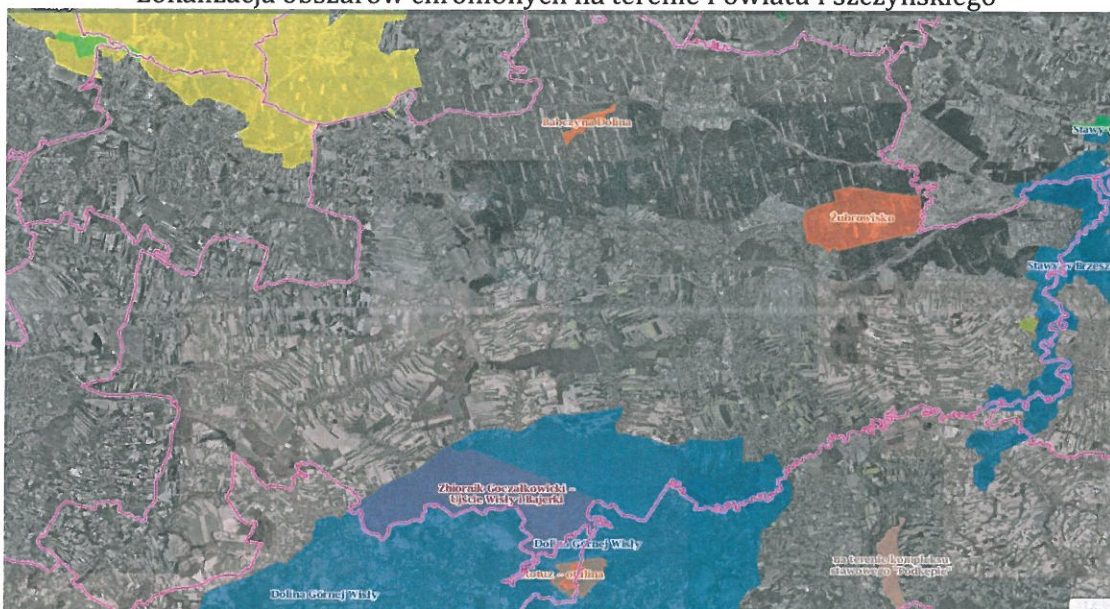
5.1. Przyrodnicze obszary prawnie chronione

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego znajdują się obszary podlegające ochronie:

- Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (gmina Suszec; powołany w 1993 r.),
- Rezerwat przyrody „Żubrowisko” (typ: faunistyczny; gmina Pszczyna, powierzchnia, cel ochrony: populacja introdukowanego tu żubra (*Bison bonasus*), miejsce bytowania populacji żubrów, powołany w 1996 r.),
- Rezerwat przyrody „Babczyna Dolina” (typ: leśno-torfowiskowy; gmina Pszczyna oraz gmina Suszec, cel ochrony: naturalne układy biocenotyczne charakterystyczne dla dolin rzecznych, ochrona roślinności bagiennej doliny Korzeńca, powołany w 2002 r.),

- Obszar Natura 2000 „Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki” (Dyrektywa siedliskowa, gmina Pszczyna oraz gmina Goczałkowice Zdrój, powołany w 2011 r.),
- Obszar Natura 2000 „Dolina górnej Wisły” (Dyrektywa ptasia, gmina Pszczyna oraz gmina Goczałkowice Zdrój, powołany w 2004 r.),
- Obszar Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach” (Dyrektywa ptasia, gmina Miedźna, powołany w 2008 r.),
- Użytek ekologiczny „Zapadź” (Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków na torfowiskach przejściowych i niskich, gmina Miedźna, powołany w 2004 r.),
- 25 pomników przyrody (na terenie gmin: Kobiór, Miedźna, Pawłowice, Pszczyna, Suszec).

Lokalizacja obszarów chronionych na terenie Powiatu Pszczyńskiego

	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud
	Obszar Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach” Obszar Natura 2000 „Dolina górnej Wisły”
	Obszar Natura 2000 „Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki”
	Rezerwat przyrody „Babczyzna Dolina” Rezerwat przyrody „Żubrowisko”
	Użytek ekologiczny „Zapadź”

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>.

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich

Data utworzenia: 23 listopada 1993 r.

Park Krajobrazowy o powierzchni 49387,04 km² „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, utworzony rozporządzeniem nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (Dz.U. Woj. Katowickiego z 1993 r. Nr 15 poz. 130)

Gminy leżące na terenie otuliny Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”:

Gaszowice, Koronowac, Pilchowice, Racibórz, Rybnik, Rydułtowy, **Suszec**, Sośnicowice, Żory, Jejkowice, Lyski, Rydułtowy.

Teren parku posiada interesującą rzeźbę, na którą składają się: wysoczyzny polodowcowe, kemy i pagórki morenowe, obniżenia powstałe po wytopieniu brył martwego lodu oraz doliny rzeczne z odcinkami współczesnych koryt meandrowych. Unikatowym zjawiskiem jest kilkanaście typów wydm, zawierających warstewki żwirowe, dokumentujące wiejące w przeszłości huraganowe wiatry. W południowej części występują wody mineralne - solanki i wody siarczanowe. Rzeka Ruda, stanowiąca oś hydrograficzną parku, zaliczana jest do ciekawszych rzek meandrujących, na terenie województwa.

Park Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich obejmuje kompleks Lasów Rudzkich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. Dominującym tutaj typem lasu są bory. Na siedliskach sandrowych występują bory suche, moreny porastają bory świeże i mieszane. W dolinach rzek i podmokłych obniżeniach występują większe powierzchnie łągów olszowych i wiązowo-jesionowych oraz olsów. Do rzadko spotykanych zbiorowisk na terenie parku należą grądy (szczególnie cenne ich fragmenty chronione są w rezerwacie Łęczczok) oraz żyzna buczyna sudecka i kwaśna buczyna niżowa, rosnące na terenie uroczyska Głębokie Doły.

Wśród zbiorowisk nieleśnych znaczny udział mają zbiorowiska wodne i szuwarowe oraz łąki. We florze parku na uwagę zasługuje występowanie ponad 100 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Do szczególnie cennych należą m.in.: długosz królewski, cebulica dwulistna, kotewka orzech wodny, salwinia pływająca - gatunki bardzo rzadkie w skali regionu, posiadające tu swoje centrum występowania, oraz zagrożone w skali kraju - nadwodnik trójpręcikowy i nadwodnik sześciopręcikowy. Osobliwością florystyczną jest bardzo rzadki gatunek storczyka - kruszczyk połabski, który w leśnej części rezerwatu Łęczczokma jedno z ośmiu stanowisk w Polsce.

Duża ilość zbiorników wodnych oraz otaczające je rozległe kompleksy leśne stwarzają dogodne warunki dla ptaków łągowych i przelotnych. Na terenie parku stwierdzono występowanie 154 gatunków ptaków łągowych. Spośród ptaków uznanych za zagrożone w skali kraju i ujętych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt gnieźdzą się tutaj: bielik, bąk, bączek, hełmiatka, zielonka i podróżniczek. Inne zasługujące na uwagę rzadkie gatunki ptaków, przystępujące tutaj do lęgu to m.in.: bocian czarny, błotniak stawowy, kropiatka, derkacz, żuraw, rybitwa rzeczna, rybitwa czarna, zimorodek, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł średni, lelek, świergotek polny, jarzębatka, muchołówka mała oraz muchołówka białoszyja. Bardzo ważnym miejscem odpoczynku dla ptaków przelotnych są stawy w rezerwacie Łęczczok. Szczególnie licznie pojawiają się tu podczas wędrówki wiosennej i jesiennej: gęsi zbożowe i gęsi białoczelne.

Obszar Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach”

Obszar Natura 2000 Stawy w Brzeszczach o powierzchni 3 066,0 ha został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198 poz. 1226).

Obszar obejmuje położony w dolinie Wisły (odcinek o charakterze naturalnym), kompleks kilkunastu starych stawów rybnych o powierzchni sumarycznej około 160 ha (24% powierzchni). Stawy otaczają lasy (3% obszaru), łąki i pastwiska (35%) oraz pola (33% powierzchni). Roślinność wodna i bagienna składa się z 260 gatunków roślin naczyniowych (w tym grążel żółty, grzybień biały, paproć salwina), w rzadkim zbiorowisku łąk ostrożeńiowych występują: ostrożeń łąkowy, storczyki, bluszcz pospolity. Stawy są ważną ostoją ptaków, w tym ślepowrona, bączka, rybitwy białowąsej. Na terenie ostoi występuje 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków ptaków cennych i zagrożonych (nie wymienione w Dyrektywie).

Zagrożenia:

Podstawowym zagrożeniem jest zmiana użytkowania terenu, potencjalna groźba zaniechania gospodarki rybackiej, likwidacja wysp, usuwanie roślinności oraz regulacja Wisły i składowanie odpadów górniczych (skała płona) w dolinie Wisły.

Załącznik Nr 5 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 29 sierpnia 2014 r.

L.p.	Przedmiot ochrony obszaru Natura 2000	Cele działań ochronnych
1.	A023 ślepowron Nycticorax nycticorax A051 krakwa Anas strepera A059 głowienka Aythya ferina A061 czernica Aythya fuligula A179 śmieszka Larus ridibundus A008 zausznik Podiceps nigricollis A021 bąk Botaurus stellaris A022 bączek Ixobrychus minutes	Utrzymanie na poziomie właściwym (FV) wskaźnika parametru stanu siedliska: wielkość oraz parametru szanse zachowania gatunku. Poprawa do poziomu właściwego (FV) wskaźnika parametru stanu siedliska: jakość. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania czynników wpływających na populację gatunków.
2.	A004 perkozek Tachybaptus ruficollis A005 perkoz dwuczuby Podiceps cristatus A123 kokoszka Gallinula chloropus	Utrzymanie na poziomie właściwym (FV) wskaźników parametru stan siedliska oraz parametru szanse zachowania gatunku. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania czynników wpływających na populację gatunków.
3.	A162 krwawodziób Tringa totanus A193 rybitwa rzeczna Sterna hirundo A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida	Poprawa do poziomu właściwego (FV) wskaźników parametrów stanu siedliska oraz parametru szanse zachowania gatunku. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania czynników wpływających na populację gatunków.
4.	A176 mewa czarnogłowa Larus melanocephalus A229 zimorodek Alcedo atthis	Utrzymanie na poziomie właściwym (FV) wskaźnika parametru stanu siedliska: wielkość. Poprawa do poziomu właściwego (FV) wskaźnika parametru stanu siedliska: jakość oraz parametru szanse zachowania gatunku. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania czynników wpływających na populację gatunków.
5.	A197 rybitwa czarna Chlidonias niger	Poprawa do poziomu właściwego (FV) wskaźnika parametru stanu siedliska: wielkość i jakość. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania czynników wpływających na populację gatunków.

Źródło: www.dzienniki.slask.eu.

Wyjaśnienia **FV** (stan właściwy), **U1** (niezadowolający), **U2** (zły) – symbole oceny parametrów stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 /Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Obszar Natura 2000 „Dolina górnej Wisły”

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB 240001 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady w sprawie dziko żyjących ptaków. Ostoja ta została ustanowiona na mocy Rozporządzenia Ministra

Środowiska z dnia 21 lipca 2004r., w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 oraz na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody.

Ostoja Dolina Górnej Wisły składa się z Jeziora Goczałkowskiego (zbiornik wody pitnej) i przyległych stawów (zbiorniki intensywnej hodowli karpia, a jesienią rejon polowań na ptactwo wodne) wraz z wpadającymi w tym miejscu prawobrzeżnymi dopływami Wisły. Stawy, założone ponad 600 lat temu, należą do najstarszych w Polsce stawów hodowlanych. Dziś, obok znaczenia gospodarczego, pełnią ważną funkcję ekologiczną: stanowią miejsce bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt wodno-błotnych, szczególnie na terenach pozbawionych zbiorników naturalnych. Teren ostoi jest gęsto zamieszkały, z zabudową pośród rozległych pól uprawnych (które stanowią prawie sześćdziesiąt procent powierzchni). Lasy i wody powierzchniowe zajmują po 16 procent powierzchni. Odnotowano tutaj występowanie co najmniej 29 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 8 gatunków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedlany jest przez powyżej 1% krajowych populacji takich cennych i rzadkich ptaków, wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, jak: bączek, bąk, dzierzba czarnoczelna, rybitwa białowąsa, ślepowron (jeden z gatunków czapli - ptak gniazdujący w Polsce praktycznie tylko tutaj, w liczbie około 400 par) oraz wielu innych cennych gatunków ptaków. Jest również miejscem odpoczynku i zdobywania pokarmu dla bardzo licznych stad ptaków wodno-błotnych w czasie jesiennych i wiosennych wędrówek.

Obszar ten ma rangę ostoi ptasiej o znaczeniu międzynarodowym.

Występują tu następujące gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: bąk, bączek, ślepowron, szablodziób (2 pary w 2002 roku), mewa czarnogłowa, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna.

Stawy rybne są także miejscem występowania zagrożonych roślin wodnych, takich jak: kotewka orzech wodny oraz grzybieńczyk wodny.

Zagrożenia:

Zagrożenie dla ostoi stanowią może:

- intensyfikacja gospodarki rybackiej lub jej zaniechanie,
- renowacja stawów,
- usuwanie roślinności szuwarowej i wysp.

Istniejące formy ochrony przyrody:

- Rotuz - rezerwat leśny (występuje poza granicami Powiatu Pszczyńskiego)
- Skarpa Wiślicka - rezerwat leśny (występuje poza granicami Powiatu Pszczyńskiego)

L.p.	Przedmiot ochrony obszaru Natura 2000	Cele działań ochronnych
1.	(Geś) Gęgawa A043	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie wysp na stawach o powierzchni powyżej 10 ha, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie 1 wyspy na stawach.
2.	(Mewa) Śmieszka A179	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 wyspy na stawach i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyeniach w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia lęgów.
3.	(Perkoz) Zausznik A008	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmiennym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp.
4.	Bączek (zwyczajny)	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, -

**Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem
perspektywy do roku 2024**

	A022	utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni.
5.	Cyranka (zwyczajna) A055	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie podmokłych kośnych łąk.
6.	Czapla purpurowa A029	Poprawa stanu gatunku, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp.
7.	Czernica A061	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie co najmniej 1 wyspy na stawach.
8.	Głowienka (zwyczajna) A059	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie co najmniej 1 wyspy na stawach.
9.	Kokoszka (zwyczajna) A123	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie co najmniej 1 wyspy na stawach.
10.	Krakwa A051	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie wysp na stawach o powierzchni powyżej 10 ha, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie 1 wyspy na stawach.
11.	Krwawodziób A162	Poprawa stanu gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie podmokłych kośnych łąk, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 wyspy na stawach i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki.
12.	Mewa czarnogłowa A176	Poprawa stanu gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 wyspy na stawach i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia lęgów.
13.	Muchołówka białoszyja A321	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez utrzymanie istniejących siedlisk w drzewostanach liściastych, związane z pozostawianiem kęp (biogrup) drzew do naturalnego rozkładu.
14.	Perkoz dwuczuby A005	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp.
15.	Płaskonos (zwyczajny) A056	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie podmokłych kośnych łąk
16.	Rybitwa białowąsa A196	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

		Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp
17.	Rybitwa czarna A197	Poprawa stanu gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmiennym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp. - poprawa warunków siedliskowych poprzez budowę 5 platform łęgowych na stawach.
18.	Rybitwa rzeczna A193	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 wyspy na stawach i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia łęgów. - poprawa warunków siedliskowych poprzez budowę, co najmniej 2 platform na stawach.
19.	Sieweczka rzeczna A136	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 wyspy na stawach i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki.
20.	Ślepowron (zwyczajny) A023	Utrzymanie gatunku w stanie nie pogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie wysp na stawach o powierzchni powyżej 10 ha, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie 1 na wytypowanych obiektach spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia łęgów.

Źródło: www.katowice.rdos.gov.pl.

Wyjaśnienia FV (stan właściwy), U1 (niezadowalający), U2 (zły) – symbole oceny parametrów stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 /Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm./).

Obszar Natura 2000 „Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki”

W skład omawianego odcinka ostoi wchodzi południowo-zachodni fragment Jeziora Goczałkowickiego. Całkowita pojemność zbiornika wynosi 165,6 hm³, w tym pojemność wyrównawcza jako użytkowa dla zaopatrzenia w wodę wynosi 105,6 hm³, a rezerwa powodziowa stała osiąga 45,3 hm³. Obszar ten pokrywają gęste fragmenty łęgów, zarośli wierzbowych, wilgotnych borów oraz zbiorowisk szuwarowych i łąkowych. Zachodni fragment zalewu jest wypłycony.

Lokalizacja zbiornika retencyjnego Goczałkowice stwarza dogodne warunki regulowania przepływów w okresie wezbrań w dolinie Małej Wisły. Ponieważ poniżej zapory w Goczałkowicach znajdują się ujścia większych niekontrolowanych odpływów Białej i Iłownicy, sterowanie odpływem ze zbiornika ma istotny wpływ na redukcję kulminacji fal powodziowych. Jedną z funkcji zbiornika jest gospodarka rybacka, stanowiąca pierwszy etap biologicznego uzdatniania wód systemu wodociągowego GPW SA. Goczałkowice oraz wodami dopływów, starorzeczy i innych zbiorników wodnych o ciągłym dopływie lub odpływie do wód tego odcinka.

Potok Bajerka jest jedynym większym dopływem uchodzącym w sposób naturalny do zbiornika Goczałkowice. Źródła potoku znajdują się na płaskowyżu w rejonie wsi Pogórze. Poniżej ujścia Brennicy część wód rzeki Wisły kierowana jest Młynówką do Bajerki. Środkowa i dolna część zlewni jest zalesiona. Na pozostałym obszarze występuje zabudowa rozproszona i pola uprawne. Obszar ostoi "Zbiornik Goczałkowicki - ujście Wisły i Bajerki" stanowi ważne miejsce występowania gatunków zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym i wodno-ładowym. Stwierdzono tu stałą populację piskorza, która wykorzystuje zarówno w zbiornik jak i przyujściowe rozlewiska i starorzecza Wisły i Bajerki. Populacja kumaka jest tutaj stosunkowo

liczna. Poza kumakiem nizinym spotykane są także inne gatunki płazów rzadkich i zagrożonych w skali kraju np. traszkę grzebieniastą.

Wielkość populacji wydry na tym obszarze można szacować na co najmniej 3-4 rodziny. Cały zbiornik, Wisła oraz Bajerka stwarzają doskonałe siedlisko dla opisywanego gatunku. Dodatkowo sprzyja mu obecność w okolicy licznych stawów hodowlanych z siecią rowów i cieków umożliwiającą penetrację.

Do cennych walorów przyrodniczych tego terenu zaliczyć należy rzadko występujące w Polsce fitocenozy z masowym udziałem salwinii pływającej i żabiścieku pływającego oraz bardzo liczne występowanie ptaków wodno- błotnych. Zbiorowiska typowo wodne zajmują łącznie niewielką powierzchnię roślinności wodno-szuwarowej zbiornika, wynoszącą poniżej 10%. Stan ich wykształcenia i zachowania siedlisk jest dobry. Fitocenozy te nie są zbyt bogate florystycznie, co jest jednak cechą typową dla tego rodzaju zbiorowisk. Płaty roślin wodnych wyraźnie wyodrębniają się spośród innych zbiorowisk, są dobrze izolowane przez bujną i rozległą roślinność łąkową, ziołoroślową i szuwarową, a w niektórych miejscach także przez fragmenty słabo wykształconych łągów i zarośli wierzbowych.

Zagrożenia:

Podstawowym zagrożeniem dla wymienionych wyżej gatunków jest postępująca presja turystyczno-rekreacyjna na Zbiornik Goczałkowicki. Coraz częściej obserwować można na północno-zachodnich przybrzeżnych odcinkach zbiornika kąpiących się ludzi oraz powstające, na gruntach prywatnych, zabudowy letniskowe. Presja ta z czasem musi doprowadzić do pogorszenia warunków sanitarnych wody zwłaszcza, iż w wielu budynkach mieszkalnych na tym terenie brak jeszcze sprawnie działających systemów kanalizacyjnych. Jeżeli nałożyć na to coraz częstsza penetrację "dzikich" fragmentów zbiornika, w części zachodniej przez wdzierających się na głębsze partie wody wędkarzy lub kłusowników, których coraz częściej obserwuje się w nieprzystępnych partiach zbiornika, to można stwierdzić, iż w niedługim czasie znaczna część gatunków po raz kolejny zostanie pozbawiona swoich siedlisk.

Ryzyko zmniejszania się powierzchni zbiorowisk wodnych może następować w wyniku naturalnych procesów sukcesji w kierunku roślinności szuwarowej, a w dłuższym czasie - w kierunku lasów łągowych. Negatywny wpływ ma także wprowadzenie i wnikanie gatunków obcych dla naszej fauny i flory - w przypadku roślin np. niecierpka gruczołowatego i kolczurki, w przypadku ryb - np. amura.

Zbiornik Goczałkowicki otoczony jest lasami oraz polami uprawnymi. Potencjalnie może więc wystąpić zagrożenie zmiany stosunków wodnych wynikające z melioracji rolnych lub leśnych. Do zagrożeń zewnętrznych zaliczyć należy wszelkie zmiany w górnych odcinkach Wisły i Bajerki wpływające na sanitarny stan wody oraz zmiany wywołujące drastyczne zmiany w poziomie wód gruntowych, których przyczyna mogą być potencjalne melioracje.

Rezerwat przyrody „Babczyzna Dolina”

Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Śląskiego nr 2/2002 (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 4, Poz. 216) z dnia 31.01.2002 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody obszaru lasu w gminie Suszec; Zarz. RDOŚ w Katowicach Nr 30 (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 276, poz. 4645) z dnia 9.11.2011r; poza obszarem aglomeracji, o powierzchni 76,25 ha.

Głównym celem powołania rezerwatu przyrody „Babczyzna Dolina” było objęcie ochroną zespołu leśnego określanego jako bór wilgotny trzcinnikowy. Tego rodzaju zbiorowisko leśne na terenach Polski - oprócz rejonu Górnego Śląska oraz Kotliny Oświęcimskiej - występuje także na terenie Kotliny Orawsko-Nowotarskiej, w Górach Świętokrzyskich, na Dolnym Śląsku oraz w południowych rejonach Wielkopolski. Główny skład boru trzcinnikowego stanowi sosna z domieszką świerka, dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i omszonej, a także buka i jodły. Dominującym gatunkiem w runie leśnym jest trzcinnik owłosiony, od którego zbiorowisko leśne wzięło swoją nazwę. Obok boru trzcinnikowego na terenie rezerwatu „Babczyzna Dolina” występuje także torfowisko oraz ols torfowcowy. Jego zbiorowisko wykształca się w izolowanych zagłębieniach, położonych z dala od cieków wodnych, tam, gdzie poziome ruchy

wód gruntowych są dość słabe, a zupełnie brak powierzchniowych zalewów. W drzewostanie dominuje olsza czarna, obok której rosną tu także brzoza omszona i sosna. Wśród roślin rezerwatu sporą grupę stanowią higrofity, a więc rośliny zamieszkujące siedliska o dużej wilgotności, a także hydrofity (rośliny wodnopączkowe), które zimują w postaci pączków znajdujących się w wodzie. Na terenie tutejszego rezerwatu szczególnie cenne są gatunki mszaków, które od lat nie były odnajdywane przez badaczy w tym rejonie kraju. Należą do nich mchy o łacińskich nazwach *Orthotrichum obtusifolium* i *Orthotrichum Lelli*. Botanicy zwracają również uwagę na występowanie wątrobowca *Frullania dilatata*.

Do zwierząt chronionych, które żyją na terenie rezerwatu, należą m.in. gady: padalec, jaszczurka żyworodna oraz zaskroniec.

Rezerwat przyrody „Żubrowisko”

Utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 października 1996 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody, M.P. z 1996 r. Nr 67, poz. 635, o powierzchni 742,56 ha.

Częściowy rezerwat faunistyczny położony w Puszczy Pszczyńskiej nieopodal wsi Jankowice. Przedmiotem ochrony jest tutejsza populacja żubrów, licząca około 30 osobników. Jest jedynym rezerwatem faunistycznym w województwie śląskim.

Użytek ekologiczny „Zapadź”

Utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 58/04 Wojewody Śląskiego z dnia 8 września 2004 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego torfowiska pod nazwą "Zapadź" w gminie Miedźna, Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 90 poz. 2528 z dnia 16.09.2004 r., o powierzchni 22,8622 ha. Podobnych terenów jak torfowisko na „Zapadzi” jest w województwie śląskim bardzo mało. Postępująca urbanizacja, uprzemysłowienie i melioracja powodują zanikanie takich obszarów, a na torfowiskach mają swoje stanowiska rośliny rzadkie i chronione, zaś bogactwo gatunków jest zawsze większe niż na innych terenach.

Oprócz roślin występuje tu wiele chronionych i rzadkich zwierząt związanych z siedliskami błotnymi, wodnymi i torfowiskowymi. Torfowiska również wzbogacają krajobraz i stanowią swoisty zbiornik retencyjny przyjmujący nadmiar wody w okresie obfitych deszczów, a oddającą tę wodę powoli w czasie okresów bezdeszczowych. Z tych wszystkich względów należy takie obszary jak najbardziej chronić. Dobrą formą ochrony tego torfowiska jest uznanie go za użytk ekologiczny.

Z roślin występujących tu warto wymienić te znajdujące się pod prawną ochroną i rzadkie umieszczone na czerwonej liście roślin naczyniowych Górnego Śląska (Czerwona lista roślin naczyniowych Górnego Śląska – lista roślin naczyniowych zagrożonych wymarciem na terenie Górnego Śląska), a są nimi:

- Siedmiopalecznik błotny (*Comarum palustre*);
- Wąkrotka zwyczajna (*Hydrocotyle vulgaris*);
- Czermień błotna (*Calla palustris*);
- Tojeść bukietowa (*Lysimachia thyrsoiflora*);
- Bobrek trójkolistkowy (*Menyanthes trifoliata*);
- Rzęśl so. (*Callitriche* sp.);
- Kruszyna pospolita (*Frangula alnus*) – roślina chroniona.

Ponadto na torfowisku rosną jeszcze cenne:

- Fiołek błotny (*Viola palustris*);
- Knieć błotna (*Calthe palustris*);
- Kosaciec żółty (*Iris pneumonanthe*);
- Ostrożeń błotny (*Cirsium palustre*);
- Korbieniec pospolity (*Lycopus europaeus*);

- Skrzyp błotny (*Equisetum palustre*);
- Skrzyp bagienny (*Equisetum limosum*);
- Pałka szerokolistna (*Typha latifolia*);
- Strzęplica modra (*Coeleria glauca*);
- Mięta sp. (*Mentha* sp.).

W oparciu o dotychczas przeprowadzone badania za użytek ekologiczny należy uznać również tereny przylegające do torfowiska, a są nimi las i stawy po drugiej stronie drogi idącej w kierunku Miedznej, ponieważ rosną tam, oprócz wymienionych wyżej, inne rośliny, jak:

- Żabiścieg pływający (*Hydrocharis ranae*) – umieszczony również na Górnośląskiej czerwonej liście roślin;
- Salwinia pływająca (*Salvinia natans*) – jest to roślina znajdująca się pod ścisłą ochroną prawną, umieszczona w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Polska Czerwona Księga Roślin – umieszczone są w niej wszystkie gatunki zagrożone wyginięciem w skali kraju i jest o wiele krótsza od Czerwonej listy roślin naczyniowych Górnego Śląska), o statusie wg Zarzyckiego (1986), Zarzyckiego i Szeląga (1992) jako gatunek krytycznie zagrożony wyginięciem.

Działania Ornitologicznej Grupy Roboczej Doliny Górnej Wisły „CZAPLON” – lokalnej grupy Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, potwierdziły występowanie miejsc gniazdowania szeregu gatunków ptaków, wymienionych w załączniku I tzw. „Dyrektywy Ptasiej”, służącej wyznaczaniu tzw. „ostoi ptasich” „Obszarów Specjalnej Ochrony”;

w przypadku Doliny Górnej Wisły – ostoi o randze europejskiej – m.in.:

- Bąk (*Botaurus stellaris*)*;
- Bączek (*Ixobrychus minutus*)*;
- Czapla purpurowa;
- Błotniak stawowy (*Cirrus aeruginosus*);
- Krociatka;
- Rybitwa rzeczna;
- Rybitwa czarna (*Chlidonias niger*);
- Rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*);
- Zimorodek (*Alcedo atthis*);
- Derkacz (*Circus crex*);
- Dubelt (*Gallinago media*);
- Żwirowiec łąkowy (*Glareola pratensis*);
- Sieweczka obrożna (*Charadrius hiaticula*);
- Kuliczek piskliwy (*Actitis hypoleucos*);
- Wierzbówka jedwabista (*Cettia cetti*);

* – gatunki zagrożone i wpisane do „Polskiej czerwonej księgi zwierząt” (występowanie: stawy w Woli, Dulnik, Rychlik).

Na podstawie analizy przeprowadzonych szczegółowych badań ornitologicznych sąsiadującego kompleksu stawów w Brzeszczach – Nazeleńcach należy przypuszczać, iż ilość gatunków wodno – błotnych, decydujących o walorach ww. obszaru Gminy, będzie większa. Spośród ww. gatunków ptaków rybitwa rzeczna i czarna objęte są programem ochrony czynnej – budowy platform pływających dla zwiększenia liczby par lęgowych, współfinansowanym przez WFOŚiGW w Krakowie i system „małych” programów pomocowych UE.

5.2. Pomniki przyrody

W myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody za pomniki przyrody uznawane są: „pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie”.

Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Pszczyńskiego

Lp	Nazwa pomnika przyrody	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu z datą i miejscem	Miejscowość
1.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 00098 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956 r.	Gmina Kobiór, ul. Leśników
2.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 00099 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956 r.	Gmina Kobiór, ul. Na kąty-jako drzewo przydrożne
3	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 00100 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956 r.	Kobiór, ul. Centralna
4.	Zespół wielogatunkowy drzew (dęby szypułkowe, wiązy, i in. drzewa liściaste)	Uchwała nr XIII/3/64/92 Rady Gminy Kobiór z dnia 23 października 1992 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody zespołu drzew wokół Pałacyku Myśliwskiego w Promnicach	Gmina Kobiór, Rosną w parku otaczającym Pałacyk w Promnicach
5.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) pojedyncze Obwód 680 cm	Rozporządzenie Nr 53/06 Wojewody Śląskiego z dnia 5 października 2006 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody - drzewa gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) rosnącego na terenie Nadleśnictwa Kobiór	Gmina Miedźna, Nieopodal ul. Wiejskiej 68a Nadleśnictwo Kobiór - Leśnictwo Wola
6.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) - obwód 330 cm	Uchwała Nr XL/442/2002 RADY Gminy Pawłowice z dnia 21 czerwca 2002 r. w sprawie uznania drzewa za pomnik przyrody	Gmina Pawłowice, Soł. Waszowice Na terenie gospodarstwa agroturystycznego
7.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 00089 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956r. nr LO 13b/12/56.	Gmina Pawłowice, Miedza śródpolna obok toru PKP
8.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Decyzja nr 224 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 26.11.1966r. nr RL-op/31/66.	Gmina Pawłowice, Obok stawu „Chodniczek”
9.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) grupa jednogatunkowa (3 szt.) (obecnie 2 szt)	Decyzja nr 224 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 26.11.1966r. nr RL-op/31/66.	Gmina Pawłowice, Obok stawu „Chodniczek”
10.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 00092 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 06.07.1962r. nr RL-OP/b/11/62	Pawłowice, ul. Zjednoczenia 32a
11.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Decyzja nr 224 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 26.11.1966r. nr RL-op/31/66.	Pawłowice, ul. Wyzwolenia 22
12.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) obw 450 cm	Orzeczenie nr 00092 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w	Gmina Pawłowice, Staw Młynawa

**Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem
perspektywy do roku 2024**

		Katowicach z dnia 30.08.1956r. nr LO 13b/15/54.	
13.	Głaz narzutowy - kształt prostopadłościenny, krawędzie ostre, rodzaj skały - granit szary, obwód 650 cm, długość 210 cm, szerokość 100 cm, wysokość 300 cm, obiekt poprzez wykucie gości i napisu służy obecnie jako pomnik pamięci pomordowanych Polaków	Orzeczenie nr 184 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 21.05.1960r.	Gmina Pszczyna-Park miejski w Pszczynie (Zwierzyniec) - na "Grobli Łąckiej"
14.	Skupisko; Głaz 1 - kształt jajowaty, 880 cm/350 cm/240 cm/200 cm, granit szary, częściowo zacementowany ślad po dawnym napisie; Głaz 2 - kształt nieregularny, 540 cm/200 cm/170 cm/180 cm, zlepienie, od strony drogi głaz ociosany z wyrytym napisem	Orzeczenie nr 207 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 29.04.1961r.	Gmina Pszczyna, Teren ośrodka hodowli żubrów w Jankowicach
15.	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) - słaby stan zdrowotny, ubytki w pniu i koronie, jeden konar 80% posuszu	Decyzja nr 227 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 06.07.1962r. Nr RL/OP-b/14/62	Pszczyna, Rośnie przy ul. Szelowiec 6
16.	Grupa jednogatunkowa - Dąb szypułkowy - 2 szt.	Decyzja nr 227 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 27.03.1963r. Nr RL/OP-b/10/63	Pszczyna, Rośnie na prywatnej nieruchomości przy ul. Cieszyńskiej 15
17.	Grupa jednogatunkowa - Dąb szypułkowy - 2 szt.	Decyzja nr 226 PWRN w Katowicach o uznaniu za pomnik przyrody z dnia 06.07.1962 r.	Rośnie na terenie Szpitala Powiatowego przy budynku pralni
18.	Grupa jednogatunkowa - Dąb szypułkowy - 2 szt.	Decyzja nr 226 PWRN w Katowicach o uznaniu za pomnik przyrody z dnia 06.07.1962 r.	Gmina Pszczyna, Rośnie na terenie Szpitala Powiatowego przy budynku prosektorium
19.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) - okazała równomiernie korona, dobry stan zdrowotny	Decyzja nr 293 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 13.09.1965r.	Pszczyna, Rośnie na prywatnej nieruchomości przy ul. Barbórki
20.	Grupa jednogatunkowa - Dąb szypułkowy - 2 szt.	Decyzja nr 219 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 13.09.1965r.	Pszczyna, Rośnie w Studzionce przy ul. Powstańców 111
21.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) - okazała równomiernie rozwinięta korona	Decyzja nr RL-VII-7140/22/81 Wojewody Katowickiego z dnia 17 września 1981 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Rośnie na terenie cmentarza przy ul. Chopina 4
22.	Aleja jednogatunkowa - 290 sztuk drzew gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Decyzja nr RL-VII-7140/23/81 o uznaniu za pomnik przyrody Wojewody Katowickiego z dnia 17.09.1981r.	Rosną przy ul. Łowieckiej w Pszczynie, Piasku i Czarkowej (do granicy lasu)
23.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Orzeczenie nr 4/53 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 13.03.1953r.	Pszczyna, rośnie na prywatnej nieruchomości przy ul. Jeziorna 78
24.	Wiąz pospolity (Ulmus minor)	Decyzja nr 224 PWRN RL 13b/20-21/54	Rośnie przy ul. Św. Jana - przy parkingu obok Banku Spółdzielczego w Suszcu

25.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Orzeczenie nr 00097 PWRN LO. 13b/22/56	Rośnie przy leśniczówce w Radostowicach

Źródło: rejestr form ochrony przyrody prowadzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, aktualizacja na dzień 26.09.2016 r.

Warunkiem koniecznym do prawidłowego określenia kierunków i form ochrony przyrody jest dokładne poznanie zasobów przyrodniczych regionu, oparte na obserwacji i analizie naukowej zawartej w formie stosownej dokumentacji.

Podstawowym opracowaniem dokumentującym stan wiedzy na temat zasobów przyrodniczych na poziomie gminy, a co za tym idzie i powiatu, jest „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy”. Leży ono jednocześnie u podstaw określenia przestrzennej i czasowej strategii działań w zakresie ochrony przyrody na danym obszarze.

Dokładne rozpoznanie terenu ułatwi podjęcie decyzji, co i w jakiej formie należy otoczyć ochroną oraz jak zapobiec ewentualnej likwidacji bądź degeneracji przedmiotu ochrony.

Przez inwentaryzację przyrodniczą należy rozumieć rozpoznanie i udokumentowanie istniejących elementów lokalnej przyrody. Waloryzacja to wyróżnienie najbardziej wartościowych obiektów i obszarów i stworzenie z nich regionalnych sieci ekologicznych.

„Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza” jest zatem podstawą analizy stanu środowiska przyrodniczego gminy i powiatu, w kontekście projektowania i ustanawiania ochrony kolejnych jego komponentów, jednocześnie dostarczająca informacji niezbędnych w toku opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego.

Jest to także jeden z elementów służący, przy odpowiednim otwarciu na potrzeby społeczności lokalnych, kształtowaniu świadomości mieszkańców na temat najbliższego otoczenia.

Skutkuje to zgłaszaniem postulatów o poszerzenie systemu obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych, najcenniejszych komponentów środowiska przyrodniczo – kulturowego danego terenu.

Spójność systemu obszarów chronionych wspomniana przy określeniu celu, powinna polegać na systematycznym i wyważonym procesie poszerzania go o kolejne elementy w oparciu o kompletną wiedzę na temat przyrody całego obszaru z uwzględnieniem jego specyfiki.

Szczególnie ważny będzie również wzgląd na ekspansję ruchu turystycznego i tendencji w zakresie liczby turystów odwiedzających poszczególne rejony analizowanego obszaru. Zapisy prawne odnośnie obszarów chronionych i konsekwentne ich przestrzeganie powinny ograniczyć negatywny wpływ osób korzystających z dóbr przyrody.

6. STAN ŚRODOWISKA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO. CELE I KIERUNKI INTERWENCJI

6.1. Ochrona wód

6.1.1 Ochrona wód powierzchniowych

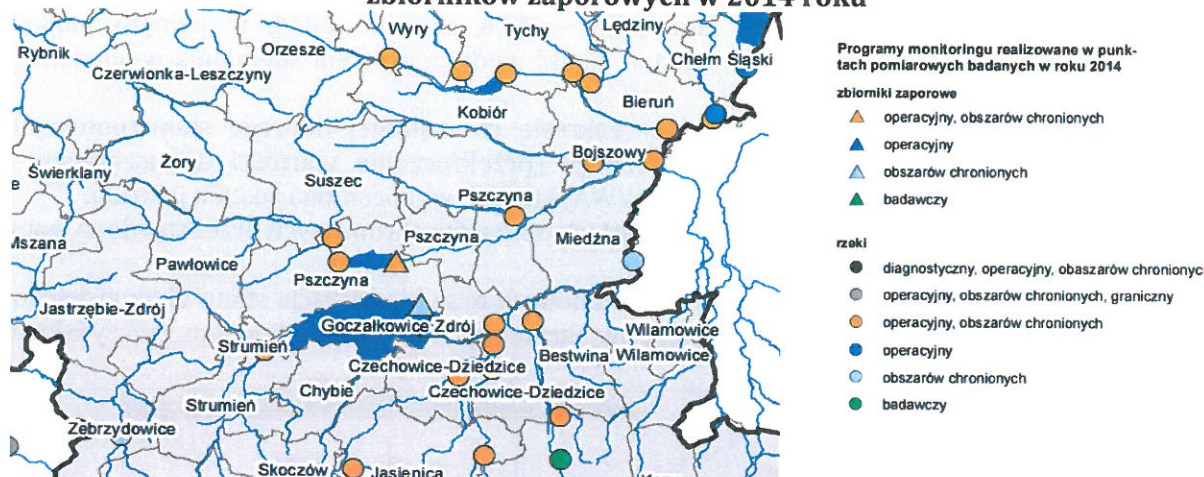
Monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu pszczyńskiego w latach 2013 – 2015

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1121) zwanej dalej ustawą – Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Monitoring diagnostyczny i operacyjny ma na celu dostarczenie informacji o stopniu spełnienia podstawowego celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej, jakim jest osiągnięcie przez wody, co najmniej dobrego stanu.

Jakość wód powierzchniowych – płynących, Powiatu Pszczyńskiego w 2014 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska skontrolowano na podstawie próbek z 5 miejsc poborowych, natomiast wód stojących z 3 miejsc poborowych.

Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych i realizowane programy monitoringu rzek i zbiorników zaporowych w 2014 roku

Źródło: www.katowice.pios.gov.pl.

Stan wód powierzchniowych w Powiecie Pszczyńskim

Rok 2015 w zakresie badań i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych (jcw) był ostatnim rokiem drugiej części 6-letniego cyklu gospodarowania wodami (od 2010 do 2015).

Monitoring obszarów chronionych

Ocena jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

W roku 2015, w jednym punkcie pomiarowym na zbiorniku Goczałkowice badano jakość wód pod kątem spełnienia wymagań dla obszarów chronionych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

Przyjmuje się, że warunki dla obszaru chronionego są spełnione, jeżeli wyniki uzyskane z punktu monitoringu obszarów chronionych wskazują na jednoczesne spełnienie wymogów dla dobrego stanu wód określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22.10.2014r, (Dz.U.2014, poz. 1482) oraz wymogów dodatkowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r (Dz. U. Nr 204, poz. 1728).

Ocena wykonana zgodnie z powyższymi zasadami wykazała niespełnienie wymagań stawianych obszarom chronionym wykorzystywanym do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

O ocenie zdecydowały przekroczenia wartości granicznych dobrego stanu wód w zakresie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz niespełnienie wymagań dodatkowych w zakresie wartości dopuszczalnych węglowodorów ropopochodnych.

Należy nadmienić, że wpływ na taką ocenę miały pojedyncze wyniki, a oceny obszarów chronionych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia weryfikowane są corocznie, na podstawie aktualnych wyników badań.

Ocena obszarów narażonych na eutrofizację ze źródeł komunalnych

Przyjmuje się, że jakość wód spełnia wymagania stawiane obszarom chronionym narażonym na eutrofizację ze źródeł komunalnych, jeżeli badane wskaźniki jakości wody spełniają wymagania co najmniej dobrego stanu wód.

W 5 z 9 punktów pomiarowych, badanych w cyklu pomiarowym na lata 2013- 2015, jakość wody nie spełniała wymagań stawianych tego rodzaju obszarom. O ocenie zdecydowały głównie biologiczne wskaźniki jakości wody (fitibentos), które w przypadku 5 punktów nie spełniły wymagań dla stanu dobrego.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Dodatkowo w 2 punktach pomiarowych nie spełnione zostały wymagania dla stanu dobrego w zakresie m.in. związków azotu i fosforu, a w jednym punkcie również w zakresie BZT₅.

Ocena obszarów ochrony siedlisk i gatunków

W ramach cyklu pomiarowego na lata 2013 - 2015, w roku 2014, w jednym punkcie pomiarowym: Wisła – Jawiszowicach, badano jakość wody pod kątem spełniania wymagań dla obszarów ochrony siedlisk i gatunków.

W związku z niespełnieniem wymagań w zakresie co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego (przekroczenie wartości dopuszczalnej w zakresie bromowanych difenylesterów oraz WWA) jakości wód oceniona została jako zła.

Zbiorcza ocena spełnienia wymagań dla wszystkich obszarów chronionych przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Tab. Ocena spełnienia wymagań obszarów chronionych oraz klasyfikacja stanu ekologicznego i chemicznego rzek wppk monitoringu obszarów chronionych na terenie Powiatu Pszczyńskiego w 2015 r.

Nazwa ocenianej jcw (Nazwa i punkt pomiarowy o-kontrolnego)	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY W PPK W OBTORNIU OBSZARÓW CHRONIONYCH	STAN CHEMICZNY W PPK W OBTORNIU OBSZARÓW CHRONIONYCH (PSD - poniżej stanu dobrego, DOBRY - dobry stan chemiczny)	wskaźniki dla których nie zostały spełnione wymagania dla stanu chemicznego dobrego	Ocena spełnienia w trygów dla obszaru chronionego				STAN W PPK MONITORINGU OBSZARÓW CHRONIONYCH
				jednoite części w ód, przeznaczona do poboru w ody	wskaźniki dla których nie zostały spełnione wymagania	jednoite części w ód w raźw e ne eufrozizacji w yw olana	wskaźniki dla których nie zostały spełnione wymagania	
Zbiornik Goczałkowice (Zbiornik Goczałkowice - na wysie ujściu GPW)	DOBRY	PSD	WWA	N	węglowodory rozp.			ZŁY
Zbiornik Goczałkowice (Zbiornik Goczałkowice - w rejonie zapory)	DOBRY	DOBRY						DOBRY
Strumień (Zbzytkowski) (Strumień - ujście do Małej Wisy)	SLABY					N	fitbentos	ZŁY
Wisła od zb. Goczałkowice do Białej (Wisła - poniżej ujścia Korzenicy)	UMIARKOWANY					N	fitbentos	ZŁY
Kanał Branicki (Kanał Branicki - ujście do Pszczynki)	SLABY					N	fitobentos, BZT ₅ , a. Kjeldahla	ZŁY
Pszczynka do zb. Łąka (Pszczynka - powyżej zbiornika Łąka)	UMIARKOWANY							ZŁY
Zbiornik Łąka (Zbiornik Łąka - w rejonie zapory)	DOBRY	DOBRY				N	fitbentos	ZŁY
Dóława (Dóława - ujście do Pszczynki)	SLABY					N	fitobentos, a. amonowy, a. Kjeldahla, fosfor amny, fosfor og.	ZŁY
Korzenica (Korzenica - ujście do Pszczynki)	DOBRY							
Pszczynka od zb. Łąka do ujścia (Pszczynka - ujście do Małej Wisy)	DOBRY							
Wisła od Białej do Przemyszy (Wisła - w Jawiszowicach)	ZŁY	PSD, B1	WWA, Bromowany difenylester					ZŁY

Monitoring operacyjny rzek - ocena stanu chemicznego

W latach 2013-2015, w dwóch jednolitych częściach wód - zbiornik Łąka i zbiornik Goczałkowice - kontynuowano badania tych substancji, które przekraczały normy środowiskowe dla substancji priorytetowych w latach poprzednich.

W obu przypadkach badane średnie stężenia sumy Benzo(g,h,i)perylenu i Indeno(1,2,3 - cd) pirenu nie przekroczyły wartości dopuszczalnej i w ocenie podsumowującej cykl badawczy na lata 2013- 2015 stan chemiczny obu zbiorników sklasyfikowany został jako dobry.

Monitoring operacyjny rzek - ocena stanu/potencjału ekologicznego

W latach 2013-2015, w 9 jednolitych częściach wód (jcw) oceniono stan/potencjał ekologiczny. Cztery jednolite części wód: Zbiornik Goczałkowice, Zbiornik Łąka, Korzenica oraz Pszczynka od zbiornika Łąka do ujścia, otrzymały dobry stan/potencjał ekologiczny. Pozostałe pięć jednolitych części wód nie spełniło podstawowego celu środowiskowego, jakim jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu/ potencjału i zakwalifikowane zostały do stanu/potencjału umiarkowanego lub słabego.

Wpływ na taką ocenę miały wyniki klasyfikacji wskaźników biologicznych, które otrzymały odpowiednio III i IV klasę jakości.

Dodatkowo w 3 jednolitych częściach wód – Kanał Branicki, Pszczyńska od zbiornika Łąka oraz Dokawa – jakość wody nie spełniła wymagań dla stanu/ potencjału dobrego w zakresie wskaźników fizykochemicznych.

Zbiorcza ocena przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tab. Ocena spełnienia wymagań obszarów chronionych oraz klasyfikacja stanu ekologicznego i chemicznego rzek w ppk monitoringu obszarów chronionych na terenie Powiatu pszczyńskiego w 2015 r.

Lp	Nazwa ocenianej jcw (Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarów o- kontrolnego)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	Czy we wszystkich ppk MOC stwierdzono spełnienie wymagań dodatkowych? (TAK/NIE DOTYCZY)	STAN	Poziom ufności oceny stanu (WYSOKI / ŚREDNIO WYSOKI / ŚREDNIO / ŚREDNIO NISKI / NISKI)
1	Zbiornik Goczałkowice (Zbiornik Goczałkowice - w rejonie zapory)	II	III	II		DOBRY	DOBRY	NE	ZŁY	ŚREDNIO
2	Strumień (Zbytkowski) (Strumień - ujście do Małej Włazy)	IV	I	II		SŁABY		NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
3	Wleś od zb. Goczałkowice do Bielej (Wleś - poniżej ujścia łowicy)	III	II	II		UMIARKOWANY		NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
4	Kanał Branicki (Kanał Branicki - ujście do Pszczyńki)	IV	I	PSD		SŁABY		NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
5	Pszczyńska do zb. Łąka (Pszczyńska - powyżej zbiornika Łąka)	II	II	PPD	II	UMIARKOWANY		NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
6	Zbiornik Łąka (Zbiornik Łąka - w rejonie zapory)	II	III	II		DOBRY	DOBRY	NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
7	Dokawa (Dokawa - ujście do Pszczyńki)	IV	I	PSD		SŁABY		NE	ZŁY	ŚREDNIO NISKI
8	Korzenica (Korzenica - ujście do Pszczyńki)	II	I	I		DOBRY		TAK		
9	Pszczyńska od zb. Łąka do ujścia (Pszczyńska - ujście do Małej Włazy)	II	II	II	II	DOBRY		TAK		

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie Powiatu pszczyńskiego wg danych za rok 2015, Bielsko – Biała, wrzesień 2016 r.

Źródła zanieczyszczenia wód powierzchniowych

Przez zanieczyszczenie wód, rozumiemy niekorzystne zmiany właściwości fizycznych, chemicznych i bakteriologicznych wody, spowodowane wprowadzaniem w nadmiarze substancji nieorganicznych, organicznych, radioaktywnych czy wreszcie ciepła, które ograniczają lub uniemożliwiają wykorzystanie wody do picia i celów gospodarczych.

Do głównych czynników, które negatywnie wpływają na środowisko wodne zaliczamy:

- Źródła punktowe – ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z zakładów przemysłowych i z obszarów zainwestowanych,
- Zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nie posiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych,
- Zanieczyszczenia liniowe- zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg lub torowisk oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

OBJAŚNIENIA

Klasa elementów biologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
III	stan / potencjał umiarkowany	III	III
IV	stan / potencjał słaby	IV	IV
V	stan / potencjał zły	V	V
Klasa elementów hydromorfologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych (3.1-3.6)			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
PSD	poniżej stanu / potencjału dobrego	PPD	PPD
stan / potencjał ekologiczny			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	stan bdb / potencjał maks.	MAKSYMALNY	MAKSYMALNY
DOBRY	stan db / potencjał db	DOBRY	DOBRY
UMIARKOWANY	stan / potencjał umiarkowany	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SŁABY	stan / potencjał słaby	SŁABY	SŁABY
ZŁY	stan / potencjał zły	ZŁY	ZŁY
stan chemiczny			
DOBRY	stan dobry		
PSD_sr	poniżej stanu dobrego	przekroczone stężenia średnioroczne	
PSD_max		przekroczone stężenia maksymalne	
PSD		przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne	
stan			
DOBRY	stan dobry		
ZŁY	stan zły		

ocena spełnienia wymogów dla obszaru chronionego	
T	spełnione wymogi
N	niepełnione wymogi

6.1.2. Ochrona wód podziemnych

Za pomocą monitoringu jakości wód podziemnych dostarczane są informacje o ich stanie chemicznym, zmianach, a także sygnalizowane są zagrożenia w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (OSN),

znajdujących się na terenie niektórych jednolitych części wód podziemnych. Z racji nowego podziału kraju na jednolite części wód podziemnych obowiązującego od 2016 r., wykonany w 2014 r. monitoring nie pokrywa się już z aktualnym stanem JCWPd Powiatu Pszczyńskiego.

Źródła zanieczyszczenia wód podziemnych

Zagrożenia środowiska ze strony zanieczyszczeń wód podziemnych są zależne nie tylko od wielkości i charakteru uciążliwych obiektów zanieczyszczających, ale też od wykształcenia skał stanowiących izolację poziomów wodonośnych, kierunków migracji oraz stopnia odporności na zanieczyszczenie.

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z ich kontaktu z powierzchnią ziemi, wodami glebowymi, wodami powierzchniowymi, atmosferą oraz opadami atmosferycznymi. W miejscach, gdzie brak jest izolacji poziomu wodonośnego lub izolacja jest niepełna, następuje szybka wymiana wody, a tym samym przemieszczanie się zanieczyszczeń.

Woda w czasie migracji ulega procesom samooczyszczania. Ma to miejsce na obszarach występowania trzeciorzędowego piętra wodonośnego, które jest częściowo izolowane, a zwierciadło wody występuje stosunkowo płytko.

6.2. Stan gospodarki wodno-ściekowej w Powiecie Pszczyńskim

Urządzenia sieciowe na terenie Powiatu Pszczyńskiego (2015 r.)

Wodociągi

- długość czynnej sieci rozdzielczej – 885,8 km,
- długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy – 204,9 km,
- długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej – 204,9 km,
- przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania 21 860 szt.,
- woda dostarczona gospodarstwom domowym 3344,2 dam³,
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej 108 849 osoby (2014 r.),
- zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca 30,5 m³.

Kanalizacja

- ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej 73 445 osób (2014 r.)

Sieć gazowa

- ludność korzystająca z sieci gazowej - 76 887 osób (2014 r.)

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności (2014 r.)

ogółem

- wodociąg - 99,5%
- kanalizacja- 67,1%

Sieć rozdzielcza na 100 km² (2014 r.)

ogółem

- sieć wodociągowa – 187,0 km
- sieć kanalizacyjna - 144,7 km
- sieć gazowa - 171,8 km

Zużycie wody (2014 r.)

- na 1 mieszkańca 30,5 m³

Na terenie Powiatu pszczyńskiego istnieje bardzo wysoki odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Istniejące komunalne oczyszczalnie ścieków na terenie Powiatu Pszczyńskiego:

1. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków „Pszczyzna” zlokalizowana na terenie sołectwa Jankowice w województwie śląskim w powiecie pszczyńskim w gminie Pszczyzna. Teren oczyszczalni o powierzchni 3,7 ha od strony zachodniej graniczy z wodociągami „GOCZA”. Od strony południowej oczyszczalnia graniczy z rzeką Pszczyńką, będącą równocześnie odbiornikiem ścieków oczyszczonych, od strony północnej z kompostownią, natomiast od strony wschodniej oczyszczalnia otoczona jest łąkami i pastwiskami.

2. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w północnej części sołectwa Wisła Wielka, o przepustowości 700m³/d. Od strony południowej w kierunku północnym przez teren działki oczyszczalni przebiega rów melioracyjny, który na terenie oczyszczalni jest zarurowany, a do którego odprowadzane są ścieki oczyszczone.

Oczyszczalnia ścieków w Wiśle Wielkiej została wybudowana i oddana do eksploatacji na początku lat 90. Podstawą technologii biologicznego oczyszczania ścieków były złoża biologiczne. Ze względu na zły stan techniczny złóż oczyszczalnia została zmodernizowana – zaadaptowano jeden z dwóch istniejących stawów fakultatywnych na bioreaktor, w którym prowadzony jest proces oczyszczania ścieków metodą niskoobciążonego osadu czynnego.

3. PGK sp. z o. o. w Suszcu - Średnie obciążenie oczyszczalni wynosi około 500 m³/d. Istnieje możliwość dociążenia oczyszczalni do 1 700 m³/dobę. Oczyszczanie biologiczne odbywa się w reaktorze wielofunkcyjnym, który współpracuje z osadnikami służącymi do końcowego klarowania ścieków oraz zagęszczania recyrkulowanego osadu czynnego. Ścieki oczyszczone w ponad 90% zawracane są do obiegu technologicznego KWK „Krupiński”, a nadmiar kierowany jest do rowu nr XIIIa w Suszcu.

4. Oczyszczalnia w Kobielicach jest oczyszczalnią małą. Zlokalizowana jest w gminie Suszec. Razem z oczyszczalnią w Suszcu należy do PGK sp. z o.o. Suszec

5. Kobiórski Zakład Komunalny

Na terenie gminy Kobiór działa sieć kanalizacji sanitarnej składająca się z kolektorów z PCV o średnicach \varnothing 200, \varnothing 300 i \varnothing 400 oraz przyłączy. Do kanalizacji podłączonych jest około 65 % mieszkańców miejscowości Kobiór oraz obiekty usługowe gminy. Pozostała część obiektów gminy posiada indywidualne rozwiązania w zakresie gospodarki ściekowej. Ścieki odprowadzane kanalizacją transportowane są na gminną oczyszczalnię ścieków mechaniczno – biologiczną „Wschód”. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w południowo – wschodniej części gminy na lewym brzegu rzeki Korzeniec (przy ul. Centralnej 57). Przepustowość oczyszczalni wynosi 300 m³ /dobę, obecnie oczyszczalnia pracuje z 33 % obciążeniem. Wody opadowe i roztopowe z terenu gminy odprowadzane do odbiorników bez podczyszczania.

6. Oczyszczalnia ścieków Krzyżowice

Zlokalizowana jest na terenie Gminy Pawłowice. Administrowana jest przez Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Stopień skanalizowania Gminy jest bardzo wysoki.

Ścieki odprowadzane z obszarów skanalizowanych gminy oczyszczane są oczyszczalni:

- stopnia mechanicznego Pawłowice, ul. Słowików,
- stopnia biologicznego Krzyżowice, ul. Zwycięstwa

Sieć kanalizacji sanitarnej znajduje się na terenie wszystkich sołectw.

Sieć kanalizacyjna powstała w latach 1990 2015 jest nadal rozbudowywana.

Istnieje możliwość oczyszczania ścieków na oczyszczalni Krzyżowice – konieczna przebudowa.

Sieć ta wykonana jest z tworzyw sztucznych.

W latach 2012- 2015:

- przebudowa oczyszczalni ścieków w Krzyżowicach – 2012 rok.
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Krzyżowice- kanalizacja sanitarna ciśnieniowo – grawitacyjna

7. Oczyszczalnia ścieków „Lemna” w Miedznej

Oczyszczalnia ścieków „Lemna” funkcjonuje od 1995 r. Administrowana jest przez Gminny Zakład Inżynierii Komunalnej. Oczyszczone ścieki, rurociągiem leżącym na gruncie Nadleśnictwa Kobiór, trafiają do rzeki Pszczyńki. Ścieki komunalne odprowadzane z miejscowości Miedzna, Grzawa, Frydek i Gilowice, doprowadzone są kolektorem do przepompowni, która przetacza je do komory rozprężającej, skąd ścieki przepływają przez kolejne urządzenia technologiczne oczyszczalni. Nadzór nad prawidłową pracą sprawują pracownicy GZGK sp. z o.o.

8. Oczyszczalnia ścieków „Promlec” w Woli. Wybudowana na potrzeby kopalni węgla kamiennego w Woli. Oczyszczalnia ścieków od początku należała do kopalni, jednak aktualnie jest własnością Gminy Miedzna. Kopalnię wybudowano w latach 80-tych ubiegłego wieku. Ścieki pochodzą z miejscowości Wola, Gilowice i Góra. Doprowadzane są kolektorem do przepompowni która przetacza je na stopień oczyszczania mechanicznego.

Dodatkowo z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój odprowadzane są ścieki do oczyszczalni ścieków należącej do Przedsiębiorstwa Inżynierii Miejskiej sp. z o.o. w Czechowcach-Dziedzicach.

Analiza SWOT- gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- poziom skanalizowania w 3 gminach powiatu obejmujący ok. 95% gospodarstw domowych, - wysoka skuteczność samorządów gminnych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na potrzeby rozbudowy systemów oczyszczania ścieków,	- wpływ działalności antropogenicznej na jakość wód powierzchniowych (niezadowalająca jakość wód), - niewystarczający system ujmowania i oczyszczania ścieków bytowych,
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- ciągły wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie konieczności ochrony środowiska wodnego przed zanieczyszczeniami ściekami bytowymi, - rozbudowa systemu oczyszczania ścieków na terenach nieobjętych do tej pory systemem kanalizacji sanitarnej - opracowanie aktualizacji planów gospodarowania wodami dla dorzeczy.	- brak skutecznych rozwiązań systemowych i organizacyjnych mających na celu rozwiązanie problemu nieodpowiedniej gospodarki ściekami, - nikłe możliwości finansowe gmin w zakresie sfinansowania nowej kanalizacji i modernizacji oczyszczalni ścieków, szczególnie na terenach wiejskich, bez wsparcia zewnętrznego, - występujący deficyt wodny skutkujący coraz częstszym występowaniem suszy.

Źródło: Opracowanie własne

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki działań do 2020 r:

- Systematyczna rozbudowa i modernizacja wodociągów wraz z instalacją przyłączy ze szczególnym uwzględnieniem najslabiej zwodociagowanych terenów Powiatu,
- Kształtowanie świadomości ekologicznej na temat zasad korzystania z zasobów środowiska wodnego,
- Kontrola zagospodarowania ścieków na terenach nieskanalizowanych,
- Zabezpieczenie lub likwidacja nieczynnych ujęć wody,

- Optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i produkcyjnych (stymulacja do zmniejszania jej zużycia),
- Rozwój i modernizacja gospodarki ściekowej na terenie Powiatu wraz z budową nowych odcinków kanalizacji sanitarnej zbiorczej,
- Wspieranie budowy szczelnych zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o zabudowie ekstensywnej lub poza zasięgiem projektowanej sieci kanalizacyjnej,

Cel długoterminowy do 2024 r.:

- Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych poprzez ochronę jakości i ilości wód.

6.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Podstawą prawną monitoringu jakości powietrza jest Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 519). Określa ona zakres oraz organizację systemu oceny jakości powietrza w województwie. Podstawą określenia kształtu wojewódzkiego systemu oceny jakości powietrza są wstępne i 5-letnie oceny jakości powietrza sporządzane dla poszczególnych substancji w powietrzu. Ustawa oraz rozporządzenia Ministra Środowiska obligują do położenia szczególnego akcentu na monitorowanie jakości powietrza w aglomeracjach i strefach, w których na podstawie oceny wstępnej stwierdzono przekroczenie górnego progu szacowania stężeń.

Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego - uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 roku, wskazuje, iż Powiat Pszczyński należy do strefy śląskiej o kodzie - PL2405.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe,
- klasa C1 - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny 20 µg/m³ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 roku (faza II),
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wyniki średnich rocznych stężeń pyłu zawieszonego w roku 2014-PM₁₀ w µg/m³ na stanowisku pomiarowym w Pszczynie wyniósł 52 µg/m³. Wartość ta od 3 lat ma tendencję spadkową, jednak wciąż jest za wysoka (średnia rocznych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ dla województwa śląskiego wyniosła 40 µg/m³).

Ocena jakości powietrza

Celem wojewódzkiego systemu monitoringu jakości powietrza jest dostarczenie danych na potrzeby wstępnych, pięcioletnich i rocznych ocen jakości powietrza w strefach oceny określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem (S2), emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S17) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne (S15), występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s). W części

południowej województwa, prowadzone w latach 2014 i 2015 na stacji w Godowie pomiary parametrów meteorologicznych wskazują, że od 25% w 2014 do 34% 2015 roku wszystkich kierunków pochodziło z sektora WSW-SSE.

Stan jakości powietrza atmosferycznego w Powiecie pszczyńskim

Monitoring powietrza atmosferycznego

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012, poz. 914).

Powiat pszczyński znajduje się w strefie śląskiej (kod strefy PL2405).

Na terenie Powiatu pszczyńskiego znajduje się stacja manualna monitoringu zanieczyszczeń pyłowych zlokalizowana w Pszczynie- ul. Bogedaina.

Wyniki pomiarów stężeń średniorocznych wybranych zanieczyszczeń, prowadzonych na stacjach i w punktach zlokalizowanych na terenie strefy śląskiej, na podstawie których wykonano klasyfikację strefy, przedstawiono poniżej.

Wyniki pomiarów wybranych substancji w wybranych punktach pomiarowych

Stanowisko pomiarowe	Maks. stężenie 24-godzinne w 2015 roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Średnie stężenie w 2015 roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
		NO ₂	Pył PM10	Pył PM2,5
Żywiec, ul. Kopernika	75	17	44*	-
Cieszyn, ul. Mickiewicza	45	15	33*	-
Złoty Potok - Leśniczówka	36	10	26**	19*
Ustroń, ul. Sanatoryjna	24	13	23**	-
Pszczyna, ul. Bogedaina	-	-	52*	-
Godów, ul. Gliniki	-	-	44*	35*
Wodzisław Śląski	62	21	46**	-
Tarnowskie Góry	-	-	38*	29*

- - pomiar manualny, ** - pomiar automatyczny

Wartości średnioroczne stężeń benzenu mierzone przy użyciu próbników pasywnych

Miejscowość	Średnie stężenie w 2015 roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
	Benzen
Czechowice-Dziedzice	3,4
Złoty Potok	1,3

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie Powiatu pszczyńskiego wg danych za rok 2015, Bielsko – Biała, wrzesień 2016 r.

Wyniki klasyfikacji strefy śląskiej przedstawiono poniżej uwzględniając kryteria:

Ocena strefy PL2405

- ze względu na ochronę zdrowia:
 - klasa C dla ozonu ze względu na dopuszczalną częstość przekraczania stężeń,
 - klasa D2 dla ozonu za przekroczenie poziomu celu długoterminowego,
 - klasa C dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(α)pirenu,
 - klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego,

- klasa A dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenku azotu, dwutlenek siarki, benzen, ołów, tlenek węgla, arsen, kadm i nikiel – oznacza to konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- klasa A dla dwutlenku siarki,
- klasa A dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, co oznacza utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej:
 - klasa C - przekroczenie poziomu docelowego ozonu,
 - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.
 - Klasa D2 – przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 – na stacji tła regionalnego w Żłotym Potoku (gm. Janów), wskaźnik ten jest uśredniony dla 5 lat i wyniósł 22396 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h, dla 2015 roku 29983 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h.

Po dokonaniu oceny strefy z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy śląskiej stwierdzono:

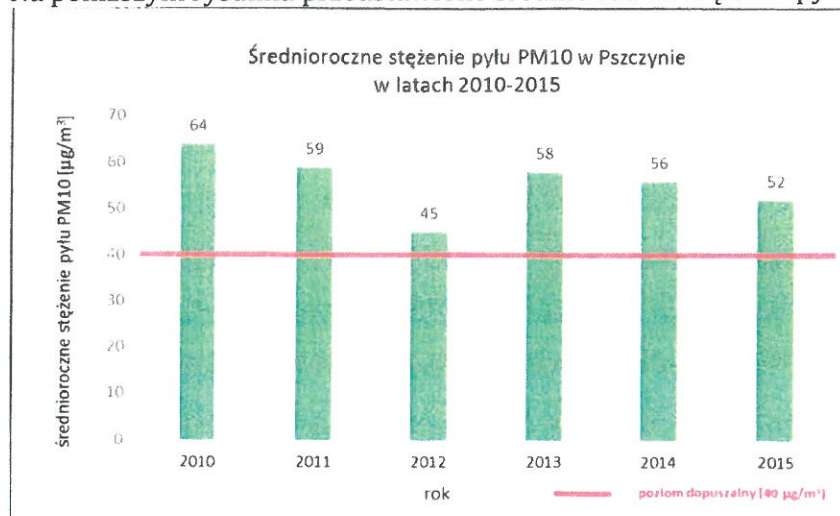
- Strefa śląska badana ze względu na zanieczyszczenie pyłem mieści się w klasie C.
- Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24 – godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była wyższa niż dopuszczalna częstość i wynosiła w strefie śląskiej - od 16 dni w Ustroniu, 20 w Żłotym Potoku do 117 dn i w Pszczynie., przekraczając na tym stanowisku 3,3 krotnie dopuszczalną częstość.

W porównaniu do 2014 roku, częstości przekroczeń w 2015 roku w strefie śląskiej wzrosły o 4 przekroczenia w Lublińcu i Zawierciu, o 22 w Myszkowie.

Zmniejszyły się o 1 dzień w żłotym Potoku, o 6 dni w Cieszynie, o 16 w Żywcu, o **21 dni w Pszczynie** i Ustroniu, o 23 w Wodzisławiu, o 25 w Knuruwie i Tarnowskich Górach oraz 27 w Godowie.

- Wartości średnioroczne stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2015 roku w strefie śląskiej wynosiły od 70 do 140 % poziomu dopuszczalnego,
- Wartości średnioroczne stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2015 roku w strefie śląskiej wyniosły od 23 (Ustroń) do 52 (Pszczyna) $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość dopuszczalna $40\mu\text{g}/\text{m}^3$

Na poniższym rysunku przedstawiono średnie roczne stężenia pyłu PM 10 dla Pszczyny.

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie Powiatu pszczyńskiego wg danych za rok 2015, Bielsko – Biała, wrzesień 2016 r.

Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 na stanowisku pomiarowym w Pszczynie w latach 2010-2015.

- Strefa śląska badana ze względu na zanieczyszczenie pyłem PM_{2,5} mieści się w klasie C.
- **Strefa śląska badana ze względu na stężenie benzo-a- pirenu znalazła się w klasie C.**
- Wartości średnioroczne stężeń benzo-a- pirenu w strefie śląskiej wyniosły od 5 do 9 ng/m³ (wartość docelowa 1ng m³),
- W 2015 roku porównaniu do 2014 roku, stężenie tej substancji w strefie śląskiej wzrosło na stanowisku w Pszczynie, bez zmian w Zawierciu, Żywcu, Lublińcu i Knurowie. Na pozostałych stanowiskach zanotowano spadek wartości średniorocznej.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem (S2), emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S17) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne (S15), występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s). W części południowej województwa, prowadzone w latach 2014 i 2015 na stacji w Godowie pomiary parametrów meteorologicznych wskazują, że od 25% w 2014 do 34% 2015 roku wszystkich kierunków pochodziło z sektora WSW-SSE.

Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródła energii są istotnym czynnikiem zrównoważonego rozwoju kraju i województwa śląskiego. Rozwój odnawialnych źródeł energii wiąże się z poprawą efektywności energetycznej. Przyjęta w 2000 roku przez Radę Ministrów Strategia rozwoju energetyki odnawialnej zakłada zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym kraju do 14% w roku 2020. W województwie śląskim dokonano inwentaryzacji zasobów i oszacowano potencjał źródeł odnawialnych w ramach Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego. Potencjał zasobów odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu zgodnie z programem został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tab. Potencjał zasobów odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu pszczyńskiego (wg Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego).

Powiat	Wiatr	Słońce	Biomasa	Geotermin a	Wody powierzchniow e	Biogaz z biogazowni rolniczych
pszczyński	-	+	+	-	+	++

Źródło: opracowanie własne.

Objaśnienie: ++ duży potencjał, + średni potencjał, - niewielki potencjał

Powiat pszczyński ma stosunkowo duży potencjał wykorzystania biogazu rolniczego w celach energetycznych. Do grupy gmin, które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami do rozwoju biogazowni rolniczych zaliczane są te gminy, na terenie których występuje pogłowie podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich w ilości ponad 2000 SD. Gminy posiadające korzystne warunki to: Miedźna, Pawłowice, Pszczyna, Suszec. Na terenie powiatu istnieją również korzystne warunki do rozwoju wykorzystania energii z biomasy. Najbardziej korzystnymi warunkami (wzięto pod uwagę możliwy do pozyskania potencjał drewna oraz słomy i siana) charakteryzuje się gmina Pszczyna, Miedźna i Pawłowice.

W gminie Pszczyna istnieje możliwość pozyskiwania energii w wód powierzchniowych. Energia słoneczna może być wykorzystana praktycznie na terenie całego powiatu, potencjał

wykorzystania energii słonecznej ocenia się na średnim poziomie. Na terenie powiatu nie ma zbyt wielu warunków do wykorzystania energii wiatru oraz geotermii ze względu na mały potencjał.

Analiza SWOT- ochrona powietrza atmosferycznego

Ochrona powietrza atmosferycznego	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- dobrze rozwinięty monitoring jakości powietrza, - - sukcesywny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych, - dobre warunki dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	- systemy ogrzewania indywidualnego, w których wykorzystywane są niskiej jakości paliwa stałe, w tym odpady, - duża energochłonność istniejących budynków mieszkalnych i publicznych, - napływ zanieczyszczeń pyłowych spoza granic powiatu
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- możliwość pozyskania środków w ramach RPO WŁ 2014- 2020 na cele związane z gospodarką niskoemisyjną i OZE, - realizacja założeń uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego, - wsparcie rozwoju przyjaznej dla środowiska infrastruktury transportowej.	- spalanie paliw złej jakości w niskosprawnych kotłach, emisja pyłów i benzo(a)pirenu - brak krajowych uregulowań prawnych w kwestii jakości paliw oraz standardów produkowanych kotłów dla instalacji spalania w indywidualnych gospodarstwach domowych, - brak stabilności i skuteczności systemu wsparcia dla wytwórców energii odnawialnej,

Źródło: Opracowanie własne

Ochrona powietrza atmosferycznego

Kierunki działań do 2020 r:

- wzrost efektywności energetycznej obiektów powiatu, poprzez zmniejszanie energochłonności urządzeń i instalacji oraz strat energii (poprzez termomodernizację obiektów powiatu, wymianę źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii);
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza;
- włączanie się w inicjatywy związane z rozwojem monitoringu jakości powietrza;
- budowa centrum przesiadkowego;
- rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej,
- remonty dróg powiatowych oraz usprawnianie układów komunikacyjnych;
- przekazywanie mieszkańcom powiatu informacji o przekroczeniach poziomu dopuszczalnego, docelowego, informowania i alarmowego substancji w powietrzu.

Cel długookresowy do 2024 r:

- kontynuowanie zadań z zakresu podniesienia jakości powietrza poprzez zmniejszenie zużycia energii, wymianę źródeł energii lub stosowanie odnawialnych źródeł energii.

6.4. Przeobrażenia gleb i przekształcenia powierzchni ziemi

Negatywnie na kondycję gleb wpływają praktyki polegające na wypalaniu roślinności polowej, łąkowej i ruderalnej. Wypalanie roślinności zakłóca równowagę glebową. Niszczenie substancji próchnicowych powoduje pogorszenie właściwości agrofizycznych gleb, zmniejszenie aktywności biologicznej i zawartości azotu organicznego, jak również osłabienie właściwości sorpcyjnych gleb, co w konsekwencji prowadzi do zmniejszenia żyzności gleby. Poza tym wypalanie roślinności powoduje przesuszanie gleb. Dymy z wypalania pod wpływem tlenu ulegają w atmosferze fizycznym i chemicznym przemianom, wskutek których powstaje zawiesina kwasu siarkowego i siarczanów zakwaszająca gleby i wody.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności przemysłowej, rolniczej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych.

Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- rejonami budowy nowych terenów mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami przemysłowymi,
- terenami kopalni,
- terenami pokopalnianymi,
- miejscami składowania odpadów;

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważną rolę odgrywa emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznego degradowania gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Powiat Pszczyński charakteryzuje się występowaniem gleb typu lessowego, urodzajnymi, dobrze magazynującymi wodę. Ich charakter jest konsekwencją procesów glebotwórczych na bazie wyjściowego materiału skalnego oraz erozyjnej działalności cieków wodnych. Znaczna część gleb na tych obszarach to gleby o wysokiej klasie bonitacji (kl. III). Położenie części Powiatu na obszarach oddziaływania górniczego sprawia, iż te tereny cechują się dużymi zniekształceniami, na których powstają leje depresyjne i zalewy.

Degradacja gleb może być powodowana zarówno czynnikami naturalnymi (tj. procesy erozyjne, dopływ toksycznych składników, zakwaszenie gleb, naruszenie równowagi chemicznej, wahania poziomu wód gruntowych, zmianami klimatu oraz szaty roślinnej, czy spadek jakości próchnicy) jak i antropogenicznymi (emisje pyłów i gazów, motoryzacja, spalanie odpadów i śmieci, osady ściekowe o nieodpowiedniej w stosunku do norm zawartości pierwiastków, nawozy sztuczne, preparaty ochrony roślin czy kwaśne deszcze).

Okręgowa stacja chemiczno – rolnicza w Gliwicach w latach 2005 – 2008 przebadła 6413 próbek glebowych z użytków rolnych zlokalizowanych na terenie powiatu pszczyńskiego.

Z badań wynika, iż gleby Powiatu pszczyńskiego charakteryzują się najkorzystniejszymi warunkami edeficznymi do realizacji funkcji rolniczej, do których zalicza się m. in.: zasobność w składniki pokarmowe, tlen i wodę, ilość próchnicy, czy pH.

Udział gleb	Gleby kwaśne	Gleby wymagające wapnowania	Gleby wymagające nawożenia związkami fosforu	Gleby wymagające nawożenia związkami potasu
Powiat Pszczyński	70 %	62 %	36 %	57 %

W latach 2002 – 2004 Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie przeprowadził analizę jakościową gleb w rejonie Pszczyńskim. Badania wykazały, iż gleby te spełniają standardy jakościowe obowiązujące dla Grupy A - wymagania dla obszarów chronionych

(ustawa o ochronie przyrody i ustawa prawo wodne). Analiza obejmowała badanie zawartości metali: arsenu, baru, chromu, cynku, kadmu, kobaltu, , miedzi, niklu, ołowiu, i rtęci. Wartości były dwukrotnie wyższe od wartości przeciętnych (median) notowanych dla gleb obszarów niezabudowanych.

Analiza SWOT- ochrona gleb i powierzchni ziemi

Ochrona gleb i powierzchni ziemi	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- niski stopień zagrożenia osuwiskami powstającymi z przyczyn naturalnych, -duże zasoby gruntów rolnych, wysoka kultura upraw rolnych,	= spadek udziału gruntów użytkowanych rolniczo na rzecz powiększania powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, - degradacja gleb i powierzchni ziemi związana z funkcjonowaniem kopalń węgla kamiennego,
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
-wsparcie dla rolników wprowadzających uprawy ekologiczne oraz bezpłatne doradztwo rolnicze, - wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w górnictwie,	- zmiany klimatyczne powodujące wzrost temperatury oraz zmniejszenie ilości opadów, - możliwość uruchomienia nowych kopalń węgla kamiennego wydobywających metodą „na zawał”,

Źródło: Opracowanie własne

Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Kierunki działań do 2020r:

- Ochrona gleb przed procesami wpływającymi na ich degradację,
- Gospodarowanie glebami w sposób odpowiadający ich klasie bonitacyjnej i zanieczyszczeniu;
- Rekultywacja gleb i gruntów zdegradowanych,
- Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej stanu gleb i ich prawidłowego wykorzystania;
- Przeznaczanie pod zalesienie lub funkcję turystyczną gleb, nienadających się do produkcji rolnej;
- Prawidłowe zagospodarowanie terenów pokopalnianych.

Cel długookresowy do 2024 r:

- Ochrona i rekultywacja gleb i gruntów wraz z ich racjonalnym wykorzystaniem

6.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.), przez poważną awarię rozumie się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

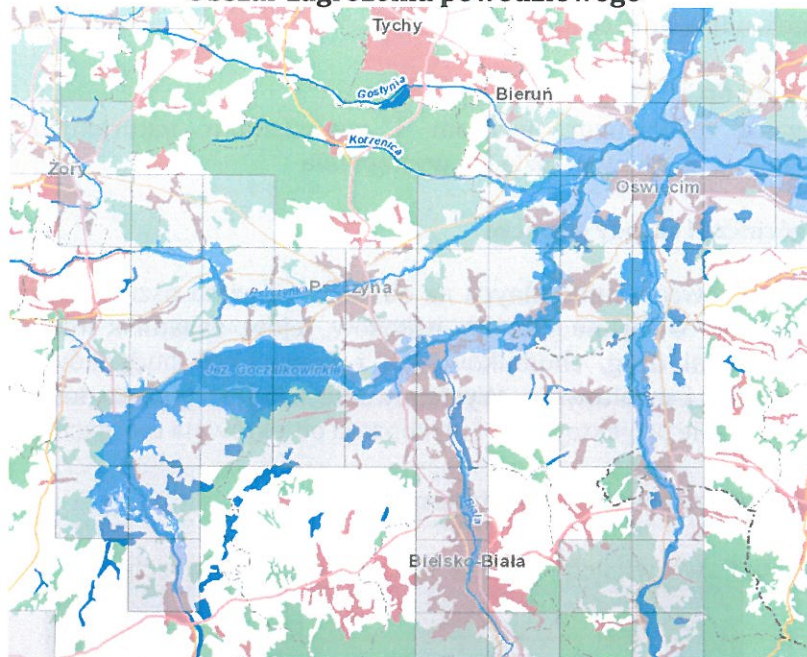
Zagrożenie powodziowe

Powiat Pszczyński z racji swego położenia, leży w obszarze zagrożenia powodziowego. Już niejednokrotnie samorządy powiatu podejmowały próby walki ze skutkami zalania w postaci np. remonty dróg, ale również starają się przeciwdziałać niszczącej sile wody za pomocą remontów przepustów, czy regulacjom rzek. Jednak inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają w dużej mierze poza możliwości finansowe powiatu.

Aktualnie największą ochronę przeciwpowodziową dla powiatu stanowi Zbiornik retencyjny na Wiśle w gm. Goczałkowice.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projekt planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym, ale również działania informacyjne i koordynujące w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Obszar zagrożenia powodziowego

Źródło: www.mapy.isok.gov.pl.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych;
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Aktualnie władze samorządowe Powiatu Pszczyńskiego przystąpiły do realizacji zadania przeciwpowodziowego w postaci regulacji potoku Goczałkowickiego. W ramach prac wykonywana jest regulacja dna i brzegów cieku, a także wymiana przepustów.

Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Kierunki działań do 2020 r:

- prowadzenie monitoringu potencjalnych zagrożeń środowiskowych, w celu ich zapobiegania,
- racjonalna polityka dotycząca inwestycji o dużym ryzyku wystąpienia awarii,
- opracowanie planów szybkiego reagowania kryzysowego, co zminimalizuje wielkość ewentualnych strat,
- poszerzenie świadomości lokalnej społeczności o postępowaniu w razie wystąpienia klęsk żywiołowych czy katastrof,
- wyposażenie jednostek powiatu w niezbędny sprzęt służący likwidacji strat po klęsce żywiołowej,

- prowadzenie zabiegów technicznych zapobiegających skutkom powodzi, udrażnianie studzienek, odmulanie cieków wodnych itp.

Cel długookresowy do 2024 r:

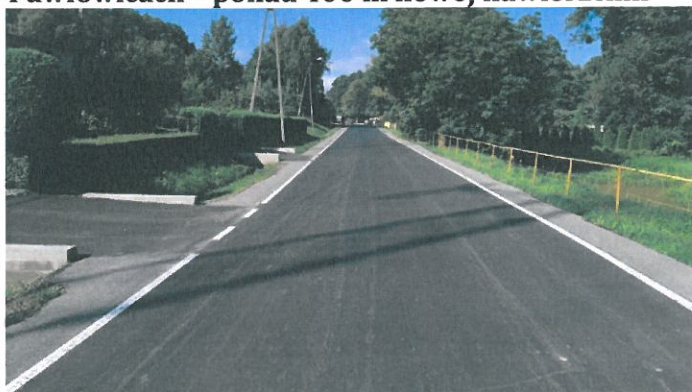
- Zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

6.6. Zagrożenia górnicze i szkody górnicze

Z racji wydobycia surowców mineralnych na obszarze powiatu pszczyńskiego, realne staje się zagrożenie geologiczne w formie szczelin, uskoków, lejów, zapadlisk itd. Tego typu zjawiska skutkują uszkodzeniami dróg, chodników, jak i konstrukcji budynków. Deformacje mogą wytworzyć się szybko i gwałtownie. Występowanie ich jest typowo losowe, dlatego należy pamiętać o nich w trakcie projektowania i wykonania obiektów na terenach górniczych.

- Rekompensaty za powstałe szkody górnicze
(sierpień 2016 r.)

- ul. Wyzwolenia w Pawłowicach – ponad 400 m nowej nawierzchni

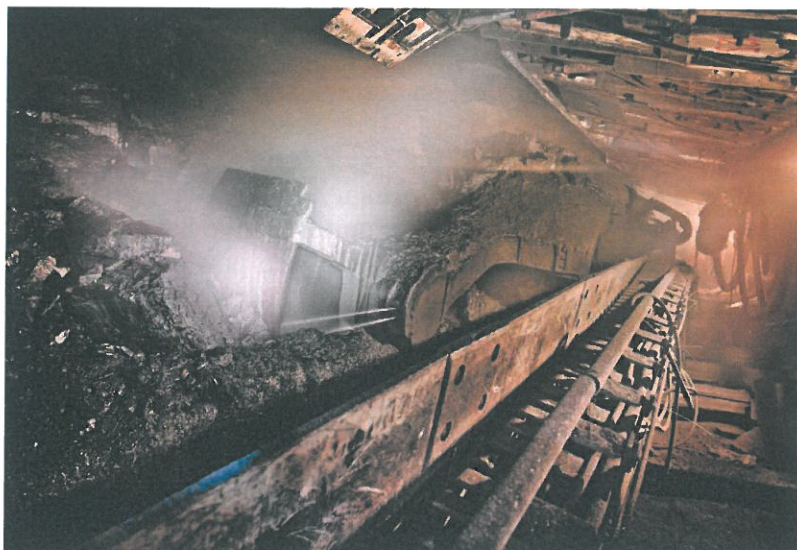
Koszt remontu pokryła JSW S.A. KWK „Pniówek”, tytułem rekompensaty za powstałe szkody górnicze

Zakres robót obejmował wymianę 425 m. nawierzchni, obustronne utwardzenie poboczy oraz odtworzenie oznakowania poziomego przy krawężniach jezdni. Wymienione zostały także bariery – w miejsce starych postawiono 90 metrów nowych aluminiowych.

- **Wstrząsy**

Po wznowieniu przed kilku laty wydobycia węgla kamiennego pod Goczałkowicami, mają miejsce widoczne wpływy tej działalności. Są to głównie: deformacje oraz udokumentowane szkody w budynkach, obiektach budowlanych.

Istniejącej eksploatacji towarzyszy występowanie wstrząsów odczuwalnych na powierzchni przez mieszkańców.

Dane Strony internetowej Powiatu Pszczyńskiego

Proces wydobywania węgla kamiennego

Wstrząsy górotworu odnotowywane są na stacji sejsmicznej w Goczałkowicach – Zdroju.

Zanotowano kilka wyczuwalnych wstrząsów, ostatnio w lipcu i sierpniu 2016 r.

Fakt występowania wstrząsów wymaga przeprowadzenia w zakładzie górniczym prowadzącym eksploatację, gruntownych badań i ekspertyz w tym zakresie.

Z uwagi na bezpieczeństwo mieszkańców i potencjalne skutki prawdopodobnych kolejnych wstrząsów, konieczne jest podjęcie określonych działań przez Organy Nadzoru Górniczego.

6.7. Ochrona przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

6.7.1. Hałas

Hałas jako zjawisko szkodliwe dla zdrowia, uciążliwe i powodujące dyskomfort funkcjonowania człowieka w środowisku podlega unormowaniom i jest ewidencjonowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach monitoringu hałasu oraz działalności kontrolnej.

Według Światowej organizacji Zdrowia (WHO) „Zdrowiem nazywamy stan pełni dobrego samopoczucia w sferze: fizycznej, psychicznej i społecznej, a nie tylko brak konkretnego schorzenia, ułomności czy cierpienia”. Z definicją zdrowia dobrze koresponduje definicja hałasu. Stanowi ona, iż hałasem nazywa się każdy dźwięk szkodliwy, uciążliwy bądź dokuczliwy. W zależności od poziomu dźwięku, skutki zagrożenia hałasem w środowisku sklasyfikować można do przypadków: utraty słuchu, zakłócenia snu, osłabienia procesów poznawczych, osłabienia zdrowia psychicznego, psychofizjologicznych reakcji stresowych, zwiększonego ryzyka chorób krążenia, uciążliwości i dokuczliwości hałasu. Zauważyć bowiem należy istotny zwrot podejścia, który miał miejsce w ostatnich latach i w ramach którego zintensyfikowano rozpoznanie skutków przede wszystkim hałasu nocnego. Wyrazem tego podejścia są wydane pod koniec roku 2009 przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) „Wytyczne odnośnie hałasu nocnego w Europie”. W materiale tym zebrano w formie syntetycznej najnowsze wyniki badań odnośnie hałasu w środowisku (głównie dla pory nocnej choć nie tylko), a następnie sformułowano wytyczne i proponowane kierunki ocen i postępowania. Do głównych źródeł akustycznych zaburzeń środowiska na terenie Powiatu Pszczyńskiego należą:

- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu,
hałas przemysłowy (związany z zakładami produkcyjnymi, usługowymi
rzemieślniczymi, terenami budowy, liniami elektroenergetycznymi),

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.), ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu

jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez: utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie i zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Monitoring hałasu w Powiecie Pszczyńskim

Zgodnie z programem Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013-2015 WIOŚ w Katowicach w 2015 r. przeprowadził badania monitoringowe hałasu w środowisku mające na celu określenie klimatu akustycznego w gminie Pawłowice, powiat Pszczyński.

Pomiaru dokonano w jednym rejonie badawczym RB1, w punkcie referencyjnym oznaczonym symbolem PR1, w miejscowości Pawłowice, przy ulicy Leśnej w rejonie pomiarowym – od skrzyżowania DW 938 do skrzyżowania z al. Lipową.

W ww. opracowaniu do oceny klimatu akustycznego środowiska i wykonania map akustycznych zastosowano:

1) wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych, o których mowa w art. 118 ust. 1 oraz programów ochrony środowiska przed hałasem, o którym mowa w art. 119 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.), w tym:

a) L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),

b) L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00);

2) wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby, w tym:

a) $L_{Aeq D}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00),

b) $L_{Aeq N}$ – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).

W ocenie klimatu akustycznego wybranych rejonów badań przyjęto zasadę, że jeżeli teren może być zaliczony do kilku rodzajów terenów, o którym mowa w art., 113 ust. 2 pkt 1 ustawy Poś, uznaje się, że dopuszczalne poziomy hałasu powinny być ustalone jak dla przeważającego rodzaju terenu.

Przedstawione wyniki badań akustycznych w bezpośrednim sąsiedztwie badanych odcinków dróg, przy których zlokalizowane są budynki mieszkalne na terenie gminy Pawłowice, wskazują na:

- **w zakresie uzyskanych wartości wskaźników oceny hałasu środowiskowego w punktach pomiarowych zlokalizowanych w rejonach badań:**

PR1 – Pawłowice, ul. Leśna, droga krajowa DK 81:

- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{DWN}^{8d} o 8,6 dB
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu $L_{Aeq D}$ o 10 dB

RB1 – Pawłowice, ul. Leśna, droga krajowa DK 81, na odcinku od skrzyżowania z DW 938 do skrzyżowania z al. Lipową, 460 m.

- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{DWN}^{7d} o 1,0 dB
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu $L_{Aeq D}$ o 2,8 dB

- **w zakresie czynników struktury i natężenia ruchu pojazdów:**
 - w porze dnia, natężenie ruchu pojazdów w badanym przekroju wyniosło 1842 pojazdów na godzinę, przy 7,2% udziału pojazdów ciężkich, brak danych o natężeniu ruchu pojazdów w porze nocnej.

- **w zakresie negatywnego zasięgu oddziaływania hałasu w środowisku, wyznaczonego na podstawie modelowania akustycznego:**
 - znaczne oddziaływanie badanego odcinka drogi na zabudowę mieszkaniową w ciągu dnia i nocy;
 - szerokość pasa terenu po obu stronach drogi, narażonego na poziom hałasu powyżej wartości dopuszczalnej, wyznaczonego dla wskaźnika $L_{DWN} = 64$ dB, wynosi ok 80 m i obejmuje swym zakresem budynki znajdujące się w pierwszej i drugiej linii zabudowy;
 - w przypadku wartości dopuszczalnej wskaźnika $L_N = 59$ dB, ponadnormatywne oddziaływanie hałasu odejmuje swym zakresem budynki zlokalizowane w pierwszej linii zabudowy, a jego szerokość liczona od skraju jezdni wynosi ok 45 m.

6.7.2. Pole elektromagnetyczne

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.), definiuje pola elektromagnetyczne (PEM), jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, tworzące zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM) nazywamy emisje zaburzenia energetycznego wywołanego zmianą przyspieszenia jakichkolwiek ładunków elektrycznych np. przepływem prądu elektrycznego. Promieniowanie dzieli się na dwie zasadnicze grupy:

- promieniowanie jonizujące, występuje w wyniku stosowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych oraz lokalnie sztucznych źródeł promieniowania w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,
- promieniowanie niejonizujące występuje wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, urządzeń łączności, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, domowego sprzętu elektrycznego (np. kuchenki mikrofalowe, piece indukcyjne), elektronicznego, itp. Z punktu widzenia ochrony środowiska i zdrowia człowieka w zakresie promieniowania niejonizującego istotne są fale o ekstremalnie niskiej częstotliwości (ELF) i fale o bardzo niskiej (VLF), radiofale, mikrofale.

Źródła promieniowania można podzielić na naturalne - występujące w przyrodzie i sztuczne - wytwarzane przez człowieka.

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego występują następujące źródła promieniowania niejonizującego, pochodzenia antropogenicznego, które mogą potencjalnie oddziaływać na mieszkańców:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne oraz stacje transformatorowe WN i SN,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej i inne tego typu,
- sprzęt elektryczny i elektroniczny stosowany w gospodarstwach domowych.

Monitoring pól elektromagnetycznych w Powiecie Pszczyńskim

Badania poziomów pól elektromagnetycznych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na podstawie dokonywanych pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3MHz do 3000 MHz, w punktach pomiarowych i z częstotliwością wykonywania pomiarów określoną w

Rozporządzeniu MŚ z 12 listopada 2007 roku. Podstawowym założeniem dokonywanych tego typu badań jest ochrona ludności przed wzrostem poziomów pól elektromagnetycznych ponad wartości dopuszczalne.

Pomiary w 2015 r. na terenie Powiatu Pszczyńskiego dotyczyły pól elektromagnetycznych w przedziale częstotliwości 100 kHz-3 GHz w środowisku dostępnym dla ludności. Na podstawie pomiarów obliczono średnią arytmetyczną wartość i skutecznych natężeń pola elektrycznego, która nie przekroczyła wartości dopuszczalnej 7 [V/m], określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania i dotrzymywania tych poziomów (Dz. U.z 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Punkt pomiarowy:

- Kobiór – natężenie pola elektromagnetycznego E* [V/m] - 0,20

Natężenie pola elektromagnetycznego podczas pomiarów w poprzednim cyklu pomiarowym [V/m] – 0,18.

Analiza SWOT-ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- brak przekroczeń wartości dopuszczalnej poziomu PEM, - stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców, - sukcesywna poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej,	- brak planów zagospodarowania gmin, co uniemożliwia lokowanie zakładów usługowo-przemysłowo poza terenami mieszkalnymi, - wzrost poziomów pól elektromagnetycznych w wyniku rozwoju źródeł pól elektromagnetycznych (radiokomunikacyjnych),
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- wsparcie dla innowacyjnych rozwiązań komunikacyjnych w miastach, - rozwój państwowego monitoringu środowiska	- stale wzrastająca ilość pojazdów drogowych - lokalizowanie obiektów radiokomunikacyjnych, i radiolokacyjnych w pobliżu obszarów zabudowanych.

Źródło: Opracowanie własne

Ochrona przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunki działań do 2020 r.:

- Ograniczanie poziomu hałasu na terenach, gdzie jego natężenie odczuwane jest jako uciążliwe, szczególnie na obszarach gęstej zabudowy mieszkaniowej;
- modernizacja dróg,
- zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni w miejscach narażonych na ponadnormatywny hałas,
- stosowanie dźwiękochłonnych materiałów budowlanych,
- wymiana stolarki okiennej na okna o podwyższonym wskaźniku izolacyjności akustycznej;
- zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców poprzez:
 - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy,
 - właściwą organizację robót budowlanych,
 - budowę nowych odcinków dróg i obwodnic,
 - budowę ścieżek rowerowych.
- monitoring hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych oraz w otoczeniu zakładów przemysłowych,

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- lokalizację (w miarę możliwości) infrastruktury teleinformatycznej w taki sposób, aby zapewnić dotrzymanie norm poziomów pól elektromagnetycznych w przestrzeni wymagającej ochrony, z uwzględnieniem skumulowanego oddziaływania wszystkich źródeł emisji.

Cel długookresowy do 2024 r.:

- Zmniejszenie uciążliwości akustycznej i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

6.8. Gospodarka odpadami

Przedstawione dane, pochodzą z powyższych dokumentów:

- Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie: przyjęcia Planu gospodarki odpadami dla Województwa śląskiego na lata 2016-2022,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017r.),
- Raport wojewódzki WOJ. ŚLĄSKIE 2015.

6.8.1. Odpady komunalne

Źródła powstawania odpadów oraz ilości i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 4 ustawy o odpadach odpady komunalne, to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpady niebezpieczne pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017r.)

Bilans odpadów komunalnych ogółem z selektywnej zbiórki i odpadów zmieszanych z terenu powiatu pszczyńskiego w 2014 r.(Mg)

Całkowita masa odpadów komunalnych odebranych „u źródła” i zebranych w PSZOK	Odpady odebrane i zebrane selektywnie łącznie z OBiR	Zmieszane odpady komunalne
39819	12429	27390

Masa odpadów z selektywnej zbiórki odebranych i zebranych z terenu powiatu pszczyńskiego w 2014 r, (Mg).

Odpady PMTS	Zmieszane odpady opakowaniowe	Odpady zielone i inne bioodpady	Odpady wielko gabarytowe	Odpady budowlane i rozbiórkowe	Odpady niebezpieczne	Odpady inne(*)
4100	2574	1440	1449	536	27,6	2 303

(*) w skład odpadów innych wchodzi głównie odpady o kodzie 20 01 99 (inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny), a także pozostałe odpady zebrane selektywnie nie wyszczególnione w tabeli).

Wskaźniki jednostkowe, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, to ogólny wskaźnik wytwarzania odpadów, w kg na mieszkańca na rok (kg/M/rok, obejmujący odebrane i zebrane odpady łącznie

(selektywnie i zmieszane), lecz bez OBiR, oraz oddzielnie wskaźnik obejmujący wszystkie odpady, łącznie z OBiR.

Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie pszczyńskim (kg/M/rok)

Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych bez OBiR	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych razem z OBiR
359,0	363,9

Dane dotyczące recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż nie bezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych odebranych i zebranych w 2014 r. w powiecie pszczyńskim.

Bilans odpadów budowlanych i rozbiórkowych odebranych i zebranych w PSZOK za rok 2014 w powiecie pszczyńskim

Masa odebranych i zebranych OBiR	Udział OBiR w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	Masa OBiR poddanych odzyskowi innymi metodami niż recykling i ponowne użycie	Udział odzysku innymi metodami niż recykling i ponowne użycie w zagospodarowaniu OBiR
Mg	%	Mg	%
536	1,35	257	48,01

Dane o masie odebranych i zebranych odpadów ulegających biodegradacji (OUB).

Odpady komunalne ulegające biodegradacji odebrane i zebrane selektywnie w PSZOK w 2014 r. (Mg) w powiecie pszczyńskim

Masa OUB odebranych i zebranych w PSZOK	Masa OUB poddanych procesowi odzysku	Masa OUB unieszkodliwionych poprzez składowanie
2 102	1732	0

Średni skład morfologiczny odpadów, w woj. śląskim (także w powiecie pszczyńskim) przedstawiono w układzie dla trzech typów obszarów:

- Gminy miejskie,
- Gminy miejsko - wiejskie
- Gminy wiejskie

W przedstawionym składzie morfologicznym odpadów komunalnych uwzględniono także odpady wielkogabarytowe i odpady z terenów zielonych. Nie uwzględniono natomiast odpadów budowlanych i rozbiórkowych, które w bilansie rozpatrywane są jako: oddzielny strumień odpadów.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017r.)

Skład morfologiczny wytwarzanych odpadów komunalnych [%]

Fracja odpadów	Gminy miejskie	Gminy miejsko - wiejskie	Gminy wiejskie	Woj. śląskie
odpady kuchenne organiczne	23,24	27,49	25,30	23,89
Drewno	0,54	0,76	0,49	0,54
Papier	15,75	13,97	9,75	14,67
tworzywa sztuczne	14,02	12,03	11,52	13,48
Szkło	10,73	8,46	9,40	10,35
Tekstylia	2,38	2,97	2,12	2,39

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Metale	2,58	2,24	2,74	2,58
odpady niebezpieczne	0,61	0,75	0,76	0,64
odpady wielomateriałowe	5,32	4,51	4,13	5,07
odpady inertne	3,27	4,95	6,86	3,96
inne kategorie	3,95	4,18	3,88	3,95
frakcja drobna < 10mm	10,01	12,30	19,26	11,63
odpady zielone	5,00	3,50	2,50	4,49
odpady wielkogabarytowe	2,60	1,90	1,30	2,34
Suma	100,00	100,00	100,00	100,00

Analiza rodzajów i ilości odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania.

Szczegółowy rozdział odpadów na procesy odzysku i unieszkodliwiania przedstawiony jest poniżej

Unieszkodliwienie-procesy D5D8D10D13D15	Odzysk- Procesy: R3R4R5R11R12R13	Razem procesy unieszkodliwiania i odzysku	Udział procesów unieszkodliwiania	Udział procesów odzysku
Mg	Mg	Mg	%	%
127	38 644	38 771	0,33	99,67

Spośród procesów unieszkodliwiania dominującym jest proces D5 (składowanie).

Procentowy udział każdego z występujących procesów unieszkodliwiania, odniesiony do masy odpadów - przedstawia tabela

Udział poszczególnych procesów unieszkodliwiania

Proces		Udział (%)
D5	Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.)	59,21
D8	Obróbka biologiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszanki, które są unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w poz. D1-D12	0,098
D9	Obróbka fizyczno-chemiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1-D12 (np. odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.)	0,0006
D10	Przekształcanie termiczne na łądzie	0,0134
D13	Sporządzanie mieszanki lub mieszanie przed poddaniem odpadów któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1-D12	40,68
D15	Magazynowanie poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1-D14 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów)	0,0012
RAZEM		100

Spośród procesów odzysku dominującym - w odniesieniu do ilości odpadów - jest proces R12. Udział procentowy poszczególnych, deklarowanych procesów odzysku przedstawia zestawienie w tabeli

Udział poszczególnych procesów odzysku

Proces		Udział (%)
R3	Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)	7,69
R4	Recykling lub odzysk metali i związków metali	0,01

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

R5	Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych	5,06
R11	Wykorzystywanie odpadów uzyskanych w wyniku któregośkolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R10	0,36
R12	Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11	83,50
R13	Magazynowanie poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D1-D14 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów)	3,38
RAZEM		100

Analiza rodzajów, rozmieszczenia i mocy przerobowych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

(wg wydanych decyzji administracyjnych dla instalacji)

Wykaz PSZOK oraz masy odpadów przekazanych do PSZOK z terenu gmin powiatu pszczyńskiego wg stanu na 31.12.2014 r.

Gmina	Adres PSZOK	Masa przyjętych odpadów w 2014 r(Mg)
Pawłowice	ul. Mickiewicza 28A, 43-250 Pawłowice	222,03
Suszec	ul. Ogrodowa 2, 43-267 Suszec	341,50
Goczałkowice-Zdrój	ul. Główna, 43-230 Goczałkowice-Zdrój	65,76
Goczałkowice-Zdrój	ul. Powstańców Śląskich 3, 43-230 Goczałkowice-Zdrój	150,60
Kobiór	ul. Centralna, 43-210 Kobiór	210,42

Źródło: dane WSO, UM oraz wydanych decyzji administracyjnych

Sortownie odpadów komunalnych posiadające status instalacji zastępczych wg stanu na 31.12.2014 r.

Region	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Moc przerobowa instalacji (Mg/rok)
IV	Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i z selektywnego zbierania	REMONDIS Sp. z o.o., ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa, Oddział Sosnowiec, ul. Baczyńskiego 11, 41-203 Sosnowiec	ul. Cieszyńska 35, 43-241 Łąka, gm. Pszczyna	35 000

Źródło: dane WSO, UM oraz wydanych decyzji administracyjnych

Wykaz zastępczych kompostowni odpadów komunalnych wg stanu na 31.12.2014 r

Region	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Moc przerobowa instalacji (MPI) oraz dla odp. O kodach (MPK) 20 01 08, 20 02 01 (Mg/rok)
IV	Kompostowanie w przyzmach	Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o., ul. Zdrojowa, 43-200 Pszczyna	ul. Złote Łany 36, 43-200 Pszczyna	MPI - 6 540 MPK - 3 000

Źródło: dane WSO, UM oraz wydanych decyzji administracyjnych

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarowania odpadami z sektora komunalnego w Powiecie pszczyńskim:

1. Niewystarczająca ilość zbieranych selektywnie odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji zbyt mała ilość odpadów poddanych procesom biologicznego przetwarzania.
2. Zbyt wolny postęp w zakresie osiągania poziomów odzysku, oraz ograniczenia do składowania odpadów ulegających biodegradacji..
3. Nieodbierane odpady trafiają do środowiska w sposób niekontrolowany lub też są spalane (np. w paleniskach domowych, na terenie ogródków działkowych itp.).
4. Niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa, co w konsekwencji powoduje brak postępów w selektywnym zbieraniu, zwłaszcza odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych oraz wykorzystywanie odpadów z tworzyw sztucznych w celach opałowych.

Wyroby zawierające azbest

Źródło: „Program Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032”.

Podstawowym celem Programu jest:

„Całkowite usunięcie z terenu powiatu wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku, przy zachowaniu obowiązujących przepisów i procedur w tym zakresie”.

Aby osiągnąć powyższy cel przewiduje się następujące kierunki działań:

- 1) Sukcesywne zbieranie, analizowanie i aktualizowanie informacji o miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego;
- 2) Bieżąca współpraca z organami i instytucjami w zakresie wymiany informacji o ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego,
- 3) Prowadzenie szerokiej kampanii informacyjno-edukacyjnej skierowanej do mieszkańców Powiatu Pszczyńskiego, a dotyczącej szkodliwości azbestu, bezpiecznego postępowania z azbestem i możliwości dofinansowania z różnych źródeł usuwania azbestu;
- 4) Kontynuacja systemu dofinansowania usuwania azbestu przez mieszkańców;
- 5) Wypracowanie zasad dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gmin Powiatu Pszczyńskiego,
- 6) Prowadzenie bieżącej kontroli usuwania azbestu z terenu Powiatu Pszczyńskiego,
- 7) Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na edukację, szkolenia oraz dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych.

Harmonogram realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032”.

W Programie przyjęto docelowy horyzont czasowy realizacji zadań do 2032 roku z podziałem na następujące przedziały czasowe realizacji zadań:

- Cele krótkoterminowe: lata 2014 – 2017,
- Cele średnioterminowe: lata 2018 – 2021,
- Cele długoterminowe: lata 2022 – 2032.

W niniejszym Programie przyjęto za Programem usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała Nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 roku), że do roku 2032 wyroby te powinny być unieszkodliwione następujące ilości wytworzonych odpadów zawierających azbest:

- w latach 2014 – 2015 ok. 10% odpadów,
- w latach 2018 – 2021 ok. 40% odpadów,
- w latach 2022 – 2032 ok. 50% odpadów.

Działania informacyjno – edukacyjne

Istotnym elementem powodzenia realizacji Programu są działania informacyjne i edukacyjne społeczności Powiatu Pszczyńskiego.

Działania te powinny być realizowane w celu:

- rozpowszechniania informacji o szkodliwym działaniu azbestu,
- podniesienia wiedzy o planowych rozwiązaniach w gospodarce odpadami azbestowymi na terenie Powiatu Pszczyńskiego,
- właściwego postępowania mieszkańców, podmiotów, instytucji z odpadami azbestowymi zgodnie z wymogami przepisów,
- świadomego udziału wymienionych grup w działaniach prowadzonych przez Powiat Pszczyński,
- eliminowania „samodzielnego usuwania bez stosownego przeszkolenia” i „dzikiego składowania” odpadów azbestowych.

Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032.

Harmonogram realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032

I.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty całkowite (tys. zł)	Źródło finansowania
1	Uchwalenie regulaminu dofinansowania przez gminy powiatu pszczyńskiego usuwania wyrobów zawierających azbest	starostwo pszczyńskie	2014	bez kosztów	-
2	Usuwanie wyrobów zawierających azbest – koszt całkowity	właściciel wyrobów i odpadów zawierających azbest	2014 - 2032	5 112,0	Budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, środki własne
3	Coroczna realizacja systemu dofinansowania usuwania azbestu skierowanego do osób fizycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.	Starostwo Pszczyńskie Urzędy Gmin	działania ciągłe	W miarę ilości pozyskanych środków	Budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, środki własne
4	Uzupełnianie posiadanej bazy danych o ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, koordynacja działań z Powiatowym nadzorem Budowlanym	Gminy	działania ciągłe	bez kosztów	
5	Przedkładanie marszałkowi stosowanych zestawień wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji	Gminy	działania ciągłe	bez kosztów	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

	stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. nr 124, poz. 1033 z 2009 r.)				
6	Podejmowanie starań zmierzających do dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie Urzędy Gmin	działania ciągłe	bez kosztów	
7	Opracowanie aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego	Starostwo Pszczyńskie	co 6 lat	20,0/ aktualizację	Budżet Powiatu, fundusze ochrony środowiska
8	Uzupełnianie informacji na stronach internetowych Powiatu poświęconej problemowi usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	bez kosztów	-
9	Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	10,0/rok	Budżet Powiatu, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE
10	Monitoring i ocena realizacji działań związanych z gospodarką odpadami	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	bez kosztów	-

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego, doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją.

Będzie istniała możliwość skutecznego wdrażania wymagań wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

REALIZACJA ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego większość obiektów z wyrobami zawierającymi azbest stanowią obiekty budownictwa jednorodzinnego, budynki gospodarczo-inwentarskie, różne budynki tymczasowe, a także budynki na terenie rekreacyjnych ogródków działkowych.

Powiat Pszczyński przystąpił do Ogólnopolskiego Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest, podejmując jednocześnie działania mające na celu ułatwienie eliminacji azbestu z terenu Powiatu.

W roku 2006 wykonano opracowanie pt. „Program likwidacji azbestu z terenu Powiatu Pszczyńskiego”, którego głównym celem było oszacowanie ilości azbestu na terenie Powiatu oraz określenie zasad współpracy z gminami leżącymi na terenie Powiatu Pszczyńskiego. Aktualizację tego programu wykonano w 2014 roku. Jednym z powodów wykonania aktualizacji programu był fakt, że rzeczywista ilość wyrobów zawierających azbest występująca na terenie Powiatu, która została wykazana w inwentaryzacjach, przeprowadzonych przez gminy powiatu (na podstawie danych rzeczywistych uzyskanych w ramach „spisu z natury”) jest wyższa od oszacowanej w roku 2006. Jedynie Gmina Pawłowice nie przeprowadziła do tej pory inwentaryzacji azbestu na swoim terenie, stąd dla tej gminy wielkość ta została określona szacunkowo. Obecną ilość wyrobów zawierających azbest na terenie naszego powiatu przedstawia poniższa tabela.

Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego w 2014 r. (wg danych z gmin)

Wyszczególnienie	Ilość obiektów	Powierzchnia (m ²)	Masa (Mg)
Miasto i Gmina Pszczyna	292	58 864	647,50
Gmina Goczałkowice-Zdrój	76	6 215	68,37
Gmina Kobiór	17	712	7,84
Gmina Miedźna	bd	29 850	328,35
Gmina Pawłowice (szacunkowo)	bd	20 581	19,3
Gmina Suszec	bd	40 672	464,2 (w tym płyty azbestowo – cementowe 447,4)
Powiat Pszczyński Razem	bd	156 894	1 535,56 (w tym płyty azbestowo – cementowe 1 518,76)

W celu osiągnięcia zadawalających efektów polegających na całkowitym usunięciu wyrobów zawierających azbest i bezpiecznego ich unieszkodliwienia, Powiat Pszczyński od 10 lat włącza się aktywnie w programy gminne, skierowane do mieszkańców, a polegające na dofinansowaniu do przedsięwzięć polegających na usuwaniu odpadów powstałych przy likwidacji pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest, z budynków mieszkalnych i gospodarczych położonych na ich terenie.

Porównanie ilości wyrobów zawierających azbest, które udało się już usunąć z budynków i obiektów budowlanych położonych na terenie naszego Powiatu przedstawia poniższa tabela.

Ilość odpadów azbestowych zebranych w poszczególnych gminach w latach 2005-2015

ROK	GMINA						RAZEM
	KOBIÓR	GOCZAŁKOWICE	PSZCZYNA	PAWŁOWICE	SUSZEC	MIEDŹNA	
	w Mg						
2005			35,95				35,95
2006		3,15	31,45	20,01			54,61
2007	6,22	12,40	17,90	10,94	-	-	47,46
2008	5,41	9,84	11,68	18,92	-	-	45,85
2009	0,67	10,95	29,22	16,40	-	-	57,24
2010	-	-	-	-	-	-	Ze względu na zmianę przepisów w zadanie nie było kontynuowane
2011	-	-	55,40	21,44	-	-	76,80
2012	3,54	-	36,43	13,94	-	22,80	76,71
2013	7,80	-	23,48	7,28	-	26,02	64,58

**Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem
perspektywy do roku 2024**

2014	12,88	3,94	28,10	37,62	24,70	13,69	120,93
2015	4,901	21,26	26,05	12,82	38,978	22,697	126,706
						RAZEM	706,836

Kwoty wydatkowane z budżetu powiatu na prowadzenie przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu odpadów zawierających azbest w poszczególnych gminach w latach 2005-2015

ROK	GMINA						RAZEM
	KOBIÓR	GOCZAŁKOWICE	PSZCZYNA	PAWŁOWICE	SUSZEC	MIEDŹNA	
2005			8 500,00				8500,00
2006		1 200,00	10 284,33	432,03			11916,36
2007		4 457,10	8 982,36	1 422,43			14 861,89
2008	3 234,88	3 426,00	3 767,00	1 507,43			11 935,31
2009	538,00	3 948,00	10 000,00	1 335,00			15 821,00
2010							0,00
2011			10 000,00				10 000,00
2012	4 000,00		31 000,00	10 000,00		10 000,00	55 000,00
2013	2 000,00		8 000,00	5 000,00		10 000,00	25 000,00
2014	9 000,00	4 000,00	20 000,00	10 000,00	9894,40	11963,17	64 857,57
2015	5 000,00	4 000,00	25 000,00	15 000,00	14 691,59	10 000,00	73 691,59
						RAZEM	291 583,72

Uchwały Rady Powiatu o udzieleniu pomocy finansowej gminom powiatu na zadania związane z usuwaniem azbestu stanowią podstawę dla Zarządu Powiatu Pszczyńskiego do zawarcia umów z gminami na realizację tego zadania. Na ich podstawie możliwe jest udzielenie dofinansowania gminom do realizacji ich lokalnych programów usuwania azbestu.

Mieszkańcy zawierając umowę z gminą, z terenu której usuwane są odpady zawierające azbest, otrzymują pomoc finansową.

Przeprowadzona w ostatnich latach inwentaryzacja, przedstawia skalę problemu, który wciąż czeka na rozwiązanie. Mając na względzie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, jakie pociąga za sobą niewłaściwie postępowanie z azbestem, który do tej pory znajduje się w najbliższym otoczeniu, bardzo ważnym jest kontynuowanie tego zadania, zarówno przez samorządy gminne jak i samorząd powiatowy.

6.8.2. Odpady z sektora gospodarczego

Źródła powstawania odpadów oraz ilości i zapobieganie powstawaniu odpadów

Analizę stanu gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu (grupy 01 – 19) na terenie województwa śląskiego i powiatu pszczyńskiego przeprowadzono na podstawie Wojewódzkiego Systemu Odpadowego (WSO) prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Odpady powstające w sektorze gospodarczym dzieli się na odpady inne niż niebezpieczne i odpady niebezpieczne.

Odpady inne niż niebezpieczne powstające w poszczególnych branżach przemysłu, rolnictwie, rzemiośle i usługach stanowią największy i najważniejszy strumień odpadów na terenie województwa śląskiego i powiatu pszczyńskiego. Natomiast źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych, oprócz przemysłu, jest również rolnictwo, transport oraz służba zdrowia.

Największe ilości odpadów innych niż niebezpieczne zostały wytworzone w następujących grupach:

- 01 - Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin - 63,6 %,
- 10 - Odpady z procesów termicznych - 16,4%,
- 17- Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)- 10,3 %,
- 19 - Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych - 6,1 %.

Natomiast największe ilości odpadów niebezpiecznych zostały wytworzone w grupach:

- 19 - Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych - 20,2 %,
- 10 - Odpady z procesów termicznych - 19,3%,
- 17 - Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) - 19,2%,
- 11 - Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych - 9,7 %,
- 06 - Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej - 8,0 %.

Działania związane z budową lub rozbudową zakładów zagospodarowania odpadów komunalnych podjęte zostały na terenie następujących gmin: Poczesna, Konopiska, Zawiercie, Tarnowskie Góry, Pyskowice, Zabrze, Ruda Śląska, Świętochłowice, Katowice, Gliwice, Bytom, Wojkowice, Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec Knurów, Rybnik, Racibórz, Wodzisław Śląski, Jastrzębie Zdrój, Tychy, **Pszczyna**, Bielsko-Biała, Żywiec.

Na terenie powiatu pszczyńskiego nie są zlokalizowane składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, niebezpiecznych, wydobywczych, obojętnych i składowisk odpadów, na których deponowane są odpady zawierające azbest.

Identyfikacja problemów

1. Nieprzestrzeganie przez część przedsiębiorców obowiązków w zakresie dokonywania sprawozdawczości.
2. Wysokie koszty nowoczesnych rozwiązań technologicznych prowadzących do minimalizacji wytwarzanych odpadów.
3. Brak zachęt finansowych do wdrożenia innowacyjnych rozwiązań.

- **Odpady niebezpieczne podlegające szczególnym zasadom gospodarowania
Odpady zawierające PCB**

Polichlorowane bifenyle, (PCB), to grupa związków organicznych, w których, jako podstawniki w pierścieniach związków aromatycznych, występują atomy fluorowca - najczęściej chloru. PCB znajdują się przede wszystkim w kondensatorach (ponad 75% całej produkcji PCB).

Oprócz kondensatorów, w przemyśle mogą jeszcze pracować transformatory z importu, które wypełnione są płynami na bazie PCB lub olejami mineralnymi skażonymi PCB na skutek nieświadomego obchodzenia się z tymi związkami. Graniczna wartość oznaczająca, że mieszanina bądź urządzenie jest skażone PCB wynosi 50 ppm.

W ostatnich latach na terenie Powiatu Pszczyńskiego, wg informacji uzyskanych z gmin powiatu, nie zostały wytworzone odpady zawierające PCB.

Istniejące systemy zbierania odpadów

Ze względu na wysoki stopień zagrożenia związany z kontaktem z PCB, zbieranie odpadów PCB oraz wycofanych z eksploatacji urządzeń zawierających PCB odbywa się przez specjalistyczne firmy. Obowiązująca obecnie ustawa o odpadach wraz z rozporządzeniami wykonawczymi w zakresie zasad postępowania z tym rodzajem odpadu, zakazuje ich odzysku, jednocześnie zalecając ich unieszkodliwianie poprzez spalanie w spalarniach odpadów, lub z wykorzystaniem innych procesów umożliwiających ich trwałą rozpad.

Sposoby gospodarowania odpadami. Wykaz instalacji

W województwie śląskim funkcjonuje jedna instalacja do unieszkodliwiania odpadów zawierających PCB. Jest to instalacja do termicznego unieszkodliwiania odpadów w Dąbrowie Górniczej (SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o.) o łącznej wydajności dla tego rodzaju odpadów na poziomie 13 tys. Mg/rok.

6.8.3. Tendencje zmian

Wzrastające zapotrzebowanie na zakup różnorodnych produktów od lat przyczynia się do stopniowego wzrostu jednostkowego wskaźnika wytwarzania odpadów w przeliczeniu na mieszkańca - przewiduje się, że w kolejnych latach tendencja ta nie ulegnie zmianie. Pomimo tego, ogólna ilość odbieranych/zbieranych odpadów może zmaleć ze względu na sytuację demograficzną Powiatu (stopniowy spadek liczby ludności).

Z kolei usprawnianie wdrożonego nowego systemu gospodarowania odpadami przełoży się na wzrost ilości odpadów zbieranych w sposób selektywny, jednocześnie przyczyniając się do wzrostu poziomu odzysku i recyklingu odpadów (szczególnie opakowaniowych) oraz do redukcji ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Ponadto rozwój technologiczny instalacji do zagospodarowania odpadów umożliwi zwiększenie stopnia odzysku i unieszkodliwiania innego niż składowanie odpadów.

Analiza SWOT- gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- duży odsetek mieszkańców gospodarujących odpadami zgodnie z przepisami, - dążenie gmin do osiągnięcia poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji - wzrost udziału odpadów, selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów - kontrole nieruchomości pod względem prawidłowości wypełniania obowiązków wynikających z regulaminu utrzymania porządku i czystości,	- niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych i niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, - wciąż powstające „dzikie wysypiska śmieci” - zwiększająca się ilość wytworzonych odpadów gospodarczych,

SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- wprowadzenie na terenie kraju i województwa śląskiego nowych założeń dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi - powstawanie nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, - wzmożona kontrola WIOŚ i organów ochrony środowiska w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi i gospodarczymi. - budowa nowych oraz rozbudowa istniejących instalacji do zagospodarowania odpadów (mniejsza ilość odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie) w ramach Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK)	- w związku z wysokimi kosztami bezpiecznych dla środowiska sposobów utylizacji odpadów istnieje niebezpieczeństwo przywożenia odpadów na teren powiatu, - skala i problemowość wprowadzonych zmian w nowych przepisach gospodarowania odpadami komunalnymi często prowadząca do nieprawidłowości w funkcjonowaniu nowego systemu, - brak wpływu gmin na efektywność przetwarzania odpadów komunalnych, - emisja zanieczyszczeń do powietrza (spalanie odpadów), - zanieczyszczenie gleb, wód, powietrza oraz przyrody („dzikie” składowiska odpadów),

Źródło: Opracowanie własne

Gospodarka odpadami

Kierunki działań do 2020 r.:

- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji),
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami:
 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,
 - do 2020 r. recyklingowi powinno być poddawane 50% odpadów komunalnych, zaś termicznemu przekształcaniu nie więcej niż 30% odpadów,
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie strumienia odpadów zbieranych selektywnie),
- ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,

Cel długoterminowy do 2024 r:

Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku

7. CHARAKTERYSTYKA INFRASTRUKTURY DROGOWO - TECHNICZNEJ NA OBSZARZE POWIATU

7.1. Komunikacja

Charakterystyka sieci drogowej

Sieć drogowa Powiatu Pszczyńskiego składa się z dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Jej uzupełnieniem są drogi gminne o charakterze lokalnym i dojazdowy (drogi wewnętrzne). Do dróg krajowych stanowiących układ komunikacyjny powiatu należą: DK 1 - droga krajowa nr 1 relacji Gdańsk-Cieszyn (połączenie z autostradą A4), DK 81 - droga krajowa nr 81 relacji Katowice-Skoczów (połączenie z autostradą A1).

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego drogi krajowe są drogami tranzytowymi łączącymi południe kraju z aglomeracją śląską i resztą kraju. Stanowią najważniejsze połączenia drogowe w regionie.

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego drogi krajowe są drogami tranzytowymi łączącymi południe kraju z aglomeracją śląską i resztą kraju. Stanowią najważniejsze połączenia drogowe w regionie.

Oprócz dróg krajowych największe znaczenie komunikacyjne mają drogi wojewódzkie, które łączą ze sobą drogi krajowe oraz stanowią połączenie komunikacyjne pomiędzy wschodem a zachodem regionu:

- DW 928 (Mikołów-Kobiór),
- DW 931 (Bieruń Stary-Pszczyna),
- DW 933 (Chrzanów-Rzuchów),
- DW 935 (Pszczyna-Racibórz),
- DW 938 (Pawłowice-Cieszyn),
- DW 939 (Pszczyna-Strumień DK 81).

Drogi powiatowe, jako uzupełnienie sieci dróg nadrzędnych stanowią ważny element systemu komunikacji lokalnej, skupiając znaczną część ruchu. W 2014 roku sieć dróg publicznych powiatowych obejmowała łącznie 225,7 km tras, w tym 88,70% dróg ma charakter dróg twardych z ulepszoną nawierzchnią. Drogi o nawierzchni gruntowej stanowią zdecydowaną mniejszość i wynoszą 24,3 km, co odpowiada 10,77% wszystkich dróg powiatowych.

Przez powiat przebiegają główne szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa nr 1 - Katowice – Bielsko-Biała, od Kobióra do Goczałkowic-Zdroju,
- droga nr 935 – Pszczyna – Żory, od Pszczyny do Suszca,
- droga nr 933 Jastrzębie – Oświęcim, od Góry do Pawłowic,
- droga krajowa nr 81 – Katowice – Wisła, przebiegająca przez gminę Pawłowice.

Drogami tymi przewożone są w sposób ciągły materiały niebezpieczne w postaci chloru, oleum – kwasu siarkowego, amoniaku, siarki, etyliny, siarkowodoru, czteroetylenu ołowiu, acetonu. Szlakami tymi również prowadzony jest ciągły transport materiałów niebezpiecznych.

Infrastruktura kolejowa

Przez Powiat Pszczyński przebiega linia kolejowa nr 148 Pszczyna-Rybnik oraz magistralna linia kolejowa nr 139 Katowice-Zwardoń -Skalite, stanowiąca odcinek głównej, międzynarodowej linii E65 i CE 65 (dla transportu towarowego). Linia ta umożliwia połączenie z wybrzeżem bałtyckim oraz krajami europejskimi.

Obecna sieć połączeń kolejowych obejmująca obszar Powiatu Pszczyńskiego, która została ujęta w planie transportowym dla województwa śląskiego przedstawia się następująco:

- Katowice - Tychy – Kobiór - Pszczyna - Czechowice-Dziedzice - Bielsko-Biała – Żywiec,
- Zwardoń. Pszczyna - Skoczów - Ustroń Zdrój - Wisła Uzdrowisko - Wisła Głębce.
- Pszczyna - Żory - Rybnik.

Komunikacja zbiorowa

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego, zbiorowe przewozy regularne obsługiwane są przez kilkunastu przewoźników, w przeważającej większości busami należącymi do małych firm prywatnych.

Dużym problemem jest brak regularnych połączeń między wszystkimi gminami, zwłaszcza w weekendy, święta i wakacje, oraz brak odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej takiej, jak: przystanki autobusowe, centra przesiadkowe, parkingi, oraz duża ilość barier dla osób niepełnosprawnych.

8. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

8.1. Struktura zarządzania środowiskiem

„Program ochrony środowiska.....” pełni rolę instrumentu koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji/organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu.

Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze:

- prawnym,
- finansowym,
- społecznym,
- strukturalnym.

Ponadto wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić również instrumenty o charakterze ponadregionalnym (np. Polityka Środowiskowa Państwa, Wojewódzki program ochrony środowiska).

Instrumenty prawne, to instrumenty wynikające z obowiązującego prawodawstwa w zakresie wydawanych decyzji dotyczących korzystania ze środowiska. Są to:

- pozwolenia/decyzje: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- decyzje na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami,
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu.

Instrumentami prawnymi są również:

- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji,
- oceny oddziaływania na środowisko,
- raporty oddziaływania przedsięwzięcia inwestycyjnego na środowisko,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- przeglądy ekologiczne,
- monitoring środowiska,
- uchwały prawa miejscowego, w szczególności dotyczące ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Do **instrumentów finansowych** należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za pobór wód, za składowanie odpadów, usuwanie drzew i krzewów,
- administracyjne kary pieniężne w zakresie przekroczeń określonych limitów w pozwoleniach, naruszenie decyzji zatwierdzających eksploatację składowiska odpadów lub decyzji określających miejsce i sposób magazynowania odpadów,
- odpowiedzialność cywilna w zakresie szkód spowodowanych oddziaływaniem na środowisko,
- kredyty, pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy oraz fundusze strukturalne i Fundusz Spójności,

- pomoc publiczna w postaci preferencyjnych pożyczek, kredytów, dotacji, odroczeń rozłożenia na raty itp.,
- opłaty produktowe i depozytowe,
- budżety samorządów i Państwa,
- środki własne przedsiębiorców i mieszkańców.

Do instrumentów społecznych podstawowych obowiązków organów w zakresie zapewnienia udziału społecznego należą:

- ogólnie dostępna informacja o planowanych przedsięwzięciach i możliwości udziału społeczeństwa w ich ocenie,
- przeprowadzenie konsultacji społecznych odpowiednio wcześniej, w toku procedury decyzyjnej, gdy wszystkie warianty są jeszcze możliwe, a udział społeczeństwa może być skuteczny,
- należyte uwzględnienie konsultacji społecznych przy wydawaniu decyzji administracyjnych,
- edukacja ekologiczna,
- upowszechnianie informacji o środowisku.

8.2. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić instrumenty o charakterze:

- **prawnym** – wszystkie uwarunkowania prawne i ustalenia wynikające z przepisów szeroko pojętej ochrony środowiska, pozwolenia i decyzje administracyjne
- **finansowym** – zarządzanie projektami i inwestycjami związane jest z dostępnością i zaangażowaniem środków finansowych,
- **instrumenty prawno - administracyjne** – (wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska),
- **społecznym** – uwarunkowania związane mieszkańcami i ich akceptacją czy sprzeciwami dotyczącymi poszczególnych inwestycji w zakresie ochrony środowiska,
- **instrumenty o charakterze strukturalnym** - (systemy zintegrowanego zarządzania środowiskiem, monitoring środowiska, system statystyki, społeczna partycypacja, działania edukacyjne, narzędzia polityki technicznej i naukowej, konwencje, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Wszystkie przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu prowadzą do poprawy stanu istniejącego w zakresie ochrony środowiska – różnice dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście jego kosztów. W myśl, zatem ogólnej polityki krajowej i Unii Europejskiej, podmioty odpowiedzialne za ich realizację mogą ubiegać się o wsparcie ze środków zewnętrznych na preferencyjnych zasadach.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji/funduszy celowych.

Generalnie źródła te można podzielić na dwie grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

1) Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska (wojewódzkie i narodowy) mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nie inwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Celem działalności Narodowego Funduszu oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach jest wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;
- poręczenie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

- 2) **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka** ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie, co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

3) **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**

W Polsce celem PROW 2014-2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

PROW będzie realizował 6 priorytetów Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, określonych w projektowanych przepisach UE. Przyczyni się także do osiągnięcia celów przekrojowych w zakresie innowacyjności, środowiska oraz przeciwdziałania i przystosowywania się do zmian klimatu.

Planuje się, w ramach poszczególnych priorytetów, realizację następujących instrumentów wsparcia.

Priorytet 1. Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich:

- transfer wiedzy i innowacji,
- doradztwo,
- współpraca;

Priorytet 2. Zwiększanie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami:

- modernizacja gospodarstw rolnych,
- restrukturyzacja małych gospodarstw,
- premia dla młodych rolników;

Priorytet 3. Wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie:

- systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych,
- przetwórstwo i marketing produktów rolnych,
- tworzenie grup i organizacji producentów,
- podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich – targowiska,
- przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich działań zapobiegawczych;

Priorytet 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem:

- działanie rolno-środowiskowo- klimatyczne,
- rolnictwo ekologiczne,
- płatności dla obszarów ONW*,
- scalanie gruntów;

Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarke niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym:

- zalesianie i tworzenie terenu zalesionego;

Priorytet 6. Wspieranie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich:

- premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej,
- podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich,
- odbudowa i poprawa dziedzictwa kulturowego wsi, infrastruktura małej skali,
- Program LEADER

- 4) **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ 2014-2020)** to narodowy program mający na celu wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska, powstrzymywanie lub dostosowanie się do zmian klimatu, komunikację oraz bezpieczeństwo energetyczne.

POLiŚ 2014-2020 jest przedłużeniem i kontynuacją najważniejszych kierunków inwestycji wyznaczonych w edycji wcześniejszej- POLiŚ 2007-2013. Odnoszą się one w szczególności do postępu technicznego państwa w priorytetowych sektorach gospodarki.

Program POLiŚ 2014-2020 skierowany jest do podmiotów publicznych (włączając w to jednostki samorządu terytorialnego) oraz do podmiotów prywatnych (szczególnie do dużych przedsiębiorstw).

Podstawowym źródłem finansowania POLiŚ 2014-2020 będzie Fundusz Spójności, którego głównym zadaniem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci komunikacyjnych oraz ochrony

środowiska w krajach Unii Europejskiej. Ponadto planuje się dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Program skierowany jest na inwestycje takie jak:

- a) Priorytet I (FS)- promowanie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:
 - Wytwarzanie, rozprowadzanie i wykorzystywanie OZE (poprzez budowę lub modernizację farm wiatrowych, instalacji na biomasę lub biogaz;
 - Udoskonalenie efektywności energetycznej w obszarze publicznym i mieszkaniowym,
 - Rozwinięcie inteligentnych systemów dystrybucji i wdrażanie ich (np. tworzenie sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia)
- b) Priorytet II (FS)- ochrona środowiska (włączając w to dostosowanie się do zmian klimatu):
 - Wspieranie rozwoju infrastruktury środowiskowej (modernizacja oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych, instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych),
 - Protekcja i odbudowanie różnorodności biologicznej, polepszeniu stanu środowiska miejskiego (np. zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza),
 - Adaptacja do zmian klimatu (np. ochrona terenów miejskich przed niekorzystną pogodą oraz prowadzenie projektów z zakresu małej retencji).
- c) Priorytet III (FS)- modernizacja infrastruktury komunikacyjnej nastawiona na ochronę środowiska:
 - Modernizacja drogowego i kolejowego zaplecza w sieci TEN-T, poza tą siecią i w aglomeracjach,
 - Niskoemisyjna komunikacja miejska, śródlądowa, morska i intermodalna,
 - Zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu lotniczym,
- d) Priorytet IV (EFRR) - nasilenie transportowej sieci europejskiej:
 - Udoskonalenie przepustowości infrastruktury drogowej (włączając w to obwodnice i trasy wylotowe),
- e) Priorytet V (EFRR) - udoskonalenie infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:
 - Rozwinięcie inteligentnych systemów rozprowadzania, gromadzenia i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej (np. poprzez rozbudowę sieci przesyłowych i dystrybucyjnych),
- f) Priorytet VI (EFRR)- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- g) Priorytet VII (EFRR)- pogłębienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia,
- h) Priorytet VIII (EFRR)- pomoc techniczna

5) Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stanowi jedno z głównych źródeł polskiego systemu finansowania przedsięwzięć służących ochronie środowiska, wykorzystujący środki krajowe jak i zagraniczne. Na najbliższe lata przewidziane jest finansowanie działań w ramach programu ochrona atmosfery, który podzielony jest na cztery działania priorytetowe: poprawa jakości powietrza, poprawa efektywności energetycznej, wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii oraz system zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme).

Poprawa jakości powietrza

Program poprawa jakości powietrza, ma na celu zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza w tych strefach, gdzie dopuszczalne i docelowe stężenia zanieczyszczeń uległy przekroczeniu. W tym celu należy opracowywać programy

ochrony powietrza oraz zmniejszać emisję zanieczyszczeń, szczególnie pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ oraz emisji CO₂.

Program dzieli się na dwie części:

Pierwsza dotyczy współfinansowania opracowania programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych i jest skierowana do województw.

Druga część programu finansuje działania związane z likwidacją niskiej emisji wspierającą wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii. Beneficjentami są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Poprawa efektywności energetycznej

Program poprawa efektywności energetycznej realizowany jest w ramach zadania Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach. Forma wsparcia to kredyt i dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych inwestycji. Dotacja wynosi: 10% kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia; 15% kapitału kredytu bankowego (w przypadku, gdy inwestycja została poprzedzona audytem energetycznym) oraz dodatkowo do 15% kapitału kredytu bankowego na pokrycie poniesionych kosztów wdrożenia systemu zarządzania energią. Innym zadaniem w ramach programu poprawa efektywności energetycznej jest REGION – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOSiGW. Beneficjentami są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a następnie podmioty realizujące przedsięwzięcia na rzecz intensyfikacji regionalnych działań ochrony środowiska lub gospodarki wodnej. Forma finansowania to pożyczka do 100% kosztów wskazanych w koncepcji opisanej we wniosku o dofinansowanie.

Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii

W ramach programu wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii finansowane są następujące działania: BOCIAN - Rozproszone, odnawialne źródła energii oraz Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii.

Program BOCIAN ma na celu ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji, które wykorzystują odnawialne źródła energii. Z programu mogą skorzystać przedsiębiorcy. Forma finansowania działań w ramach programu to pożyczka w wysokości 2 – 40 mln zł.

Program PROSUMENT ma na celu promowanie nowych technologii OZE oraz postaw prosumenckich (podniesienie świadomości inwestorskiej i ekologicznej), a także rozwój rynku dostawców urządzeń i instalatorów oraz zwiększenie liczby miejsc pracy w tym sektorze. Program skierowany jest do osób fizycznych, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, a także jednostek samorządu terytorialnego. Uzyskać można pożyczkę i dotację łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji, z czego dotacja stanowi 40%.

W ramach programu **System zielonych inwestycji** (GIS – Green Investment Scheme) realizowany będzie program **SOWA** Energooszczędne oświetlenie uliczne, którego celem jest wspieranie realizacji przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia publicznego. W ramach programu możliwe będzie uzyskanie dotacja (do 45 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia) i pożyczki (do 55% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia). Wsparcie skierowane jest do jednostek samorządu terytorialnego.

Międzydziedzinowe

Finansowanie działań na rzecz poprawy jakości środowiska i efektywności energetycznej realizowane jest z programów międzydziedzinowych: Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki. Program został podzielony na dwie części:

- Audyt energetyczny/elektroenergetyczny przedsiębiorstwa,
- i Zwiększenie efektywności energetycznej.

Wsparcie finansowe skierowane jest dla przedsiębiorców realizujących inwestycje w zakresie audytów energetycznych lub zwiększenia efektywności energetycznej. Inwestycje finansowane będą w formie dotacji w wysokości do 70% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Program GEKON – Generator Koncepcji Ekologicznych ma służyć efektywnemu wykorzystaniu potencjału innowacji technologicznych dla realizacji celów środowiskowych i gospodarczych, a także podnoszeniu konkurencyjności na rynku. Skierowany jest do przedsiębiorców, konsorcjów naukowych oraz grup przedsiębiorców wspólnie działających. Działania w ramach programu obejmują fazę badawczo – rozwojową (36 mln zł) oraz fazę wdrożeniową (160 mln zł).

6) Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w celu poprawy efektywności energetycznej i poprawy jakości powietrza przewiduje wsparcie finansowe dla osób fizycznych, przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego.

- Jednym z programów finansowania skierowanym do jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców jest wdrażanie programów lub projektów zwiększających efektywność energetyczną, w tym z zastosowaniem odnawialnych lub alternatywnych źródeł energii. Na realizację przedsięwzięć w tym zakresie przewidziana jest pożyczka w wysokości do 80% kosztów kwalifikowanych w zależności od: efektów ekologicznych zadania, możliwości finansowych funduszu. Dotacja wynosi 25 % (fotowoltaika), przy czym pożyczka + dotacja nie może przekroczyć 80% kosztów kwalifikowanych.
- Drugim programem są Inwestycje z zakresu ochrony atmosfery dofinansowane ze środków zagranicznych. Możliwe jest uzyskanie na ten cel dotacji w wysokości do 80% wkładu własnego beneficjenta.
- Kolejnym programem finansowania skierowanym do jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw jest wdrażanie projektów nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych środowisku układów technologicznych oraz systemów wytwarzania, przesyłu lub użytkowania energii. Na realizację przedsięwzięć w tym zakresie przewidziana jest pożyczka do 80% kosztów kwalifikowanych w zależności od: efektów ekologicznych zadania, możliwości finansowych funduszu (Pożyczka + dotacja nie może przekroczyć 80% kosztów kwalifikowanych). Dotacji udziela się z uwzględnieniem efektów zadania i możliwości funduszu: 50% kosztów kwalifikowanych lub 80% kosztów kwalifikowanych.
- Innym programem jest budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie. Możliwe jest uzyskanie na ten cel dotacji w wysokości do 80% kosztów kwalifikowanych w zależności od: efektów ekologicznych zadania, możliwości finansowych funduszu (Pożyczka + dotacja nie może przekroczyć 80% kosztów kwalifikowanych). Dotację udziela się z uwzględnieniem efektów zadania i możliwości funduszu: 50% kosztów kwalifikowanych lub 80% kosztów kwalifikowanych

7) Środki norweskie i EOG

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy to bezzwrotna pomoc finansowa dla Polski, bierze się z trzech krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, którzy są

jednocześnie członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego, tj. Norwegii, Islandii i Liechtensteinu.

Polska przystępując do Unii Europejskiej, przystąpiła również do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Na mocy Umowy o powiększeniu EOG z 14 października 2003 r. ustanowiona została pomoc finansowa dla krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, tworzących EOG.

W październiku 2004 roku Polski Rząd podpisując dwie umowy, upoważnił się do korzystania z innych, oprócz funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej: Memorandum of Understanding wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Memorandum of Understanding wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Darczyńcami są 3 kraje EFTA: Norwegia, Islandia i Liechtenstein.

Obydwa programy obowiązują jednolite zasady i procedury oraz zależą od jednego systemu zarządzania i wdrażania w Polsce. Koordynację nad tymi Mechanizmami sprawuje Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Wprowadzanie tych programów na terytorium Polski ma miejsce na podstawie Regulacji ws. Wdrażania MF EOG i NMF, uwzględniając jednocześnie wytyczne, przygotowane przez państwa, darczyńców.

Program operacyjny PL04 „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014

Celem tego planu jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie zużycia energii. Programem tym objęte są projekty, w ramach Programu pn: „Zmniejszenie produkcji odpadów i emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i ziemi” mające na celu modernizację lub odbudowę istniejących źródeł ciepła wraz z odnową procesu spalania lub korzystania z innych nośników energii

Dofinansowaniu nie podlegają projekty budowania nowych źródeł ciepła lub budowania/unowocześniania czy wymianie źródeł zastępczych czy awaryjnych a także projekty dotyczące współspalania węgla z biomasą. Pierwszeństwo natomiast mają projekty polegające na modernizacji źródeł ciepła o najwyższym wskaźniku obniżenia emisji dwutlenku węgla. Minimalna wartość ograniczenia emisji CO₂ wynosi 100 000 Mg/rok.

8.3. Działalność kontrolna powiatu

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Uprawnienie kontrolne organów ochrony środowiska określa art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z treścią tego artykułu do zadań starostów należy sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym jego właściwością.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone naruszenia przepisów z zakresu ochrony środowiska, występuje starosta do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie działań, będących w jego kompetencji, przekazując dokumentację sprawy.

Jedną z form sprawowania przez starostów bieżącego nadzoru nad sposobem przestrzegania warunków zawartych w udzielonych przez ten organ pozwoleniach na korzystanie ze środowiska jest systematyczna weryfikacja dotrzymywania standardów emisyjnych, poprzez analizę wyników pomiarów wielkości emisji wykonywanych przez prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń, a następnie obowiązkowo przedkładanych m.in. staroście, zgodnie z regulacją zawartą w art. 149 ust. 1 POŚ.

8.4. Edukacja społeczności lokalnej

Adresatem końcowym Programu ochrony środowiska jest społeczeństwo Gmin Powiatu Pszczyńskiego. Warunkiem niezbędnym dla realizacji celów i zadań zawartych w Programie ochrony środowiska jest chęć włączenia się mieszkańców do ich realizacji.

Z tego względu jednym z priorytetów Programu jest rozwój prowadzonej na terenie Powiatu i Gmin edukacji ekologicznej.

Wypełnienie zamierzeń dotyczących edukacji ekologicznej przez Powiat Pszczyński i Gminy Powiatu Pszczyńskiego będzie obejmować następujące przedsięwzięcia:

- kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań oraz przekazywanie informacji o właściwych sposobach postępowania dla poszczególnych grup społeczeństwa,
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości ochrony środowiska i wynikających z tego korzyści zdrowotnych, ekologicznych i ekonomicznych,
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości ochrony środowiska i wynikających z tego korzyści zdrowotnych, ekologicznych i ekonomicznych,
- włączenie tematyki ochrony środowiska do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze,
- włączenie tematyki ochrony środowiska do artykułów prasowych i różnego rodzaju publikowanych biuletynów,
- promowanie etykiet znakujących aspekt środowiskowy produktów w celu ułatwienia konsumentom zachowań proekologicznych,
- integracja trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym, podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej,
- organy administracji państwowej i samorządowej są obowiązane udostępniać każdemu obywatelowi informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone;

8.5. System zarządzania Programem ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego

System Zarządzania Środowiskowego umożliwi systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Program Zarządzania Środowiskowego przydziela realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Zarządzanie środowiskiem opiera się na kilku podstawowych zasadach.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki środowiskowej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Stąd celami realizacyjnymi Polityki ochrony środowiska są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,

- ochrona klimatu.

System zarządzania realizujący cele ekologiczne powinien opierać działania na następujących zasadach polityki środowiskowej:

- zasada prewencji (zapobiegania przyszłym problemom) i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
- zasada likwidacji aktualnych problemów i zasada "zanieczyszczający płaci",
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi odpowiedzialność grup zadaniowych,
- zasada regionalizmu,
- zasada subsydiarności (pomocniczości),
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej,
- zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska,

Zarządzanie środowiskiem odbywa się poprzez zarządzanie nim na każdym szczeblu, lokalnym, regionalnym i krajowym. Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnej za wykonywanie i egzekwowanie prawa, mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez racjonalne planowanie przestrzenne, kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska, porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Zarządzanie środowiskiem na poziomie powiatu i gminy związane jest z potrzebą oddzielenia zarządzania Programem Ochrony Środowiska i wydzielenia go, jako odrębnego niezbędnego celu do realizacji.

Warunkiem prawidłowego wdrożenia programu jest stosowanie zasad:

- współdziałania,
- wzajemnej wymiany informacji,
- otwartości i przejrzystości w stosunku do współuczestniczących w realizacji program.

Dzięki partnerstwu i współdziałaniu jednostek zaangażowanych w Program zostaną pozyskane środki finansowe i osiągnięte zamierzone efekty.

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych przez poszczególne jednostki świadome własnej roli we wdrażaniu i odpowiedzialne za swoje uczestnictwo w Programie.

9. MONITORING POLITYKI ŚRODOWISKOWEJ

Monitoring polityki środowiskowej, obejmował będzie głównie:

- 1) Wdrażanie ustaleń Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu będzie podlegało na regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, analizy przyczyn tych rozbieżności.
- 2) Rada Powiatu będzie oceniała stopień wdrożenia Programu i na bieżąco kontrolowała postępy w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego.
- 3) Ocenie podlegać będzie stopień realizacji celów ekologicznych określonych w przedmiotowym dokumencie dla okresu do 2024 roku. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

- 4) Uwzględniając zapisy najważniejszego dokumentu strategicznego w obszarze środowiska :Strategii: „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r. „, potrzeba aktualizacji Poś w taki sposób, aby realizował on cele obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych w obszarze środowiska.
- 5) Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej.
- 6) Dodatkowo, przy ocenie skuteczności realizacji wyznaczonych w Programie ochrony środowiska zadań i celów, będą stosowane wskaźniki stanu środowiska i presji na środowisko:
 - zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
 - poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
 - zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych,
 - zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
 - ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych, i pokopalnianych, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
 - wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
 - zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk,
 - zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.
- 6) Najważniejsze działania w ramach wdrażania Aktualizacji Programu ochrony Środowiska to:
 - koordynacja,
 - weryfikacja celów ekologicznych,
 - współpraca z różnymi jednostkami.
- 7) Niezbędna jest również edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano, w poszczególnych rozdziałach niniejszego opracowania, instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

Wyniki monitoringu pozwalają na dokonanie oceny wpływu działalności człowieka na poszczególne elementy środowiska, ponadto ocenia wdrażanie Programu ochrony środowiska w Powiecie.

Wskaźniki monitorowania jakości środowiska

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku	Źródło danych o wskaźniku wyjściowym
Powietrze atmosferyczne				
1.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych strefy śląskiej w stosunku do roku poprzedniego	%		Roczna ocena jakości powietrza
2.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok		GUS
3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok		GUS
4.	Zużycie energii elektrycznej w roku w sektorach: - przemysł, - gospodarstwa domowe, - transport, - rolnictwo	GWh		GUS
5.	Sprzedaż energii cieplnej w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie	-		GUS
Zasoby wodne				
6.	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód	%		WIOŚ (w ramach PMŚ)
7.	% punktów pomiarowych wód podziemnych, dla których wykazano dobry stan chemiczny wód	%		WIOŚ (w ramach PMŚ)
8.	Stosunek objętości ścieków wymagających oczyszczenia, ale odprowadzonych do środowiska jako nieoczyszczone do objętości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczenia ogółem	%		GUS
9.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%		GUS
10.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem miogenów	%		GUS
11.	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca	m ³ /rok		GUS
Gospodarka odpadami				
12.	Masa odebranych odpadów komunalnych – ogółem	[tys. Mg]		WSO
13.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	[tys. Mg]		GUS
14.	Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne	[tys. Mg]		Sprawozdania gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi
Ochrona przyrody				
15.	Liczba i powierzchnia obszarów chronionych	szt, ha		RDOŚ i GDOŚ
16.	Powierzchnia lasów	ha		GUS
17.	Powierzchnia terenów zielonych	ha		GUS
Zasoby surowców naturalnych				
18.	Udokumentowane zasoby bilansowe ważniejszych surowców występujących na	m ²		Bilans Zasobów Krajowych

	terenie powiatu [% zasobów krajowych]:			
Gleby				
19	Powierzchnia gruntów rolnych	ha		GUS
20	Powierzchnia upraw wieloletnich	ha		GUS
21	Powierzchnia łąk i pastwisk	ha		GUS
22	Łączna powierzchnia użytków rolnych	ha		GUS
Tereny poprzemysłowe				
23	Grunty zrekultywowane – powierzchnia	ha		GUS
24	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji: - ilość, - powierzchnia	szt, ha		ORSIP OPI-TPP
25	Grunty wymagające rekultywacji	ha		GUS
Hałas				
26	Liczba punktów monitoringu hałasu, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych	[szt.]		WIOŚ
27	Drogi o nawierzchniach „cichych”	[km]		zarządzający drogami
Promieniowanie elektromagnetyczne				
	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu pszczyńskiego uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ:			
28	- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców < 50 tys.	[V/m]		WIOŚ
29	-tereny wiejskie	[V/m]		WIOŚ
Przeciwdziałanie poważnym awariom				
30	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	[szt.]		GIOŚ
31	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie powiatu.	[szt.]		GIOŚ

Porównanie informacji określonych na podstawie pomiarów i ocen do stanu bazowego będzie efektem realizacji założonych celów i działań o programie. Istotne znaczenie mają też mierniki świadomości społecznej.

10. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WRAZ Z ASPEKTAMI FINANSOWYMI REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja zamierzeń z zakresu ochrony środowiska wymaga zapewnienia źródeł finansowania inwestycji i eksploatacji systemu.

Warunkiem wdrożenia zapisów Programu... jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań. Część środków pochodzić będzie z budżetu Powiatu, z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetów Gmin i instytucji współpracujących, podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych.

Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły także z funduszy Unii Europejskiej, funduszy ekologicznych i innych funduszy celowych.

Ograniczone możliwości finansowe samorządu powiatowego i samorządów gminnych, uniemożliwiają często samodzielną realizację działań i inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Konieczne jest wsparcie instytucji finansowych, które podejmą się finansowania projektów poprzez m.in. zobowiązania kapitałowe (kredyty, pożyczki, obligacje, leasing), udziały kapitałowe (akcje, udziały w spółkach) i dotacje.

Harmonogram realizacyjny przedsięwzięć Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację działań Powiatu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami.

Wyznaczone cele i działania (wymienione w tabeli harmonogramu), jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Powiatu Pszczyńskiego, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat. Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (w dziedzinie ochrony środowiska).

Cele i działania określono jako obowiązujące w czasie krótkoterminowego i długoterminowego harmonogramu Programu Ochrony Środowiska (od roku 2017 do roku 2020, wraz z perspektywą do roku 2024).

W ramach wyznaczonego harmonogramu realizacyjnego, wyodrębniono uznane, za zadania własne Powiatu i zadania koordynowane (wspólne z Gminami i innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się działaniami proekologicznymi oraz infrastrukturą zapewniającą ochronę środowiska).

Zadania własne Powiatu to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Powiatu.

Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie Powiatu, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że szeroko pojęta ochrona środowiska oraz działania prowadzące do zrównoważonego rozwoju, nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd powiatowy, czy też gminny.

Działania Powiatu są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym przez takie jednostki i instytucje, jak: Ministerstwo Środowiska, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka, Wojewodę i Sejmik Województwa Śląskiego, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (Nadleśnictwa, Leśnictwa), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodki Edukacji Ekologicznej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną, Inspekcję Transportu Drogowego, zarządców dróg wszystkich kategorii, organy nadzoru budowlanego, inspekcję sanitarną, zarządzających składowiskami odpadów oraz innymi instalacjami, podmioty gospodarcze, czy też właściciele gruntów.

Proces zarządzania środowiskiem w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa niewątpliwie głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem Powiatu Pszczyńskiego, przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Powiatu pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały, pozwolenia oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne.

Pożądanе jest, aby władze Powiatu pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska przyrodniczego.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna.

Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżnia się dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

HARMONOGRAM REALIZACYJNY PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej - lepsza ochrona środowiska oraz poprawa warunków życia mieszkańców	Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej oraz obiektów wodociągowych, zgodnie z planami zarządców sieci oraz gmin, budżetami jednostek oraz bieżącymi potrzebami, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.	brak danych kosztowych			zadanie ciągłe	Gminy, zarządcy sieci, związki komunalne	
		Środki własne jednostek realizujących, Gminy, środki zewnętrzne, RPO, WFOŚiGW, PROW					
	Prowadzenie działań w zakresie uzyskiwania dofinansowania do budowy i modernizacji sieci oraz obiektów wodociągowych	koszty administracyjne gmin oraz zarządzających sieciami			do 2024	Gminy, zarządcy sieci, związki komunalne	
	Rozwój i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz obiektów związanych z przyjmowaniem i oczyszczaniem ścieków, zgodnie z planami zarządców sieci oraz gmin, budżetami jednostek i WPI oraz bieżącymi potrzebami, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.	brak danych kosztowych			zadanie ciągłe	Gminy, zarządzający siecią kanalizacyjną i oczyszczalniami ścieków	
	Środki własne jednostek realizujących, Gminy, środki zewnętrzne, RPO, WFOŚiGW, PROW						
	Prowadzenie działań	koszty administracyjne			zadanie	Gminy,	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	w zakresie uzyskiwania dofinansowania do budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej oraz obiektów oczyszczania ścieków	środki własne Gmin			ciągłe	zarządzający siecią kanalizacyjną i oczyszczalniami ścieków	
	Bieżąca ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz nadzór nad ich likwidacją na obszarach objętych siecią kanalizacyjną.	koszty administracyjne Gminy			zadanie ciągłe	Gminy	
Właściwa pielęgnacja zieleni oraz zachowanie cennych przyrodniczo terenów	Utrzymanie zieleni na terenach zarządzanych przez Powiat, w tym na drogach powiatowych	25 000/rok			zadanie ciągłe	Powiat	
		środki własne Powiatu, środki zewnętrzne					
	Utrzymanie zieleni o charakterze publicznym na terenie jednostek, w tym pielęgnacja założeń parkowych i rewitalizacja parków i zabytkowych założeń urbanistyczno – architektonicznych	brak danych kosztowych			zadanie ciągłe	Gminy, władający terenami zieleni pełniącymi funkcje publiczne	
		środki własne Gmin oraz jednostek zarządzających, środki zewnętrzne					
	Współpraca z Nadleśnictwami w ramach realizacji obowiązków ochrony lasów nie będących w zasobach Skarbu Państwa.	bieżące koszty administracyjne			zadanie ciągłe	Powiat, Nadleśnictwa	
	środki własne Powiatu,						
Zagospodarowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym do celów rekreacji: wyposażenie w infrastrukturę rekreacyjną oraz sanitarną.	brak danych kosztowych			zadanie ciągłe	Powiat, Gminy, ośrodki sportu i rekreacji, związki gmin, LGD, Nadleśnictwa		
	środki własne jednostek realizujących, środki zewnętrzne						

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
Monitorowanie i nadzorowanie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych, antropogenicznych oraz likwidacja szkód pokopalnianych	Prowadzenie działań zmierzających do rekultywacji miejsc eksploatacji surowców mineralnych, także likwidacja miejsc nielegalnej eksploatacji kopalin.	Brak danych kosztowych przedsiębiorcy prowadzący działalność wydobywczą			zadanie ciągłe	Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie eksploatacji kopalin	
	Prowadzenie monitoringu terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych i osuwisk	15000-20000/rok środki własne Powiatu, środki zewnętrzne			zadanie ciągłe	Powiat	
Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, przestrzeganie standardów jakościowych oraz ochrona przed powodzią	Prowadzenie corocznych działań związanych z konserwacją, modernizacją i odbudową urządzeń wodnych, rowów, przepustów, studzienek, oczyszczaniem przepustów drogowych i wylotów drenarskich,	50000/rok środki własne Powiatu, środki zewnętrzne			zadanie ciągłe	Powiat, PZD	
	Realizacja planu ochrony przed powodzią w przypadku jej wystąpienia. Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za stan infrastruktury przeciwpowodziowej.	brak szczegółowych danych kosztowych środki własne jednostek realizujących, środki zewnętrzne			Zadanie ciągłe	Powiat, ZMiUW, UW, Gminy, RZGW,	
	Monitorowanie zapisów	koszty administracyjne			zadanie	Powiat	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	wydawanych pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód, odprowadzanie ścieków i wód opadowych i roztopowych, wykonanie urządzeń wodnych.	środki własne Powiatu,			ciągłe		
Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie emisji pyłów i gazów do atmosfery	Termomodernizacja budynków będących w zarządzie Powiatu (wymiana ogrzewania, modernizacja kotłowni, ocieplenie budynków).	500000/rok środki własne Powiatu, dofinansowania zewnętrzne			2016-2020	Powiat	
	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych na terenie Powiatu (kolektory słoneczne, pompy ciepła, geotermia, biomasa).	Brak danych kosztowych Powiat, Gminy, środki zewnętrzne			zadanie ciągłe	Powiat, Gminy, inwestorzy	
	Budowa dróg rowerowych, które poprowadzą do centrum przesiadkowego w kierunku każdej z gmin powiatu pszczyńskiego	Powiat Pszczyński, Gminy			2014-2020	Powiat Pszczyński, Gminy	
Zachowanie standardów dopuszczalności hałasu w środowisku	Modernizacja i budowa dróg (budowa obwodnic, optymalizacja przebiegu tras komunikacyjnych oraz optymalizacja płynności ruchu, tworzenie zabezpieczeń akustycznych).	zgodnie z założeniami poszczególnych zarządców dróg					
	Wydawanie prowadzącym instalacje, decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu w środowisku	koszty administracyjne środki własne Powiatu,			Zadanie ciągłe	Powiat, WIOŚ	
	Prowadzenie edukacji	2000/rok			zadanie	Powiat	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	ekologicznej uświadamiającej problemy ochrony przed hałasem	środki własne Powiatu, zarządcy dróg, środki zewnętrzne			ciągłe		
Zachowanie standardów wielkości promieniowania elektromagnetycznego w środowisku	Wydawania pozwoleń, przyjmowanie zgłoszeń na budowę stacji bazowych telefonii komórkowej – kontrola.	koszty administracyjne środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
Optymalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza ciepłej w systemach przesyłowych, poprawa parametrów energetycznych budynków, podnoszenie sprawności wytwarzania energii, zmniejszenie strat wody na sieciach przesyłowych.	brak danych kosztowych ze względu na szeroki zakres zadań w ramach działalności różnych operatorów sieci infrastruktury środki własne jednostki realizującej, dotacje, kredyty			zadanie ciągłe	przedsiębiorstwa, operatorzy	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	Prowadzenie działań energooszczędnych realizowanych w budynkach znajdujących się na terenie Powiatu Pszczyńskiego	50000/rok środki własne Powiatu, środki pomocowe			2016 - 2024	Powiat	
	Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach i wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz na terenach jednostek.	brak danych kosztowych środki własne jednostek realizujących, środki zewnętrzne			zadanie ciągłe	Gminy, Powiat, inni zarządcy budynków i sieci	
	Monitorowanie zapisów i realizacji wydawanych koncesji na poszukiwanie i eksploatację kopalini.	koszty administracyjne środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
	Monitorowanie zapisów wydawanych pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód oraz odprowadzanie ścieków.	koszty administracyjne środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
	Monitorowanie zapisów wydawanych pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza.	koszty administracyjne środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
Program Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032	Uchwalenie regulaminu dofinansowania przez gminy powiatu pszczyńskiego usuwania wyrobów zawierających azbest	bez kosztów			działania ciągłe	Starostwo Pszczyńskie	
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu - koszt całkowity współpracy z gminami	6000/rok Budżet Powiatu, środki zewnętrzne			2016 - 2032	Powiat, gminy, zarządcy obiektów budowlanych	
	Coroczna realizacja systemu dofinansowania usuwania azbestu skierowanego do osób fizycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych	Brak danych kosztowych Budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, środki własne			działania ciągłe	Gminy	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska				Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania		Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	Uzupełnianie posiadanej bazy danych o ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, koordynacja działań z Powiatowym Nadzorem Budowlanym	Koszty administracyjne		działania ciągłe	Gminy	
	Przedkładanie marszałkowi stosowanych zestawień wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska	Koszty administracyjne		działania ciągłe	Gminy	
	Podejmowanie starań zmierzających do dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	Koszty administracyjne		działania ciągłe	Starostwo Pszczyńskie Urzędy Gmin	
	Opracowanie aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego	Budżet Powiatu, fundusze ochrony środowiska		2- 6 lat	Starostwo Pszczyńskie	
	Uzupełnianie informacji na stronach internetowych Powiatu poświęconej problemowi usuwania wyrobów zawierających azbest	Koszty administracyjne		działania ciągłe	Starostwo Pszczyńskie	
	Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych	Budżet Powiatu, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE		działania ciągłe	Starostwo Pszczyńskie	
	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach powiatowego planu gospodarki odpadami	bez kosztów		działania ciągłe	Starostwo Pszczyńskie	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
Wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju i edukacja ekologiczna wszystkich grup społecznych	Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla pracowników Starostwa Powiatowego, mieszkańców (w zakresie: odnawialnej energii, pielęgnacji lasów, zachowania ładu i czystości w najbliższym swoim otoczeniu oraz selektywna zbiórka odpadów).	10000/rok środki własne Gmin, Powiatu, środki zewnętrzne, WFOŚiGW			zadanie ciągłe	Powiat, Nadleśnictwa, Gminy,	
	Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, pikniki o tematyce ekologicznej. Wydawanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych.	20000/rok środki własne Gmin, Powiatu, środki zewnętrzne, WFOŚiGW			zadanie ciągłe	Gminy, Powiat, Nadleśnictwa, Szkoły, Związki i Stowarzyszenia	
	Informowanie mieszkańców o prowadzonych postępowaniach, wydawanych decyzjach, prowadzonych inwestycjach, opracowywanych planach i programach oraz jakości środowiska na terenie Powiatu (BIP, tablica ogłoszeń, lokalna prasa, Rejestr informacji o środowisku itd.).	Koszty administracyjne środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
	Opracowywania Raportów z realizacji programu ochrony środowiska, aktualizacja Programu ochrony środowiska i Strategii rozwoju na kolejny okres programowania.	5000/rok środki własne Powiatu,			zadanie ciągłe	Powiat	
	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie: -problematyki spalania odpadów komunalnych w	10000/rok środki własne Powiatu, środki zewnętrzne, WFOŚiGW			zadanie ciągłe	Powiat, Gminy, organizacje ekologiczne	

Zadania programu ochrony środowiska		Lata obowiązywania Programu Ochrony Środowiska					Termin realizacji Podmiot odpowiedzialny
		2017	2018	2019	2020	2021-2024	
Grupa zadań	Zadanie	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]; źródła finansowania			Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny	
	gospodarstwach domowych, - problematyki segregowania odpadów komunalnych, -problematyki usuwania azbestu, -problematyki oszczędności wody i energii, -problematyki ograniczania emisji zanieczyszczeń w codziennym życiu, w tym, w szczególności niskiej emisji	środki własne, dofinansowania					
Optymalna i świadoma gospodarka odpadami	Zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne środki własne Gmin, Powiatu, WFOŚiGW			zadanie ciągłe	Powiat, WIOŚ	
	Kontynuowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem odpadów z dróg powiatowych	30000/rok środki własne Powiatu, WFOŚiGW			zadanie ciągłe	Powiat, PZD, WFOŚiGW.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie planów inwestycyjnych, Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Pszczyńskiego na lata 2016- 2023, danych Urzędu Powiatowego.

11. SPIS WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

- 1) Strategia Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2016-2023,
- 2) Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu: Aktualizacja programu likwidacji azbestu dla powiatu pszczyńskiego na lata 2014 - 2032 ,wrzesień 2014,
- 3) Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2018 Czerwiec 2012,
- 4) Informacja o stanie środowiska na terenie Powiatu pszczyńskiego wg danych za rok 2015, Bielsko – Biała, wrzesień 2016 r.
- 5) Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie: przyjęcia Planu gospodarki odpadami dla Województwa śląskiego na lata 2016-2022,
- 6) Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017r.),
- 7) Raport wojewódzki WOJ. ŚLĄSKIE 2015.
- 8) Portal internetowy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
- 9) Portal internetowy Wojewódzkiego Inspektora Środowiska w Katowicach
- 10) www.geosilesia.us.edu.pl.
- 11) www.dzienniki.slask.eu.
- 12) www.kobior.katowice.lasy.gov.pl.
- 13) www.pszczyna.biz.
- 14) www.katowice.pios.gov.pl.
- 15) www.geojournals.pgi.gov.pl.

- 16) www.psh.gov.pl.
- 17) <http://mjwp.gios.gov.pl/>.
- 18) www.mapy.isok.gov.pl.
- 19) Portal internetowy Regionalnego Dyrektora Środowiska
- 20) Portal internetowy Starostwa Powiatowego w Pszczynie

